

Al doende leert men

Een stilistisch-comparatief onderzoek naar
de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands

Student: Maarten Bogaards (s1289292)

Begeleider: dr. Ronny Boogaart

Tweede lezer: dr. Gijsbert Rutten

BA-eindwerkstuk Nederlandse taal en cultuur, Universiteit Leiden

Datum: 31 december 2017

Aantal woorden: 10.963 (excl. koppen, noten, voorbeelden, tabellen, appendices)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Hoofdstuk 1 - Inleiding	3
1.1 Onderzoeksdoel en -vraag.....	3
1.2 Opbouw	4
Hoofdstuk 2 - Aspectualiteit in het Nederlands en Mandarijn	5
2.1 Aspectualiteit: aspect en Aktionsart	5
2.2 Een Nederlands aspectualiteitsmodel.....	6
2.3 Mandarijns <i>zhe</i> en de ANS	9
2.4 Uitdrukking van 'duratief aspect' volgens de ANS.....	15
Hoofdstuk 3 - Theoretische overwegingen en methodologie.....	16
3.1 Theoretische veronderstellingen en praktische overwegingen	16
3.2 Methodologie: recapitulatie.....	19
3.3 De stilistisch-comparatieve methode in breder perspectief.....	20
Hoofdstuk 4 - Analyse.....	21
4.1 Het corpus	22
4.2 Kwantitatieve analyse	23
4.3 Kwalitatieve analyse	31
4.4 Analyse en het ANS-model.....	38
Hoofdstuk 5 - Conclusies en reflectie.....	42
5.1 Conclusies.....	42
5.2 Reflectie.....	43
5.3 Afsluiting.....	44
Bibliografie	45
Appendix I - Glossen	47
Appendix II - Labels.....	48
Appendix III - Corpus	50
A X.L. Zhang - <i>Eethuisje Amerika</i>	50
B Wang Shuo - <i>Spannend Spel</i>	60
C Wei Hui - <i>Trouwen met Boeddha</i>	71
D Mo Yan - <i>Kikkers</i>	82

Hoofdstuk 1

Inleiding

1.1 Onderzoeksdoel en -vraag

Van het Mandarijn wordt wel eens gezegd dat het geen werkwoordstijden zou kennen: de redenering is dan dat vanwege het gebrek aan gegrammaticaliseerde middelen voor dit doeleinde, die het Nederlands wél heeft, de grammaticale categorie helemaal niet wordt uitgedrukt. Het Mandarijn heeft evenwel genoeg middelen om een handeling ten opzichte van een temporeel referentiepunt te situeren, zoals bijwoorden, en omliggende context. Omgekeerd zou het ook incorrect zijn te stellen dat het Nederlands geen uitdrukking van aspect kent – een taalcategorie die in het Mandarijn weer wél gegrammaticaliseerd is, in diverse partikels die zich aan werkwoorden hechten. Het is echter wel zo dat het Nederlands niet één uitdrukkingsmogelijkheid heeft, lexicaal of grammaticaal, om aspectuele informatie in taaluitingen te versleutelen.

De belangrijkste grammatica van de Nederlandse taal, de Algemene Nederlandse Spraakkunst (hierna: ANS; E-ANS voor internetversie) wijdt haar laatste hoofdstuk aan de uitdrukking van aspect. Hoewel dit hoofdstuk een sluitend systeem biedt voor haar opvatting van aspect, vermeldt het niet veel verschillende uitdrukkingsmogelijkheden, en staat het niet heel duidelijk in verband met de overige hoofdstukken van de grammatica. In het kader van de ophanden zijnde herziening van de ANS (<http://ans.ruhosting.nl/update.html>), is het nuttig te evalueren of aan deze beschrijving van aspect wat kan worden toegevoegd. Voor een taal waarin aspect zo diffuus wordt uitgedrukt als het Nederlands, zou het nuttig zijn een heuristisch instrument te hanteren om verschillende uitdrukkingsmogelijkheden op het spoor te komen. Hiervoor biedt het Mandarijn, waarin aspect zoals hierboven beschreven sterk gegrammaticaliseerd is, potentieel uitkomst. Middels de stilistisch-comparatieve methode, of parallelle tekstanalyse, zoals beschreven door Lu & Verhagen (2016), is het mogelijk de structuren van één taal in te zetten om meer te weten te komen over een andere. In dezen lenen de aspectuele eigenschappen van het Mandarijn zich goed voor de beschrijving van aspect in het Nederlands.

Dit onderzoek heeft aldus als doel bij te dragen aan de kennis van de uitdrukking van aspect in het Nederlands. ‘Aspect’ is in zijn geheel echter een te breed onderwerp om binnen de reikwijdte van dit onderzoek zinnig te beschrijven. Om die reden selecteer ik één type aspect dat in het Mandarijn sterk gegrammaticaliseerd is, en waarvan de ANS een beschrijving levert. Bij uitstek geschikt is het partikel 着 *zhe*, dat in het Mandarijn ‘duratief aspect’ uitdrukt. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarmee als volgt:

- (1) Hoe wordt duratief aspect (in termen van *zhe*) in het Nederlands uitgedrukt?

Deze vraag verradt nog niets over de bestaande ideeën over aspect waaraan de onderzoeksresultaten zullen worden gerelateerd, noch over de precieze implicaties van het gebruik van het partikel *zhe*, of over de gebruikte methode. Hierin voorzien de volgende subvragen:

- (2) Wat zegt de ANS over de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands?
- (3) Hoe wordt duratief aspect voor het Mandarijn gedefinieerd?

- (4) Hoe zijn 'duratief aspect' in Nederlandse en Mandarijnse context met elkaar te verenigen?
- (5) Wat zijn de theoretische veronderstellingen en praktische overwegingen van de methode?

Deze vier subvragen voorzien het antwoord op de hoofdvraag van een theoretisch fundament, zowel inhoudelijk als methodologisch. In de volgende paraaf zet ik de opbouw van deze scriptie uiteen op basis van deze hoofd- en subvragen.

1.2 Opbouw

Deze scriptie is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 bespreek ik wat ik onder (duratief) aspect versta, hoe dat voor het Mandarijn wordt gedefinieerd, en hoe de beschrijving van de ANS theoretisch gezien in elkaar zit. Het doel van deze bespreking is de aspectuele modellen van het Mandarijn en het Nederlands op elkaar af te stemmen, opdat een vergelijkende analyse helder en zinnig kan zijn, zonder terminologische of conceptuele verwarring. Met dit hoofdstuk corresponderen subvragen (2)-(4).

Hoofdstuk 3 is gewijd aan de methode van parallelle tekstanalyse; ik bespreek de essentiële theoretische veronderstellingen en praktische overwegingen. Dit is extra van belang, omdat er voor deze specifieke methode binnen het taalkundige veld niet bijzonder veel precedent is. Mijn gebruik van de methode is dan ook deels exploratief. Voor elementen als de afstemming van een kwalitatieve en kwantitatieve component vormt dit onderzoek in feite een *test case*, en de manier waarop ik dat doe een voorstel voor hoe deze methode zou kunnen worden toegepast. Hiermee correspondeert subvraag (5).

In hoofdstuk 4 voer ik de parallelle analyse uit, met als doel de hoofdvraag te beantwoorden in de vorm van een lijst van uitdrukkingsmogelijkheden voor duratief aspect in het Nederlands, die aan het ANS-model kan worden gerelateerd. Hoofdstuk 5 biedt ten slotte ruimte voor conclusies en reflectie.

Hoofdstuk 2

Aspectualiteit in het Nederlands en Mandarijn

In dit hoofdstuk behandel ik opvattingen over aspectualiteit, zowel in algemene zin, als voor het Nederlands en Mandarijn specifiek. De reden dat ik een metabespreking in dit hoofdstuk opneem, is dat het model dat de ANS hanteert om aspectualiteit in het Nederlands te beschrijven, niet geheel aansluit bij algemenere opvattingen over dit onderwerp. Een overzichtsstuk als dat van Boogaart (2004) vergelijken met het hoofdstuk van de ANS over aspectualiteit, maakt duidelijk dat er niet alleen verschillende termen worden gebruikt; soms wordt zelfs dezelfde term gebezigd voor verschillende concepten. Om werkelijk een bijdrage te leveren aan de kennis over aspectualiteit in het Nederlands, dient de Mandarijnse notie ‘duratief’ zich een plaats te veroveren in een Nederlands aspectualiteitsmodel.

2.1 Aspectualiteit: aspect en Aktionsart

De term ‘aspectualiteit’ is een paraplubegrip voor de begrippen ‘aspect’ en ‘Aktionsart’ (Boogaart 2004: 1166). Deze twee termen hebben gemeen dat ze refereren aan de temporele eigenschappen van (talig uitgedrukte) standen van zaken. Dat lijkt op de categorie van werkwoordstijden, die immers eveneens temporele eigenschappen tot uitdrukking brengt. Het verschil is dat aspectualiteit niets verraaft over de temporele verhouding van de ene stand van zaken tot een andere: waar werkwoordstijden standen van zaken relateren aan een deiktisch referentiepunt, geeft aspectualiteit weer hoe men de stand van zaken zélf temporeel dient voor te stellen (Boogaart 2004: 1165-1167). Anders gezegd: werkwoordstijden drukken *externe* tijdsverbanden uit, terwijl aspectualiteit *interne* tijdsstructuur weergeeft (Comrie 1976).

De term Aktionsart verwijst naar het type ‘stand van zaken’¹ dat door het werkwoord wordt uitgedrukt, bv. activiteiten of toestanden (Boogaart 2004: 1166).² Met aspect wordt bedoeld dat een stand van zaken temporeel op een bepaalde manier wordt belicht. Dit type aspect wordt ook wel *viewpoint aspect* genoemd, om het idee te benadrukken dat eenzelfde situatietype vanuit verschillende temporele gezichtspunten kan worden gepresenteerd. In deze terminologie wordt Aktionsart *situation aspect* genoemd (Smith 1991). De Nederlandse termen die ik hiervoor hanteer luiden perspectivisch en situationeel aspect.

Aspect wordt uitgesplitst in twee temporele smaken: perfectiviteit en imperfectiviteit (Boogaart 2004: 1168-1169). Hierbij drukt perfectief aspect uit dat het eindpunt van de uitgedrukte stand van zaken bereikt is. Bij imperfectief aspect wordt zo’n temporeel eindpunt gepresenteerd als irrelevant: de stand van zaken is aan de gang, en de tijdsgrenzen zijn buiten beeld.

Voor Aktionsart wordt een complexer typologisch model van standen van zaken gebruikt dan ‘activiteit’ tegenover ‘toestand’. Het invloedrijkste model is dat van Vendler (1957), die een drietal parameters introduceert in de vorm van binaire opposities, op de combinatie waarvan hij vier typen

¹ Boogaart (2004: 1166) definieert dit begrip als ‘een koepelterm voor toestanden, activiteiten en overige typen Aktionsart’. Deze gedachte neem ik hier over: ‘standen van zaken’ verschillen dus inherent van elkaar in hun Aktionsart, en kunnen middels aspect op verschillende manieren worden gepresenteerd.

² Voor veel verschillende voorbeelden en een minder compacte uitleg van de begrippen gepresenteerd in deze paragraaf, verwijs ik steeds naar Boogaart (2004). Diens aspectualiteitsvoorstelling neem ik hier in feite over.

standen van zaken onderscheidt. Deze binaire onderscheiden zijn: I. Teliciteit (telisch-atelisch); II. Durativiteit (duratief-punctueel); en III. Dynamiciteit (dynamisch-statisch).

De combinatie van deze parameters levert volgens Vendler vier situatietypen op: *state*, *activity*, *accomplishment* en *achievement*. Smith (1991) voegt daaraan nog het situatietype *semelfactive* toe, dat zich van *achievements* onderscheidt door zijn ateliciteit, waardoor iterativiteit kan worden opgeroepen. Onderstaande tabel geeft de relevante combinaties van parameters weer, en toont per situatietype een aantal voorbeelden (deels naar Boogaart 2004: 1174; 1178-1179):

Situatietype	Parameter	Teliciteit	Durativiteit	Dynamiciteit	Voorbeelden
<i>State</i>		–	+	–	<i>hebben, weten, haten, geloven, dood zijn</i>
<i>Activity</i>		–	+	+	<i>lopen, zwemmen, duwen, trekken, eten</i>
<i>Accomplishment</i>		+	+	+	<i>herstellen, opgroeien, een vijg eten, een boek lezen</i>
<i>Achievement</i>		+	–	+	<i>verliezen, terugvinden, stoppen, sterven</i>
<i>Semelfactive</i>		–	–	+	<i>kloppen, niezen, trillen</i>

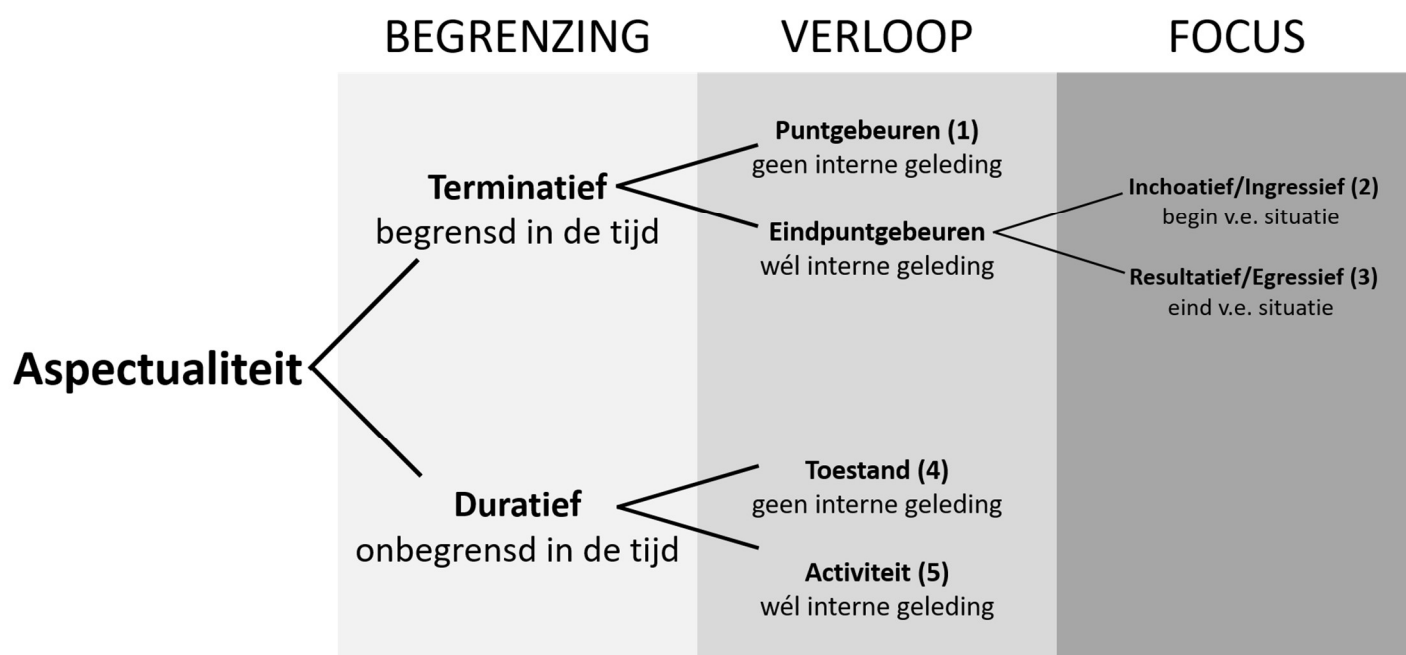
Tabel 2.1: overzicht van situatietypen en onderliggende parameters volgens Vendler (1957) en Smith (1991)

2.2 Een Nederlands aspectualiteitsmodel

Net als Boogaart (2004), gebruikt de ANS de term aspectualiteit als koepelterm voor het aspectuele domein; in contrast daarmee, splitst zij deze echter niet uit in aspect en Aktionsart. In plaats daarvan definieert zij aspectualiteit integraal als de manier waarop taalgebruikers zich ‘de interne temporele structuur van de situatie voorstellen waarop de zin betrekking heeft’ (E-ANS 30:1). Onder interne temporele structuur verstaat zij daarbij twee factoren: begrenzing in de tijd; en interne temporele geleiding, oftewel het tijdsverloop dat een gegeven situatie kent. Deze factoren zijn beide dichotoom van aard. In het Nederlands bestaan volgens de ANS alle (tweemaal twee) denkbare combinaties van factoren. Voor deze vier typen aspectualiteit hanteert zij haar eigen terminologie: puntgebeurens, eindpuntgebeurens, activiteiten en toestanden.³

Dit aspectualiteitsmodel heb ik schematisch weergegeven in figuur 2.1. De getallen tussen haakjes in dit schema refereren aan onderstaande voorbeeldzinnen, die elk een illustratie vormen van het type aspectualiteit in kwestie:

³ Hierbij wordt de categorie van eindpuntgebeurens nog uitgesplitst in ingressieve en egressieve aspectualiteit, hetgeen ik hier voor de volledigheid noem, maar wat voor de typering van ‘duratief aspect’ in het Nederlands niet van belang is. (Hiermee loop ik wat op de zaken vooruit; men kan paragraaf 2.3 hiervoor als onderbouwing zien.)

Figuur 2.1: schematische weergave van vormen van aspectualiteit volgens de ANS (o.b.v. E-ANS 30.1-30.2)

- (1) Petra raakte het schilderij aan.
- (2) Het vuur laaide in een paar minuten op.
- (3) Het vuur doofde in een paar minuten.
- (4) Liesbeth is lang.
- (5) Kai liep in het Zwarte Woud.

(naar E-ANS 30.1)

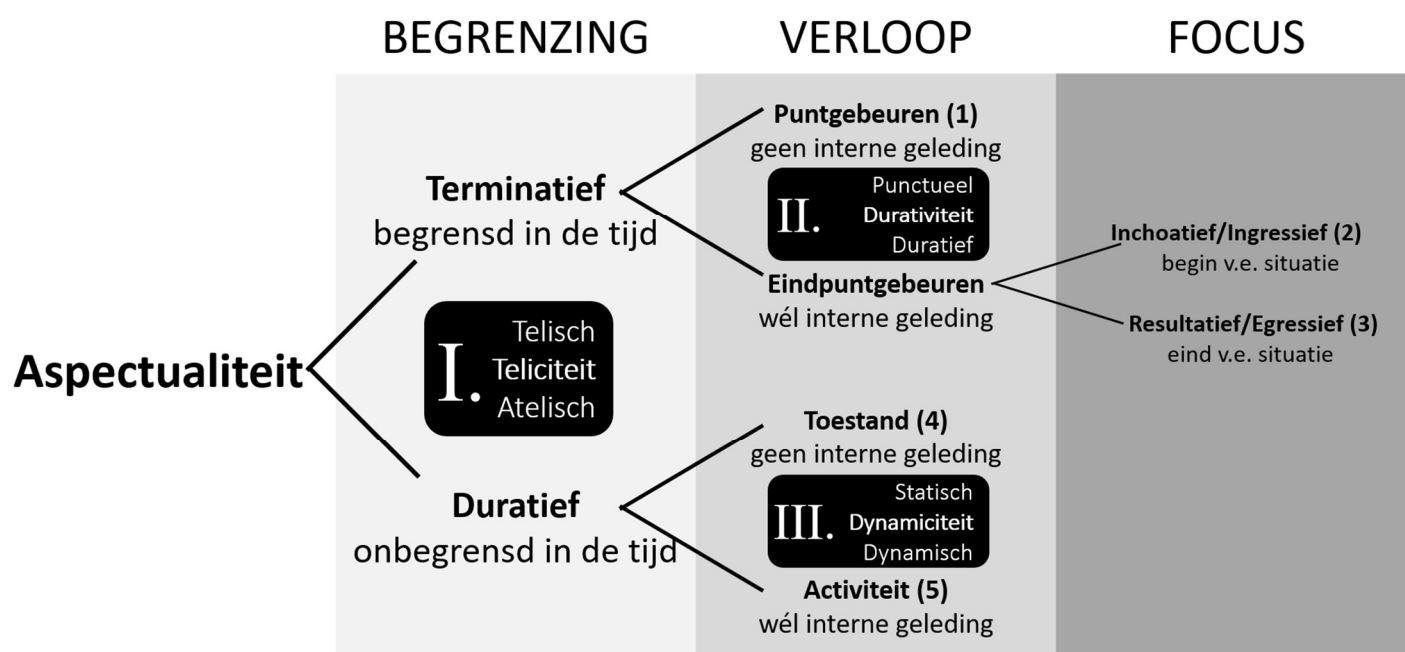
Dit schema geeft de twee aspectualiteitsfactoren,⁴ waarnaar ik bovenin het schema met ‘begrenzing’ en ‘verloop’ verwijst, weer in een dichotome vertakingsstructuur. Volgens de ANS worden de termen onder begrenzing – ‘terminatief’ en ‘duratief’ – ‘ook wel perfectief en imperfectief aspect genoemd’ (E-ANS 30.1), maar de definitie die zij voor deze noties hanteert, strookt niet met de voorstelling van perspectivisch aspect uit par. 2.1. Terwijl perfectiviteit verwijst naar de vraag of temporele eindpunten zich binnen of buiten beeld bevinden, betreft begrenzing in ANS-termen of een ‘situatie een inherent eindpunt heeft, dat bereikt moet worden wil ze zijn wat ze verondersteld wordt te zijn’ (E-ANS 30.1). Het feit dat een eindpunt binnen of buiten beeld ligt (perfectiviteit), impliceert niet per se dat dat eindpunt respectievelijk bereikt of niet bereikt hoeft te zijn (begrenzing⁵). Sommige combinaties liggen semantisch meer voor de hand, maar dat wettigt nog geen gelijkstelling.

Op het eerste gezicht lijkt dit model lastig te verenigen met aspect en Aktionsart. Schijn bedriegt echter: met de notie perfectiviteit mag dan aansluiting ontbreken, een Aktionsart-typologie is hier wel degelijk in te herkennen. Dit wordt duidelijk wanneer we de gepaarde concepten van

⁴ Tevens kent het model een derde factor, die ik hier ‘focus’ heb genoemd, en waarmee de ANS bedoelt dat een begrensde stand van zaken mét interne temporele geleding één van beide tijdsgrenzen (d.i. begin en eind) kan benadrukken. Focus vormt echter meer een subfactor, omdat deze niet op alle niveaus van toepassing is. Het zou het model daarom enkel versluieren om van drie factoren te spreken.

⁵ In feite is er hier sprake van (a)teliciteit, d.i. in het Aktionsart-domein, wat een gelijkstelling met aspect nog minder aannemelijk maakt. Dit onderbouw ik in de volgende alinea.

begrenzing en geleding vergelijken met de Aktionsart-parameters. Elke vertakking die de twee aspectualiteitsfactoren in het ANS-model doen ontspringen, kan conceptueel worden gelijkgesteld aan een van deze parameters. Een en ander kan helder worden gevisualiseerd door Vendlers parameters op bovenstaand schema te projecteren, waarbij ik de Romeinse cijfers waarmee ik de binaire opposities in par. 2.1 aanduidde heb overgenomen:

Figuur 2.2: schematische weergave van vormen van aspectualiteit volgens de ANS (o.b.v. E-ANS 30·1-30·2) met daarop geprojecteerd de binaire parameters van Vendler (1957)

De oppositie telisch-atelisch kan worden gelijkgesteld aan het onderscheid terminatief-duratief: een situatie is volgens de ANS temporeel begrensd indien zij 'inherent eindpunt heeft' (E-ANS 30·1) – het definiërende kenmerk van teliciteit. Vendlers durativiteitsconcept correspondeert met de aan- of afwezigheid van interne temporele geleding bij punt- en eindpuntgebeurens. Opvallend genoeg leent de factor interne temporele geleding zich niet alleen voor durativiteit, maar eveneens voor de notie dynamiciteit.

De vergelijking van het taalspecifieke ANS-model met een algemenere voorstelling van aspectualiteit, levert aldus het inzicht op dat de ANS meer een Aktionsart-typologie van het Nederlands voorstaat, dan dat zij aspectualiteit als koepelterm ziet die conceptueel gescheiden noties van perspectivisch en situationeel aspect behelst.⁶ De ANS-typologie verschilt wel van die van Vendler: de ANS legt namelijk impliciete beperkingen op aan de parameters die samen kunnen gaan. Concreet: is een situatie telisch, dan is alleen nog de durativiteitsparameter relevant voor de typering van de stand van zaken; dynamiciteit niet meer. Vice versa geldt dat voor atelische situaties. De reden hiervoor is dat de ANS Vendlers concepten van durativiteit en dynamiciteit in feite reduceert, of abstraheert, tot een en hetzelfde concept: interne temporele geleding. Vanuit ANS-perspectief is er niet zozeer sprake van combinatorische beperkingen, als wel van afwijkende niveaus van abstractie.

De abstractie die de ANS hanteert is grotendeels compatibel met het typologische model dat ik in tabel 2.1 heb weergegeven. Nemen we daar namelijk de parameter teliciteit als primair

⁶ Dit is consistent met de visie van de taalkundige op wiens werk dit hoofdstuk van de ANS is gebaseerd, namelijk die van Verkuyl, die een lexicaal-semantiche opvatting van aspectualiteit voorstaat (zie bv. Verkuyl 1989; 1993).

uitgangspunt, dan valt bij Vendlers originele situatietypen op, dat de parameters durativiteit en dynamiciteit zich vergelijkbaar gedragen. Is een situatie telisch, dan is zij ook steeds dynamisch, en vindt verdere differentiatie enkel middels de parameter durativiteit plaats; bij atelische situaties wederom vice versa. Deze correlaties heb ik in tabel 2 weergegeven, door de constanten bij (a)telische standen van zaken met zwart te arceren, en op Vendlers parameters de temporele begrenzings- en geledingsfactoren van de ANS te projecteren:

			Geleding		
		Situatietype	Parameter	Teliceiteit	
Begrenzing	Duratief	State		–	+
		Activity		–	+
	Terminatief	Accomplishment		+	+
		Achievement		+	–
	Semelfactive			–	–

Tabel 2.2: situatietypen van Vendler (1957) en Smith (1991), met daarin gearceerd de correlaties die corresponderen met de abstracties van de ANS, en daarop geprojecteerd haar temporele begrenzings- en geledingsfactoren

Deze tabel illustreert zelfs dat Vendlers vier situatietypen met de vier vormen van aspectualiteit die de ANS onderscheidt overeenkomen: *states* met toestanden, *activities* met activiteiten, *accomplishments* met eindpuntgebeurens, *achievements* met puntgebeurens. Als uitzondering gelden de semelfactieven, die er in bovenstaande tabel heel iconisch onder bungelen. Voor de combinatie ateliceiteit-punctualiteit is in het ANS-model geen plaats. Omdat de ANS geen voorbeelden van semelfactieven noemt, is het onduidelijk hoe zij de denkbaarheid van deze categorie verantwoordt. Deze kwestie bevindt zich buiten de reikwijdte van dit onderzoek, en laat ik daarom rusten.

Rest de vraag: waar in het ANS-model bevindt zich de notie ‘duratief aspect’, in de zin van Mandarijns *zhe*? Om die te beantwoorden, is een beter begrip van de werking van het partikel *zhe* nodig.

2.3 Mandarijns *zhe* en de ANS

Het Mandarijnse taalelement 着 *zhe* is een partikel dat achter een werkwoord wordt geplaatst, en aan de handeling uitgedrukt in het gezegde de aspectuele eigenschap oplegt die wel wordt getypeerd als ‘duratief aspect’ (bv. door Henne e.a. 1977: 125; Li & Thompson 1981: 185; Dai 1997: 80; Xiao & McEnery 2004: 182; Wiedenhof 2006: 201). In onderstaande voorbeeldzinnen is *zhe* steeds vastgehecht aan de persoonsvorm van de hoofdzin:⁷

⁷ Uitleg van alle gebruikte glossen staat in appendix I.

- (6) 车子 在⁸ 外面 停 着
 chēzi zài wàimian tíng zhe
 auto bij buiten stoppen DUR

‘De auto staat buiten geparkeerd.’

- (7) 他 穿 着 皮 鞋
 tā chuān zhe pí xié
 3EV dragen DUR leder schoen

‘Hij draagt leren schoenen.’

(naar Li & Thompson 1981: 220-221)

Wiedenhof (2006: 201) hanteert voor ‘duratief aspect’ de volgende definitie: een handeling wordt gepresenteerd als voortdurend, als ‘statisch en onveranderlijk’. Opmerkelijk aan deze definitie is de vervlechting van de twee vormen van aspectualiteit uit paragraaf 2.1: ‘een handeling presenteren als’ hoort in dit model bij *viewpoint aspect*; de notie ‘statisch’ correspondeert daarentegen met *situation aspect*, oftewel Aktionsart. Dergelijke synthese van perspectivisch en situationeel aspect is opvallend, maar niet ondenkbaar. Iets dergelijks vindt men bijvoorbeeld in het Russisch, dat Aktionsart-onderscheiden op een systematische, grammaticale manier uitdrukt (Dahl 1985: 89).

De meeste definities bevinden zich echter meer op perspectivisch niveau. Zo stellen Li & Thompson (1981: 185) en Henne e.a. (1977: 125) de notie ‘duratief’ gelijk aan ‘imperfectief’ en ‘non-perfectief’ respectievelijk; Xiao & McEnery (2004: 181-182) typeren *zhe* als de ‘markeerder voor het duratieve *viewpoint aspect*’, waarbij ‘duratief’ als één van vier subtypen van ‘imperfectief’ geldt.

Van deze twee kanten van *zhe* – perspectivische en situationele werking – is er in het ANS-model, dat situationeel van aard is, alleen voor de tweede plaats. Om deze reden focus ik in het vervolg enkel op de situationeel-aspectuele werking van *zhe*. Ik ontken geenszins dat *zhe* ook imperfectiviteit uitdrukt; in het gesloten model waaraan ik mijn bevindingen vastknoop, zou die conceptuele inhoud echter niet weer te geven zijn, hetgeen voor de beperkte ruimte van dit stuk teveel complicaties meebrengt. In mijn ‘advies’ (hoofdstuk 5) neem ik dit gegeven wél mee.

De definitie van Xiao & McEnery (2004) verschilt van die van Wiedenhof (2006), en luidt als volgt: ‘*zhe* geeft eenvoudigweg aan dat een situatie voortduurt’, wat wil zeggen dat ‘begin- noch eindpunt binnen de focus ligt’ (Xiao & McEnery 2004: 187; 198). Deze abstractere definitie schrijft noties als stativiteit niet toe aan het partikel, maar aan de lexicaal-semanticke waarde van de werkwoordgroep waaraan het wordt vastgehecht. Hierdoor kunnen zij omgaan met het betekenis-effect van *zhe* in zinnen als de volgende:

⁸ Om verwarring te voorkomen: het element 在 *zài* kent meerdere gebruiken, en drukt in deze zin geen ‘progressief aspect’ uit zoals Wiedenhof het definieert, maar functioneert hier als een bijwerkwoord (Wiedenhof 2006: 115-122) dat locatie aanduidt. Het Nederlands gebruikt hiervoor voorzetsels zoals *bij* en *in*, of bijwoorden als *hier* en *buiten*.

(8)	一路	捕捉	着	一切	足以	兑换	成	钞票
	yílù	bǔzhuō	zhe	yíqiè	zúyǐ	duìhuàn	chéng	chāopiào
	de.hele.reis	jagen	DUR	alles	genoeg	uitwisselen	worden	geld
	的	废物						
	de	fèiwù						
	OND	afval						

‘Ze waren de hele weg hiernaartoe aan het speuren naar afval dat te gelde zou kunnen worden gemaakt.’

(naar Xiao & McEnery 2004: 192)

Zin (8) kan dienen als tegenvoorbeeld voor de veronderstelling dat *zhe* altijd stativiteit uitdrukt: ‘speuren naar afval’ is een activiteit. Het aspectuele effect van *zhe* moet daarom breder worden voorgesteld dan de presentatie van handelingen als toestanden alleen. Xiao & McEnery (2004: 198-199) bieden voor dit tweevoudige effect, dat zij ‘dual dynamicity/stativity’ noemen, de aantrekkelijkste analyse, omdat deze gebaseerd is op een grote hoeveelheid corpusmateriaal, en afwijkende gebruikswijzen van *zhe* verantwoordt door verschillende functies te onderscheiden. De dualiteit wordt volgens deze analyse geconditioneerd door de lexicaal-semanticke waarde van de werkwoordgroep waaraan *zhe* zich hecht. Deze waarde heeft deels betrekking op Aktionsart-parameters; zij wordt echter ook beïnvloed door semantische en structurele eigenschappen die kenmerkend zijn voor het Mandarijn.

Xiao & McEnery (2004: 182) onderscheiden drie verschillende functies van *zhe*, die verschillende verdelingen laten zien naar situatietype:

		ST	AT	SM	AC	TOTAAL
1	Durativiteit aangeven van een voortgezette dynamische of statische situatie	58	38,6	75	50	37,8
2	Temporele overlap uitdrukken en achtergrondinformatie bieden	17	60,6	25	50	51,3
3	‘Locatieve inversie met existentiële status’	25	0,8	0	0	10,9
						100

Tabel 2.3: drie functies van *zhe*, met relatieve distributie per situatietype, en in totaal (in procenten, afgerond op één decimaal) volgens Xiao & McEnery (2004: 182; 184; 188)⁹

De eerste functie, ‘durativiteit aangeven’, vormt ruim een derde van alle gevallen (37,8%): hiermee wordt aangeduid dat een stand van zaken zich voortzet, zonder tijdsgrenzen in beeld. Hiervan zijn zinnen (6)-(8) voorbeelden. Een bijzonder geval vormen in het Mandarijn de zogenaamde ‘posture and positional verbs’ (Xiao & McEnery 2004: 185-188; 199): werkwoorden die houding of plaats aangeven, zoals 挂 *guà* ‘ophangen’, 躺 *tǎng* ‘gaan liggen’ en 拿 *ná* ‘pakken’. Deze werkwoorden zijn situationeel activiteiten of eindpuntgebeurens, maar drukken wanneer zij met *zhe* worden gecombineerd, meestal

⁹ Afkortingen: ST = *state*; AT = *activity*; SM = *semelfactive*; AC = *accomplishment*. Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat het aantal voorkomens met *zhe* per situatietype sterk verschilt: bij ST *n*=100; AT *n*=132; SM *n*=4; AC *n*=2. Dát *zhe* met *semelfactives* en *accomplishments* voorkomt mag men op basis van deze data wel veronderstellen, maar bij de representativiteit van de getoonde distributie moeten voor deze twee situatietypen grote vraagtekens worden geplaatst.

de toestand uit die het resultaat is van de handeling in kwestie (Xiao & McEnery 2004: 191). In de volgende zinnen wordt het werkwoord 拿 *ná* ‘pakken’ gecombineerd met respectievelijk het progressieve partikel *zài* en het duratieve partikel *zhe*. Merk het situationeel- aspectuele verschil op:

- (9) 他 在 拿 报纸
tā zài ná bàozhǐ
 3EV PRG pakken krant
 ‘Hij is kranten aan het oppakken.’

- (10) 他 拿 着 两 份 报纸
tā ná zhe liǎng fèn bàozhǐ
 3EV nemen DUR twee MW krant
 ‘Hij houdt twee kranten vast.’

(naar Li & Thompson 1981: 220)

In zin (9) heeft *ná* ‘pakken’ interne temporele geleding, terwijl die in (10) ontbreekt: het ‘vasthouden’, dat hier het resultaat is van het ‘oppakken’, is een toestand. Deze subset aan voorkomens van functie 1 wordt dus gemodificeerd in zijn situationaliteit: eindpuntgebeurens of activiteiten worden toestanden. In de vertalingen van bovenstaand paar gaat het Nederlands hiermee om door simpelweg verschillende woorden te hanteren. Of er meer strategieën zijn, is precies het soort vraag dat dit onderzoek hoopt te beantwoorden (zie hoofdstuk 3).

De tweede functie, ‘temporele overlap en achtergrondinformatie’ verwijst naar een specifiek Mandarijnse constructie: de ‘*V₁-zhe V₂*’-structuur (Xiao & McEnery 2004: 182). In deze constructie vormt *V₂* het predicaat van de hoofdzin, en *V₁* daarbij een bijzinspredicaat, dat een handeling presenteert die temporele overlap vertoont met de hoofdzinshandeling, en/of daarbij achtergrondinformatie verschaft. Nu volgen een voorbeeld waarin in de temporele overlap duidelijk naar voren komt (11), en een waarin dit minder het geval is (12); in beide zinnen bevindt *zhe* zich direct achter *V₁*, en is het predicaat van de hoofdzin (*V₂*) vetgedrukt:

- (11) 那 孩子 哭 着 要 爸爸
nà háizi kū zhe yào bàba
 DIST kind huilen DUR **vragen** papa
 ‘Dat kind **riep** huilend om haar vader.’

- (12) 说 着 便 掏 出 一 个 药 瓶
shuō zhe biàn tāochū yí ge yàopíng
 zeggen DUR dan **pakken.uit** een MW medicijnflesje
 ‘Dat gezegd hebbende, **haalde** hij een medicijnflesje **tevoorschijn**.’

(Naar Xiao & McEnery 2004: 183)

Bij de uitdrukking van temporele overlap in (11) komt duidelijk de durativiteit naar voren die functie 1 kenmerkt: ‘huilend’ bezit op zichzelf geen temporele grenzen. In (12) is het daarentegen juist de afronding van het telische ‘X zeggen’, een *accomplishment*, dat uit V_1 op te maken valt; op het eerste gezicht niets duratiefs. Essentieel is hierbij echter dat niet het ‘zeggen’ zelf aan de gang is, maar dat het ‘gezegd hebben’ als achtergrond fungeert voor het ‘tevoorschijn halen’; op die manier is er toch sprake van gelijktijdigheid.¹⁰

Hierbij werpt zich wel de vraag op hoe zinnig en inzichtelijk het is, hier dezelfde terminologie te hanteren. De durativiteit van functie 2 is een relatieve, in de zin dat de handeling in V_1 alleen voortduurt zolang V_2 dat doet. Of V_2 wel of niet duratief is, is daarbij een arbitraire kwestie. Daarnaast kan een van zichzelf telisch predicaat weliswaar in atelische hoedanigheid relevant zijn, maar het is niet erg bevredigend dergelijke gevallen over een kam te scheren met ‘normale’ toestanden, die per definitie atelisch zijn.¹¹ Ik kom hierop aan het einde van deze paragraaf terug.

De laatste functie die Xiao & McEnery (2004) is ‘locatieve inversie’. Dit is in feite een variatie op het effect van *zhe* op werkwoorden van plaats en houding, maar dan met een voor het Mandarijn vreemde zinsvolgorde (bepaling-persoonsvorm-subject), die alleen mét *zhe* grammaticaal is. Voor het Nederlands is deze volgorde daarentegen heel gewoon:

- (13) 主席台 上方 挂 着 红 布 巨幅 横额
 zhǔxítái shàngfāng guà zhe hóng bù jùfú héng'é
 podium overheen ophangen DUR rood doek enorm spandoek

‘Over het spreekgestoelte was een enorm rood spandoek gehangen.’

(Naar Xiao & McEnery 2004: 184)

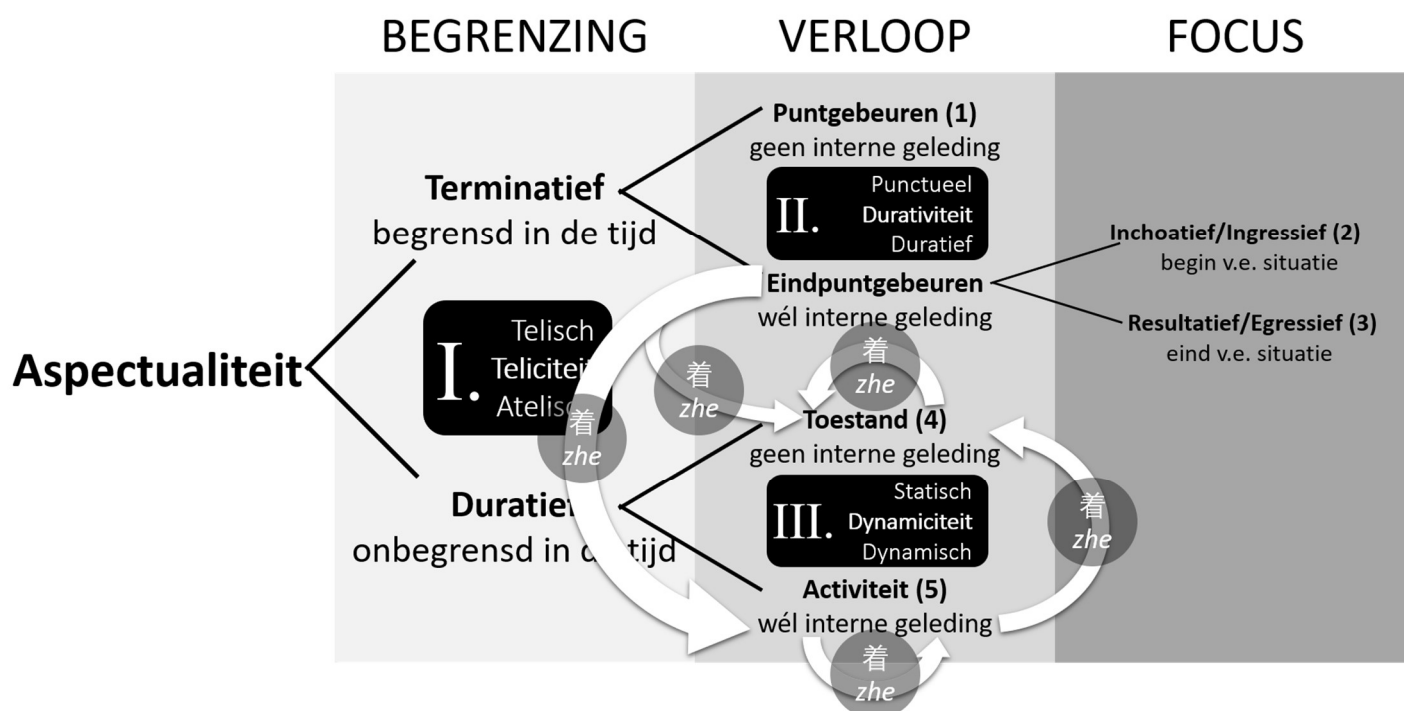
Zin (13) laat zien dat het Nederlands zonder moeite deze volgorde overneemt. Voor de doeleinden *zhe* aan het ANS-model te relateren, kan deze derde functie daarom onder de eerste geschaard worden (bij de werkwoorden van plaats en houding), wat de verhouding durativiteit-achtergrond voor *zhe* ruwweg fiftyfifty maakt.

De situationeel-aspectuele operaties waarvan in deze paragraaf is aangetoond dat *zhe* ze kan uitvoeren, zijn in figuur 3 toegepast op het eerdere gecombineerde schema van aspectualiteit volgens de ANS en Vendler's parameters (figuur 2.2). Elke pijl staat hierbij één voor mogelijke, niet-cumuleerbare operatie.¹²

¹⁰ De temporele sequentie in zin (18) (eerst ‘zeggen’, dan ‘tevoorschijn halen’) is bovendien terug te voeren op het bijwoord 便 *biàn* ‘dan’, dat twee handelingen temporeel discreet maakt en naast elkaar plaatst. Het is wel curieus dat *zhe* compatibel zou zijn met een bijwoord dat perfectiviteit impliceert; mijn suggestie is dat de *accomplishment*-betekenis van 说 *shuō* ‘zeggen’, naast de toestand die *zhe* oproept, nog steeds toegankelijk is, en dat *biàn* daarop inhaakt. *Shuō* drukt in deze zin dan tegelijkertijd temporele sequentie en overlap (voor- en achtergrond) uit, maar alleen de overlap en achtergrond kunnen *zhe* worden aangerekend.

¹¹ Deze eigenschappen noemt Hopper (1979) de ‘discoursefunctie’ van aspectualiteit. Hij gaat zelfs een stap verder door te stellen dat van duratief aspect narratieve achtergrondmarkering de functie *is*. Zo ver wil ik hier niet gaan, maar het is wat mij betreft wel duidelijk dat het verband tussen narratieve achtergrond en durativiteit niet exclusief is aan het Mandarijn, en dat deze functie van *zhe* zeker ook op de Nederlandse vertaling van toepassing is.

¹² Deze operaties, m.n. die tussen verschillende aspectuele categorieën, doen denken aan het taalkundige concept van *coercion*, gemunt door Moens & Steedman (1988): grammaticale elementen die aan lexicale elementen eigenschappen ‘opleggen’. Audring & Booi (2016) geven een overzicht van coercion in het algemeen. Door ruimte-overwegingen betrek ik coercion-theorie verder niet bij mijn verhaal.

Figuur 2.3: schematische weergave van vormen van aspectualiteit volgens de ANS (o.b.v E-ANS 30·1-30·2) met daarop geprojecteerd de binaire parameters van Vendler (1957), en toegepast de werking van het Mandarijnse partikel 着 *zhe*

Deze figuur laat zien dat ‘duratief aspect’, in de zin van de situationele kant van Mandarijns *zhe*, in feite synoniem is aan ‘duratief’ zoals de ANS het gebruikt, en aan ‘atelisch’ in termen van Aktionsart. Wel is de manier waarop *zhe* opereert wat specifieker dan deze gelijkstelling strikt genomen impliceert: toestanden blijven altijd toestanden; activiteiten blijven activiteiten of worden toestanden; en eindpuntgebeurens worden ofwel activiteiten, ofwel toestanden, maar blijven nooit zichzelf. Puntgebeurens zijn incompatibel met de werking van *zhe*; semelfactieven zijn weliswaar compatibel met *zhe*, maar incompatibel met het model.

Naast een aspectuele analyse, heb ik ook een structurele analyse van *zhe* bij mijn verhaal betrokken; deze is in figuur 3 echter niet zichtbaar. Dit is de ‘V₁-*zhe*-V₂’-structuur, waarop ik nog zou terugkomen. In dit geval speelt de aspectuele werking van *zhe* zich niet op hoofdzins-, maar op bijzinsniveau af. De beschrijving van de ANS handelt echter alleen over de voorstelling van ‘de interne temporele structuur van de situatie [...] waarop **de zin** betrekking heeft’ (E-ANS 30·1; mijn nadruk). Aspectualiteit op bijzinsniveau is voor de ANS dus, voor zover zij het al aspectualiteit zou noemen, in feite geen object van beschrijving. Even vooruitlopend op de methodologie (hoofdstuk 3) dient er bij de kwalificering van voorkomens op deze structurele factor gecontroleerd te worden. Ik kies ervoor deze categorie vervolgens wel in de analyse mee te nemen, juist omdat het een voor het Nederlands vreemde taalstructuur betreft, die potentieel tot innovatieve ideeën kan leiden over aspectualiteit in het Nederlands.

2.4 Uitdrukking van ‘duratief aspect’ volgens de ANS

In deze paragraaf breng ik in kaart welke talige middelen volgens de ANS ‘duratief aspect’ kunnen uitdrukken in de zin van figuur 3. De vraag is in feite hoe toestanden en activiteiten verwoord worden. Voor voorbeelden die de claims van de ANS illustreren, en nadere invulling van de gebruikte termen, verwijs ik naar de betreffende secties in de E-ANS: 30·1-30·3 en 2·4·8·2·ii.

De ANS situeert bijdragen aan de uitdrukking van aspectualiteit in drie functionele onderdelen van de zin: de werkwoordelijke constituent, het onderwerp, en bijwoordelijke bepalingen. Het is volgens de ANS de combinatie van de aard van deze zinsdelen, op basis waarvan taalgebruikers aspectualiteit toekennen aan een zin. Uit de beschrijving van de ANS (E-ANS 30 en 2·4·8·2·ii) kan een zevental ‘regels’ worden gedestilleerd voor de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands:

(1) Werkwoordskarakter	Een statisch werkwoord levert altijd duratief aspect op; dynamisch duratief of terminatief (afhankelijk van regels (2)-(6));
(2) Kwantitatieve specificering v.h. direct object	Bij een semantisch (nl. telisch) gedefinieerde subset van dynamische werkwoorden: een kwantitatief ongespecificeerd of ontkend object, of het gebrek daaraan, levert voor deze (telische) subset duratief aspect op; voor de rest van de dynamische werkwoorden is het sowieso duratief;
(3) Resultatieve complementen	Bij dynamische werkwoorden: resultatieve complementen leveren terminatief aspect op, dus voor duratief aspect moeten ze ontbreken, tenzij (5) of (6);
(4) Frequentiebepalingen	Bij dynamische werkwoorden: frequentiebepalingen leveren terminatief aspect op, dus voor duratief aspect moeten ze ontbreken, tenzij (5) of (6);
(5) Kwantitatieve specificering v.h. subject	Een kwantitatief ongespecificeerd of ontkend subject levert voor hetgeen o.b.v. (1)-(5) terminatief aspect was geweest, duratief aspect op; hetgeen o.b.v. (1)-(5) duratief was, blijft sowieso duratief;
(6) Tijdsbepalingen	Duratieve en terminatieve tijdsbepalingen kunnen van aan binnenaspect (d.i. (1)-(5)) alsnog het tegengestelde buitenaspect toevoegen: terminatief wordt dan iteratief-duratief (en duratief inchoatief-terminatief);
(7) Werkwoordstijd	De onvoltooide tijden correleren met duratief aspect, maar ook de voltooide tijden kunnen duratief aspect uitdrukken.

Tabel 2.4: overzicht van het ANS-regelstelsel, als zodanig door mij opgesteld

Deze regels vormen op zichzelf geen ‘talige uitdrukkingsmiddelen’ zoals de methode van dit onderzoek zich ten doel stelt in kaart te brengen, maar cumulatief geven ze wel een beschrijving van de manier waarop duratief aspect in het Nederlands wordt uitgedrukt. Ik betrek ze bij mijn analyse.

Hoofdstuk 3

Theoretische overwegingen en methodologie

In dit hoofdstuk bespreek ik de methode, en het bijbehorende theoretisch kader (par. 3.1). Van de theoretische veronderstellingen die ik in deze paragraaf bespreek, noem ik ten behoeve van de helderheid ook meteen de voor mij geldende praktisch-methodologische consequentie(s). Het geheel aan deze consequenties dicteert de methodologie; deze vat ik in par. 3.2 samen. Tot slot bespreek ik de plaats van deze methode in het landschap van taalvergelijkend onderzoek.

3.1 Theoretische veronderstellingen en praktische overwegingen

Om de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands te onderzoeken, gebruik ik de methode van parallelle tekstanalyse, zoals door Lu & Verhagen (2016) uitgewerkt en toegepast. Lu & Verhagen (2016) definiëren deze analysemethode als volgt: men vergelijkt een originele tekst met een of meerdere vertalingen ervan, met het doel semantische en grammaticale analyse te verrichten (Lu & Verhagen 2016: 1). Het precieze object van die ‘semantische en grammaticale analyse’ kan de onderzoeker in principe zelf uitkiezen; Lu & Verhagen (2016) voeren haar bijvoorbeeld uit op de constructie van gezichtspunt, maar er is theoretisch gezien geen reden waarom enig talig materiaal op lexicaal, morfologisch of syntactisch niveau zich aan deze methode zou moeten onttrekken.¹³ Van deze methode bespreek ik vier theoretische aannames en praktische overwegingen.

3.1.1 Taalkundige stilistiek en cognitieve semantiek

De eerste overweging heeft betrekking op de observatie van Verhagen (2012: 1-5) en Lu & Verhagen (2016: 5), dat de sets aan talige middelen die verschillende talen tot hun beschikking hebben om conceptuele inhoud mee uit te drukken, nooit hetzelfde zijn. Het onderwerp van dit onderzoek vormt van dit idee een duidelijke illustratie: het Mandarijn beschikt over één talig middel (het gegrammaticaliseerde partikel *zhe*) om de conceptuele inhoud ‘duratief aspect’ uit te drukken, terwijl het Nederlands een dergelijk enkelvoudig middel ontbeert. We nemen daarbij aan dat het Nederlands in staat is die conceptuele inhoud op een andere manier talig te benaderen. Het Mandarijn heeft in dezen grote heuristische waarde (König 2012: 22) om duratief aspect in het Nederlands op het spoor te komen.

Verhagen (2012: 1) ontleent het idee van een beperkte en crosslinguïstisch heterogene set aan talige middelen aan de taalkundige stilistiek, die stijl definieert als ‘een reeks keuzes gemaakt uit mogelijkheden die de taal tot haar beschikking heeft’ (Jeffries & McIntyre 2010: 72; mijn vertaling). Deze stroming stelt uitdrukking middels taal dus voor als gebruikmaking van het (synchroon gezien statische en beperkte) talige instrumentarium; ‘stijl’ is daarvan een onontkoombare, inherente

¹³ Tabakowska (2014: 102) gaat nog een stap verder door te claimen dat taalvergelijkende analyses ‘above-S[entence]-level’ ook tot de mogelijkheden behoren. Zij geeft echter toe dat analyse op hogere niveaus – bijvoorbeeld op dat tussen zinnen onderling, of zelfs op tekstueel of discoursniveau – praktisch erg moeilijk uitvoerbaar is.

eigenschap, simpelweg omdat men gekozen móet hebben wil een menselijke taaluiting kunnen bestaan, en omdat men ook vrijelijk alternatieve taalmiddelen had kunnen selecteren.

Deze taalkundig-stilistische notie verbindt Verhagen (2012) aan het begrip *construal* uit de cognitieve semantiek (Langacker 1990; 2008), dat ik hier definieer als de wijze waarop een lezer of hoorder door een symbolische structuur wordt uitgenodigd de daardoor uitgedrukte conceptuele inhoud te overwegen (Langacker 2008: 55). Volgens Langacker behoort *construal* tot de conventionele waarde van symbolische structuren: formele alternatieven geven daaraan noodzakelijkerwijs een alternatieve *construal* mee. De alomtegenwoordigheid van *construal* vormt volgens Verhagen (2012) een empirische basis voor de analyse van taalkundige stijl: de selectie van taalmiddelen, en daarmee van *construals*, op lexicaal en constructieniveau, heeft cumulatief gevolgen voor de stijl op tekstniveau (Verhagen 2012: 3). Deze relatie is de reden dat beide theoretische stromingen relevant zijn bij de inkadering van onderzoek zoals het huidige.

Met betrekking tot de synthese van stijl en *construal* doet Verhagen (2012: 15) de zijns inziens controversiële (en mijns inziens goed onderbouwde) suggestie dat crosslinguïstische verschillen in talige inventaris, en daarmee in *construal*, een stilistisch corollarium hebben: sommige stijltypen zouden daardoor strikt taalafhankelijk kunnen zijn, leidend tot onvertaalbare stijl.

Bij een taalkundige studie als deze dient men zich daarom rekenschap te geven van mogelijke essentiële stijlverschillen die het gevolg zijn van talige middelen waar een taal om of juist mee verlegen zit. Het kan daarom expliciet *geen* doel zijn van deze exercitie om een of meerdere Nederlandse exacte, directe equivalenten te vinden van het Mandarijnse *zhe*. Een voor de hand liggend taalspecifiek verschil zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat bepaalde conceptuele inhoud die één taal erg gemakkelijk of zelfs verplicht uitdrukt, in een andere taal niet in alle gevallen uitdrukking vindt – hetzij vanwege grammaticaliteit, hetzij omwille van conventionaliteit. Dit idee sluit goed aan bij de observatie van Lu & Verhagen (2016) dat er ‘geen consistente set aan structurele middelen wordt ingezet om het stilistische effect te produceren’ (Lu & Verhagen 2016: 5). Een concreet voorbeeld hiervan dat in hoofdstuk 2 naar voren is gekomen, is de ‘V₁-*zhe*-V₂’-constructie, die geen directe Nederlandse pendant kent, en waarop ik daarom als variabele controleer. Daarnaast hanteer ik een label ‘onvertaald’. Tot slot verdisconteer ik deze overwegingen in mijn methodologie door naast een kwantitatieve ook een, minstens zo belangrijke, kwalitatieve component te implementeren. Dit sentiment wordt geëchood door König (2012: 21-22), wanneer hij het heeft over ‘granulariteit’ als voorwaarde voor contrastief-linguïstische analyse: deze dient volgens hem fijnmazig en grondig te zijn.

3.1.2 Theoretische status van het onderzoeksobject

Ook het onderzoeksobject verdient enige bespreking. Hier spelen twee vragen: wat voor soort (genre, lengte) en hoeveelheid teksten is geschikt als onderzoeksobject? En: zijn de tekstproducenten te beschouwen als bron van generaliseerbare taalkundige kennis?

Verschillende genres zijn denkbaar: narratieve teksten, zakelijke teksten, gesproken of geschreven, en zo verder. Hier moeten pragmatische overwegingen leidend zijn, en wel leidend naar het narratieve genre. Narratieve teksten inzetten, zoals Tabakowska (2014) en Lu & Verhagen (2016), heeft namelijk als cruciaal praktisch voordeel dat er binnen dit genre een hoop vertalingen ‘in het wild’

bestaan, in tegenstelling tot krantenartikelen of spontane gesprekken, om maar wat te noemen.¹⁴ Een specifiek punt voor het narratieve genre is het onderscheid tussen vertellerstekst en directe rede. Het laatste, letterlijk weergegeven citaten van personages, behoort niet tot het narratieve genre. Daarom maak ik enkel gebruik van de vertellerstekst in het proza waaruit ik put.

Daarnaast is er de vraag hoeveel teksten voldoende zijn. Lu & Verhagen (2016) werken met vier verschillende vertalingen naar het Mandarijn van één originele Engelse tekst. Een alternatieve aanpak is het samenstellen van een grote verzameling vertalingen, resulterend in een 'parallel corpus' (Barlow 2008: 102). Zoiets bestaat echter (nog) niet voor het Nederlands en het Mandarijn, en van Chinese romans circuleren er niet meerdere Nederlandse vertalingen.

Het huidige onderzoek richt zich daarom op een origineel met daaraan parallel één vertaling. Maar op hoeveel originelen moet het onderzoek zich baseren? Hierbij is de rol van de tekstproducenten relevant. Bij parallelle tekstanalyse wordt aangenomen dat auteur en vertaler 'sensible text producers' (Lu & Verhagen 2016: 1) zijn, oftewel weldenkende, representatieve taalgebruikers op wier output onderzoekers kunnen vertrouwen. Zelfs bij weldenkende tekstproducenten lijkt het me echter niet verstandig de analyse op het werk van slechts één auteur of één vertaler te baseren. Idiosyncrasieën in het taalgebruik van auteur en/of vertaler zouden de analyse kunnen vertekenen.

Voor de doeleinden van dit onderzoek stel ik daarom zelf een parallel corpus samen, puttend uit de teksten van vier verschillende auteurs, en vier verschillende vertalers. Van elke tekst inventariseer ik de eerste honderd relevante voorkomens met hun vertaling, hetgeen een corpus van 400 parallelle paren oplevert. Dit beschouw ik voor de doeleinden van dit onderzoek als kwantitatief adequaat.

3.1.3 *Projectie van taalstructuren*

Daarnaast speelt er de vraag hoe om te gaan met het 'ruwe materiaal' dat de parallelle analyse oplevert: stelt de onderzoeker, op basis van bestaande kennis over de onderzochte categorie, a priori uitdrukkingsmogelijkheden op, of is het beter die mogelijkheden op de teksten te baseren? Beide werkwijzen hebben voor- en nadelen: de eerste kan de analyse middels bestaand onderzoek voorzien van een empirisch, intersubjectief fundament, maar haar ook beperken. Een van de grote voordelen van dit type onderzoek is immers juist de heuristische, innovatieve waarde. Het alternatief doet aan deze krachtige heuristiek wél recht, maar heeft als nadeel dat de inventarisering aan het (subjectieve) oordeel van de onderzoeker wordt overgelaten. Deze dient zowel in te schatten welk onderdeel van de vertaalde zin de conceptuele inhoud in kwestie in zich draagt, als vormelijke gelijkstellingen te maken om categorieën te creëren.

Van deze werkwijzen is de tweede in beginsel aantrekkelijker, omdat zij flexibel genoeg is om met innovaties om te gaan. De subjectiviteit van inventarisering en categorisering is bovendien wel overkomelijk, als de onderzoeker in zijn oordelen maar transparant is. Wil de onderzoeker maximaal transparant zijn, dan staat deze tweeledige aanpak wel onder spanning: de inventarisering van uitdrukkingswijzen vereist immers kwalitatieve onderbouwing, terwijl categorisering vraagt om een

¹⁴ Lu & Verhagen (2016: 13) uiten in hun conclusie overigens wel de hoop dat het bereik van parallel tekstonderzoek in de toekomst naar meerdere 'discourse types' zal worden uitgebreid. Wat het eventuele effect van zulke genreverschillen is, moet dus nog worden vastgesteld.

kwantitatief fundament.¹⁵ Het is evenwel praktisch moeilijk uitvoerbaar een kwantitatief adequate set voorkomens in zijn geheel kwalitatief te analyseren. Als middenweg kan de onderzoeker ook enkele voorkomens die hij representatief acht voor een categorie, met een fijnmazig verhaal uitlichten. Van de overige voorkomens die bij die categorie zijn ingedeeld, kan eenieder dan kritisch evalueren of dat verhaal ook daarop van toepassing is.

Overigens sluiten de twee extremen die ik hierboven heb geschetst elkaar natuurlijk helemaal niet uit. Een intersubjectief gefundeerde categorisering kan wel degelijk nuttig zijn als vertrekpunt, als men haar maar niet als eindig of uitputtend beschouwt. Een hybride aanpak is daarom het geschiktst.

3.1.4 *Functionele verhouding tussen bron- en doeltaal*

Ten slotte is er nog de kwestie van de functionele verhouding tussen de twee talen die bij parallelle tekstanalyse een rol spelen; beide vervullen namelijk een wezenlijk verschillende functie voor het onderzoek. Het huidige onderzoek wil niet zomaar twee teksten ‘vergelijken’, zoals Lu & Verhagen (2016) in hun definitie opnemen; het stelt de ene taal geheel in dienst van kennisvergaring over de andere taal. In de termen van König (2012: 21-23) kunnen we de ene ‘brontaal’ (Mandarijn), en de andere ‘doeltaal’ (Nederlands) noemen, waarbij de brontaal heuristisch wordt ingezet om ‘taaleigenschappen te onthullen die anders niet gemakkelijk opgemerkt zouden worden’ (König 2012: 22). Het huidige onderzoek zet het Mandarijn dus louter instrumenteel in, zelfs hoewel het zich enkel op origineel Mandarijns materiaal baseert, en een grondig begrip van de relevante grammaticale eigenschappen van het Mandarijn vergt. Het stelt zich expliciet *niet* ten doel – en heeft er ook helemaal de gereedschappen niet voor – aan de taalkundige kennis over het Mandarijn bij te dragen. Voor het Nederlands, de doeltaal, biedt het daarentegen een grote ‘methodological opportunity’ (Lu & Verhagen 2016: 2).

3.2 **Methodologie: recapitulatie**

Uit bovenstaande theoretische overwegingen zijn een aantal methodologische eisen naar voren gekomen: de noodzaak van zowel een fijnmazige kwalitatieve component, als kwantitatief onderbouwde categorisering, en de selectie van een adequaat aantal geschikte narratieve parallelle tekstparen en voorkomens. Dat adequate aantal vul ik als volgt concreet in: vier tekstparen van de hand van bij elkaar acht verschillende schrijvers en vertalers, met 400 voorkomens en hun vertalingen als onderzoeksmateriaal.

De methode bestaat uit de volgende stappen: allereerst selecteer ik vier geschikte tekstparen, en onderbouw ik deze selectie. Daarop volgt de systematische inventarisering en typering van in totaal 400 voorkomens en hun vertalingen. Om te voldoen aan de eis van transparantie neem ik alle voorkomens en vertalingen op in de appendix. Uitgaande van mijn typering construeer ik vervolgens relevante uitdrukingscategorieën, en die categorisering krijgt op haar beurt kwalitatieve onderbouwing op basis van een handvol representatieve voorbeelden. Deze laatste twee stappen vormen het belangrijkste deel van de analyse: ze geven zowel een kwantitatief overzicht van als een

¹⁵ Hiermee bedoel ik dat frequentiegegevens essentieel zijn om zicht te krijgen op de conventionaliteit, op zich en onderling, van verschillende uitdrukingswijzen. Eén enkel voorkomen is bovendien nog geen reden om een hele categorie aan te nemen; het kan ook om incidenteel, sterk contextgebonden gebruik gaan.

kwalitatief inzicht in de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands in termen van Mandarijns *zhe*.

3.3 De stilistisch-comparatieve methode in breder perspectief

Als klein terzijde alvorens dit hoofdstuk af te sluiten, is het nuttig bondig te evalueren hoe deze methode, die men als stilistisch-comparatief zou kunnen typeren, zich theoretisch gezien verhoudt tot andere vormen van taalvergelijkend onderzoek. Los van het feit dat plaatsbepaling in het theoretische landschap altijd een goed idee is, doet dit terzijde tevens oplichten wat de stilistisch-comparatieve methode precies vermag: wat wil en kan dit type onderzoek bijdragen?

Onder eerder onderzoek naar duratief en progressief aspect in het Nederlands bevinden zich Boogaart (1999), naar aspect in het Engels en Nederlands; Hanegreefs (2004), voor het Spaans en Nederlands; Mortier (2008), die progressief aspect in het Frans en Nederlands vergelijkt; Behrens e.a. (2013), die de grammaticalisering van progressief aspect naast het Nederlands in het Duits én het Noors bestuderen; en Geleyn & Coleman (2014), naar aspect in het Nederlands en het Zuid-Afrikaans. Wat deze onderzoeken gemeen hebben, en waar onderzoek als het huidige in afwijkt, is het volgende: de genoemde onderzoeken vertrekken vanuit de aanname dat een zekere conceptuele inhoud in de vergeleken talen door een vooronderstelde set aan constructies wordt uitgedrukt; die sets vergelijken ze vervolgens, hetgeen wederzijds zaken doet oplichten. Het huidige onderzoek neemt die uitdrukkingsmogelijkheden daarentegen in slechts één van de vergeleken talen aan, en in de ander ofwel níét ofwel expliciet niet-definitief; die set aan uitdrukkingsmogelijkheden is juist wat dit type onderzoek wil en kan ontdekken.

Hoofdstuk 4

Analyse

Na de afstemming van de verschillende aspectuele modellen, en bespreking van theorie en methodologie, is het nu tijd dit alles toe te passen op het taalmateriaal. Hiertoe is een corpus samengesteld bestaande uit de eerste¹⁶ honderd voorkomens¹⁷ van *zhe* in vier verschillende romans en vertalingen, oorspronkelijk gepubliceerd vanaf de jaren 1980 tot en met de jaren 2000. Onderstaande tabel toont alle relevante informatie:

	Titel (CH)	Auteur	Jaar (CH)	Titel (NL)	Vertaler(s)	Jaar (NL)
A	绿化树 <i>lǜhuà shù</i>	张贤亮 X.L. Zhang	1983	Eethuisje Amerika	Rint Sybesma	1990
B	玩儿的就是心跳 <i>wánr de jiùshì xīntiào</i>	王朔 Wang Shuo	1989	Spannend spel	Jan Willem van Bragt en Yuhong Gong	1997
C	我的禅 <i>wǒ de chán</i>	卫慧 Wei Hui	2004	Trouwen met Boeddha	Jan De Meyer en Ige Vanwalle	2005
D	蛙 <i>wā</i>	莫言 Mo Yan	2009	Kikkers	Silvia Marijnissen	2012

Tabel 4.1: overzicht gebruikte originele romans en vertalingen

Dit levert alles bij elkaar 400 paren op van *zhe* met Nederlandse vertaling. Het corpus is in zijn geheel, inclusief individuele labels, raadpleegbaar in appendix III. In dit hoofdstuk verricht ik op deze data kwantitatieve (par. 4.2) en kwalitatieve (par. 4.3) analyse, en relateer ik deze uitkomsten aan de

¹⁶ 'Eerste' wil zeggen vanaf hoofdstuk 1, dus zonder een eventuele proloog of voorwoord. Hiervoor heb ik gekozen vanwege potentiële verschillen in narratieve structuur tussen het verhaal *proper*, en meta- of parateksten die daarop reflecteren, vooruitblikken, of van anderszins beschouwelijke aard zijn.

¹⁷ Tot 'voorkomens' is alleen het gebruik van *zhe* gerekend zoals beschreven in par. 2.3, d.i. ofwel aangehecht aan het predicaat van de hoofdzin (in het corpus aangegeven met de letter H), ofwel in 'V₁-*zhe*-V₂'-structuur (B). Andere gebruiken van 着 *zhe* zijn buiten beschouwing gelaten. Concreet heb ik niet in het corpus opgenomen voorkomens van: (1) de homografen 着 *zhāo* 'zet', 着 *zháo* 'aanraken' en 着 *zhuó* 'dragen'; (2) *zhe* als onderdeel van een vaste combinaties, m.n. bijwerkwoorden (zie noot 8) als 跟着 *gēnzhe* 'direct daarna', 顺着 *shùnzhe* 'langs', 随着 *suízhe* 'gepaard met', 朝着 *cháozhe* 'richting', 就着 *jiùzhe* 'naast' en 当着 *dāngzhe* 'ten overstaan van', en ook het hulpwerkwoord 来着 *láizhe*, dat een handeling in het verleden situeert; (3) *zhe* aangehecht aan het predicaat van een bijvoeglijke bijzin, in het Mandarijn meestal gemarkeerd met 的 *de*, maar soms ook in de vorm van een ongemarkeerde nazin. Ik bespreek kort de motivatie voor het uitsluiten van elk type.

In het eerste geval is er simpelweg geen sprake van *zhe*, maar van een ander morfeem dat dezelfde schrijfwijze kent.

Bij het tweede geldt de werking van *zhe* – zoals in par. 2.3 beschreven – niet noodzakelijkerwijs, omdat er geen sprake is van productieve derivatie, maar van één (in meerdere of mindere mate ondoorzichtige) lexicale eenheid. Een voorkomen als 跟随 *gēnsuí* 'volgen' met aangehecht *zhe* telt dan weer wel mee, zelfs hoewel zowel 跟着 *gēnzhe* als 随着 *suízhe* als vaste combinaties gelden.

In het derde geval raken we m.i. te ver verwijderd van de definitie van aspectualiteit van de ANS, d.i. de interne temporele structuur van een *zin*. De bijvoeglijke bijzin functioneert immers niet als *zinsdeel*, zoals 'V₁-*zhe*' in de 'V₁-*zhe*-V₂'-structuur, maar als *deel van een zinsdeel* met een nominaal hoofd. De aspectuele werking van *zhe* is hier wat mij betreft te diep ingebed om haar tot zinsaspectualiteit te kunnen rekenen. Bovendien is de adjectiverende werking van 的 *de* op bijzinnen geenszins beperkt tot predicaten met *zhe*; dit onderschikkingsproces is in het Mandarijn voor zinnen buitengewoon ruim inzetbaar.

Om deze redenen laat ik deze drie voorkomens van het karakter 着 op de doorzochte bladzijden buiten beschouwing, net als de (in hoofdstuk 3 besproken) voorkomens in directe rede.

uitdrukkingsmogelijkheden voor ‘duratief aspect’ in het Nederlands volgens de ANS (par. 4.4). Eerst leg ik uit hoe het corpus is opgebouwd.

4.1 Het corpus

Het corpus is opgebouwd uit paren van Mandarijse originele tekst, met daarnaast de Nederlandse vertaling. Hierbij heb ik in het Mandarijn dat waaraan *zhe* is vastgehecht, en *zhe* zelf, vetgedrukt. In het Nederlands heb ik steeds die taalmiddelen vetgedrukt die – naar mijn inschatting – de lexicale inhoud van dat waaraan *zhe* is vastgehecht, en de grammaticaal-aspectuele inhoud van *zhe* zelf uitdrukken.

Deze parallele paren zijn vervolgens gemarkeerd op basis van twee afzonderlijke labelingsystemen, die voor de analyse tegen elkaar worden afgezet. Het eerste is gebaseerd op het ‘regelstelsel’ van de ANS, dat ik in par. 2.4 heb geformuleerd. De zes kolommen volgend op de kolom ‘vertaling’ brengen de relevante eigenschappen in kaart. De volgende tabel laat zien waar de afkortingen voor staan, en met welke ANS-regel elk kenmerk correspondeert:

	Betekenis en gebruikte labels	ANS-regel(s)
W	Werkwoordskarakter: statisch (S) of dynamisch (D)	(1)
O	Kwantitatieve specificering van het direct object: gekwantificeerd (K) of ongekwantificeerd (O)	(2)
S	Kwantitatieve specificering van het subject: gekwantificeerd (K) of ongekwantificeerd (O)	(5)
B	Begrensdheid als gevolg van O-kwantificering bij telische werkwoorden: telisch (T) of atelisch (A)	(2)
CB	Complementen of bepalingen met aspectuele effecten: duratieve bepaling (DB), terminatieve bepaling (TB) of resultatief complement (RC)	(3), (4), (6)
WT	Werkwoordstijd: onvoltooid verleden persoonsvorm (OV), voltooid verleden persoonsvorm (VV), onvoltooid tegenwoordige persoonsvorm (OT), onvoltooid deelwoord (OD), voltooid deelwoord (VD)	(7)

Tabel 4.2: betekenis afkortingen ANS-labelingssysteem

De volgende kolom vat deze eigenschappen samen in een zogenaamd ANS-label, met daarbij middels een pijl aangegeven de uitkomst van deze berekening (d.i. duratief (D) of terminatief (T)).

Naast deze typering op basis van a priori aangenomen categorieën, hanteer ik ook een label dat juist op zo min mogelijk aannames is gebaseerd. Dit is de laatste kolom: ‘Analyselabel’. Dit label vormt een poging de aspectuele waarde van *zhe* in de Nederlandse vertaling – nogmaals, naar mijn inschatting – te situeren. De hoofdcategorieën die ik hiervoor, op basis van mijn interactie met het materiaal, heb aangenomen zijn het predicaat (PRD), bijwoordelijke bepalingen (BWB) en voorzetselconstructies (VZC). Ook komt het voor dat de vertaling zich zodanig heeft gedistantieerd van het origineel, dat voor het label ‘onvertaald’ (ONV) is gekozen.

De voorlaatste kolom, ‘Z’, staat tot slot voor zinsniveau. De ‘Z’-kolom controleert op de ‘V₁-*zhe* V₂’-structuur. Hier breng ik in kaart of het inderdaad gaat om suffigering op bijzinsniveau (‘B’), of toch op hoofdzinsniveau (‘H’). Dit maakt het mogelijk de analyse hoe dan ook op het Nederlands te laten aansluiten, maar de innovatieve kracht van de methode niet te verliezen.

Deze dataset is met 400 voorkomens en twee ‘granulaire’ categoriseringssystemen even complex als lijvig. De analyse in de nu volgende paragrafen kan, en wil, daarom niet pretenderen in staat te zijn *alle* gevonden uitdrukkingsmogelijkheden adequaat te belichten. Een korte verantwoording en uitleg van alle categorieën is daarom opgenomen in appendix II, inclusief verwijzing naar representatieve voorbeeldzinnen uit de corpusdata.

4.2 Kwantitatieve analyse

In deze paragraaf maak ik de bevindingen die voortkomen uit het labelen van het corpus inzichtelijk door middel van een aantal tabellen. In het belang van een heldere kwantitatieve analyse neem ik categorieën samen, wanneer de verschillen me klein genoeg lijken om te generaliseren. Zo worden er zeventien verschillende voorzetsels gebruikt in de categorie voorzetselconstructies, maar zijn de onderlinge verschillen tussen de concrete voorzetsels niet relevant genoeg voor de uitdrukking van aspectualiteit om ze allemaal apart te behandelen. Hetzelfde geldt voor beknopte en niet-beknopte bijzinnen met verschillende voegwoorden. In deze gevallen noem ik alleen het eerste deel van het label, bijvoorbeeld ‘VZC’ (voorzetselconstructie) i.p.v. ‘VZC_MT’ (voorzetselconstructie ingeleid door *met*). Hiermee verwijs ik naar alle labels beginnend met ‘VZC’, wat er ook op volgt.

Allereerst geeft tabel 4.3 een overzicht van de absolute en relatieve verdeling van de kolom analyselabel. De eerste twee kolommen tonen de verdeling uitgesplitst naar bijzins- en hoofdzinsniveau in het Mandarijn; de laatste twee kolommen tonen de totale verdeling:

Bijzinspredikaat	n	%	cum.	Hoofdzinspredikaat	n	%	cum.	Totaal (1/2)	n	%	cum.
BWB_BS	1	0,55		BWB_BZ_BK_OT	2	0,92		BWB_BS	1	0,25	
BWB_BZ_NB_OM	1	0,55		BWB_BZ_NB_TW	3	1,38		BWB_BZ_BK_OT	2	0,5	
BWB_BZ_NB_TN	2	1,1		BWB_OD	3	1,38		BWB_BZ_NB_OM	1	0,25	
BWB_BZ_NB_TW	9	4,95		BWB_OD_ADD	1	0,46		BWB_BZ_NB_TN	2	0,5	
BWB_BZ_NB_WB	1	0,55		BWB_VD	1	0,46	4,587	BWB_BZ_NB_TW	12	3	
BWB_OD	37	20,3		ONV	4	1,83	1,835	BWB_BZ_NB_WB	1	0,25	
BWB_OD_INT	1	0,55		PRD_OPV_BWB	2	0,92		BWB_OD	40	10	
BWB_ONW	10	5,49		PRD_OPV_NGO	7	3,21		BWB_OD_ADD	1	0,25	
BWB_VD	7	3,85	37,91	PRD_OPV_NGO_INV	1	0,46		BWB_OD_INT	1	0,25	
ONV	14	7,69	7,692	PRD_OPV_ONG	138	63,3		BWB_ONW	10	2,5	
PRD_OPV_MZ_OT	1	0,55		PRD_TPV_ONG	2	0,92		BWB_VD	8	2	19,75
PRD_OPV_MZ_TD	1	0,55		PRD_VPV_NEG	2	0,92		ONV	18	4,5	4,5
PRD_OPV_MZ_ZD	1	0,55		PRD_VPV_ONG	3	1,38		PRD_OPV_BWB	2	0,5	
PRD_OPV_NGO	23	12,6		PRD_VPV_PAS	9	4,13	75,23	PRD_OPV_MZ_OT	1	0,25	
PRD_OPV_ONG	4	2,2		PRD_WWR_AHZ	2	0,92		PRD_OPV_MZ_TD	1	0,25	
PRD_OPV_ONG_INT	5	2,75		PRD_WWR_GVC_MI	3	1,38		PRD_OPV_MZ_ZD	1	0,25	
PRD_OPV_ONG_INV	1	0,55	19,78	PRD_WWR_GVC_Z_LV	2	0,92		PRD_OPV_NGO	30	7,5	
PRD_WWR_HWI_M	3	1,65		PRD_WWR_GVC_Z_SI	3	1,38		PRD_OPV_NGO_INV	1	0,25	
PRD_WWR_HWI_Z_KM	1	0,55		PRD_WWR_GVC_Z_SV	3	1,38		PRD_OPV_ONG	142	35,5	
PRD_WWR_HWV_M	1	0,55	2,747	PRD_WWR_GVC_Z_ZI	1	0,46		PRD_OPV_ONG_INT	5	1,25	
VZC_ACH	1	0,55		PRD_WWR_GVC_Z_ZV	1	0,46		PRD_OPV_ONG_INV	1	0,25	
VZC_BIJ	1	0,55		PRD_WWR_HWI_M	7	3,21		PRD_TPV_ONG	2	0,5	
VZC_DR	1	0,55		PRD_WWR_HWI_Z_BG	1	0,46		PRD_VPV_NEG	2	0,5	
VZC_IN	5	2,75		PRD_WWR_HWI_Z_BL	3	1,38	11,93	PRD_VPV_ONG	3	0,75	
VZC_LG	1	0,55		VZC_AAN	1	0,46		PRD_VPV_PAS	9	2,25	50
VZC_MT	36	19,8		VZC_IN	1	0,46		PRD_WWR_AHZ	2	0,5	
VZC_NR	2	1,1		VZC_MT	8	3,67		PRD_WWR_GVC_MI	3	0,75	
VZC_OA	1	0,55		VZC_NR	2	0,92		PRD_WWR_GVC_Z_LV	2	0,5	
VZC_OM	1	0,55		VZC_OM	1	0,46		PRD_WWR_GVC_Z_SI	3	0,75	
VZC_OP	2	1,1		VZC_TP	1	0,46	6,422	PRD_WWR_GVC_Z_SV	3	0,75	
VZC_TG	2	1,1						PRD_WWR_GVC_Z_ZI	1	0,25	
VZC_TS	2	1,1						PRD_WWR_GVC_Z_ZV	1	0,25	
VZC_TV	1	0,55						PRD_WWR_HWI_M	10	2,5	
VZC_UT	1	0,55						PRD_WWR_HWI_Z_BG	1	0,25	
VZC_ZN	1	0,55	31,87					PRD_WWR_HWI_Z_BL	3	0,75	
Tokenfrequentie	182	100		Tokenfrequentie	218	100		PRD_WWR_HWI_Z_KM	1	0,25	
Typefrequentie	35			Typefrequentie	30			PRD_WWR_HWV_M	1	0,25	7,75

Tabel 4.3: kwantitatief overzicht analyselabels – B, H en totaal (B+H): absoluut; relatief en cumulatief (relatief per categorie) in procenten

Totaal (2/2)	n	%	cum.
VZC_AAN	1	0,25	
VZC_ACH	1	0,25	
VZC_BIJ	1	0,25	
VZC_DR	1	0,25	
VZC_IN	6	1,5	
VZC_LG	1	0,25	
VZC_MT	44	11	
VZC_NR	4	1	
VZC_OA	1	0,25	
VZC_OM	2	0,5	
VZC_OP	2	0,5	
VZC_TG	2	0,5	
VZC_TP	1	0,25	
VZC_TS	2	0,5	
VZC_TV	1	0,25	
VZC_UT	1	0,25	
VZC_ZN	1	0,25	18
Tokenfrequentie	400	100	
Typefrequentie	54		

In onderstaande tabel staan de meestgebruikte labels overzichtelijker opgesomd. De overige categorieën komen allemaal uit op 2% of minder; deze laat ik daarom buiten beschouwing. Tussen het totaaloverzicht en de kolommen gespecificeerd naar bijzins- en hoofdzinsniveau tekenen zich overigens grote verschillen af, die ook in onderstaande tabel staan.

Analyselabel	Uitleg	Totaal (%)	H (%)	B (%)
PRD_OPV_ONG	Persoonsvorm in o.v.t., ongemarkeerd	37	63,3	4,5
VZC	Voorzetselconstructie	18	6,42	31,87
BWB_OD	Onvoltooid deelwoord	10,5	1,83	20,88
PRD_OPV_NGO	Persoonsvorm in o.v.t., nevengeschikte overlap	7,75	3,67	12,64
BWB_BZ	Bijwoordelijke bijzin	4,5	2,29	7,14
PRD_WWR_HW	Infinitief of voltooid deelwoord bij hulpwerkwoord	4	5,05	2,75
PRD_VPV	Persoonsvorm in v.v.t.	3,5	6,42	0
PRD_WWR_GVC	Groepsvormende constructie	3,25	5,96	0
BWB_ONW	Overige niet-werkwoordelijke bijwoordelijke bepaling	2,5	0	5,49
ONV	Onvertaald	4,5	1,83	7,69
Cumulatief aandeel meestvoorkomende labels		95,5	94,94	92,96

Tabel 4.4: meestvoorkomende analyselabels, totaal, vergeleken met relatieve frequentie op hoofdzins- en bijzinsniveau

Opvallend is dat de categorie PRD_OPV_ONG veel meer voorkomt op hoofdzinsniveau (ratio 14:1), en dat de categorieën PRD_VPV en PRD_WWR_GVC zich op bijzinsniveau zelfs helemaal niet vertonen. Daartegenover staat dat de categorieën BWB_OD (1:11), VZC (1:5) en ONV (1:4) meer op bijzinsniveau voorkomen; de categorie BWB_ONW komt in de hoofdzinsdata niet voor. De categorieën PRD_OPV_NGO (1:3) BWB_BZ (1:3) en PRD_WWR_HW (2:1) laten een evenwichtiger verdeling zien.

Tabel 4.5, vervolgens, toont de verdeling van de kolom 'ANS-label'. Het is van belang op te merken dat het eerste blok van elke kolom (bv. 'S' t/m 'DKKT_DB' bij 'totaal') de zinnen bevat die volgens de ANS duratief zouden moeten zijn, en het tweede blok (bv. 'DOK_RC' t/m 'DKKT_RC' bij 'totaal') overeenkomstig de terminatieve. Het derde blok bevat de voorkomens die niet in ANS-termen te typeren waren, doordat ofwel de *zhe*-constructie onvertaald was, ofwel haar vertaling gesitueerd was in iets niet-werkwoordelijks.

Bijzinspredikaat	n	%	cum.	Hoofdzinspredikaat	n	%	cum.	Totaal	n	%	cum.
S	18	9,89		S	80	36,7		S	98	24,5	
DOK	28	15,38		DKO	2	0,917		DKO	2	0,5	
DOK_DB	1	0,549		DOK	36	16,51		DOK	64	16	
DKKA	19	10,44		DOO	2	0,917		DOK_DB	1	0,25	
DKKA_DB	1	0,549	36,81	DKKA	48	22,02		DOO	2	0,5	
DOK_RC	1	0,549		DKKA_DB	1	0,459		DKKA	67	16,75	
DOK_TB	1	0,549		DKKA_RC_DB	1	0,459		DKKA_DB	2	0,5	
DKKA_RC	2	1,099		DKKT_DB	2	0,917	78,9	DKKA_RC_DB	1	0,25	
DKKT	22	12,09		DOK_RC	1	0,459		DKKT_DB	2	0,5	59,75
DKKT_RC	5	2,747		DKKA_RC	1	0,459		DOK_RC	2	0,5	
DKKT_TB	1	0,549	17,58	DKKT	24	11,01		DOK_TB	1	0,25	
NVT	83	45,6	45,6	DKKT_FB	1	0,459		DKKA_RC	3	0,75	
				DKKT_RC	1	0,459	12,84	DKKT	46	11,5	
				NVT	18	8,257	8,257	DKKT_FB	1	0,25	
								DKKT_TB	1	0,25	
								DKKT_RC	6	1,5	15
								NVT	101	25,25	25,25
Tokenfrequentie	182	100		Tokenfrequentie	218	100		Tokenfrequentie	400	100	
Typefrequentie	12			Typefrequentie	14			Typefrequentie	17		

Tabel 4.5: kwantitatief overzicht ANS-labels – B, H en totaal (B+H): absoluut; relatief en cumulatief (relatief per categorie) in procenten

Van alle corpuszinnen voldoen er 59,75% aan het regelstelsel van de ANS voor durativiteit. Bij een aanzienlijk deel (15%) is dit echter niet het geval. Ook hier bestaat er een verschil tussen het hoofdzins- en bijzinsniveau. De niet van toepassing zijnde gevallen buiten beschouwing latend, is de verdeling van duratieve en terminatieve ANS-voorspellingen als volgt:

ANS-voorspelling	Totaal (%)	H (%)	B (%)
Duratief	79,93	86	67,68
Terminatief	20,07	14	32,32

Tabel 4.6: ANS-voorspellingen (exclusief label 'NVT'), totaal, vergeleken met relatieve frequentie op hoofdzins- en bijzinsniveau

Op bijzinsniveau voldoet bijna een derde van de gevallen niet aan het ANS-regelstelsel: zij leveren een terminatieve lezing op. Een mogelijke verklaring is de achtergrondfunctie van *zhe* in narratief taalgebruik, besproken in par. 2.3: *zhe* kan een handeling presenteren als temporeel overlappend met een hoofdzinspredikaat, maar die handeling zelf hoeft volgens criteria als die van de ANS niet per se duratief te zijn. Ook op hoofdzinsniveau bevinden zich echter ANS-'regelbrekers' (14%), en daar gaat deze verklaring niet op. Hoe kan de *zhe*-durativiteit van deze zinnen worden verklaard?

Deze vraag kan worden beantwoord door de ANS-labels en mijn analyselabels tegen elkaar af te zetten. Dit biedt inzicht in waar de vertaling van *zhe* is gesitueerd, in zinnen die botsen met het ANS-regelstelsel. In de volgende drie kruistabellen staan deze labels tegen elkaar afgezet, voor achtereenvolgens het bijzinsniveau, hoofdzinsniveau, en het totaal.

		Bijzinsniveau				
		Statisch	Dynamisch- duratief	Dynamisch- terminatief	Niet van toepassing	
Bijwoordelijke bepaling	BWB_BS	-	-	-	1	1
	BWB_BZ	4	5	4	-	13
	BWB_OD	3	31	4	-	38
	BWB_ONW	-	-	-	10	10
	BWB_VD	5	-	2	-	7
Persoonsvorm	PRD_OPV_BWB	-	-	-	-	-
	PRD_OPV_MZ	1	1	1	-	3
	PRD_OPV_NGO	3	6	14	-	23
	PRD_OPV_ONG	2	4	4	-	10
	PRD_TPV_ONG	-	-	-	-	-
	PRD_VPV_NEG	-	-	-	-	-
	PRD_VPV_ONG	-	-	-	-	-
	PRD_VPV_PAS	-	-	-	-	-
Werkwoordelijke rest	PRD_WWR_AHZ	-	-	-	-	-
	PRD_WWR_GVC_M	-	-	-	-	-
	PRD_WWR_GVC_Z	-	-	-	-	-
	PRD_WWR_HWI_M	-	1	2	-	3
	PRD_WWR_HWI_Z	-	-	1	-	1
	PRD_WWR_HWV_M	-	1	-	-	1
VZC		-	-	-	58	58
ONV		-	-	-	14	14
		18	49	32	83	182

Tabel 4.7: analyselabels (links) en ANS-labels (boven) tegen elkaar afgezet, absolute frequentie, op bijzinsniveau (B)

		Hoofdzinsniveau				
		Statisch	Dynamisch- duratief	Dynamisch- terminatief	Niet van toepassing	
Bijwoordelijke bepaling	BWB_BS	-	-	-	-	-
	BWB_BZ	-	2	3	-	5
	BWB_OD	1	2	1	-	4
	BWB_ONW	-	-	-	-	-
	BWB_VD	1	-	-	-	1
Persoonsvorm	PRD_OPV_BWB	1	-	1	-	2
	PRD_OPV_MZ	-	-	-	-	-
	PRD_OPV_NGO	-	1	7	-	8
	PRD_OPV_ONG	57	68	15	-	140
	PRD_TPV_ONG	1	1	-	-	2
	PRD_VPV_NEG	-	2	-	-	2
	PRD_VPV_ONG	-	1	-	-	1
	PRD_VPV_PAS	9	-	-	-	9
Werkwoordelijke rest	PRD_WWR_AHZ	-	2	-	-	2
	PRD_WWR_GVC_M	-	3	-	-	3
	PRD_WWR_GVC_Z	7	2	1	-	10
	PRD_WWR_HWI_M	2	4	1	-	7
	PRD_WWR_HWI_Z	1	3	-	-	4
	PRD_WWR_HWV_M	-	-	-	-	-
VZC		-	-	-	14	14
ONV		-	-	-	4	4
		80	91	29	18	218

Tabel 4.8: analyselabels (links) en ANS-labels (boven) tegen elkaar afgezet, absolute frequentie, op hoofdzinsniveau (H)

		Totaal				
		Statisch	Dynamisch- duratief	Dynamisch- terminatief	Niet van toepassing	
Bijwoordelijke bepaling	BWB_BS	-	-	-	1	1
	BWB_BZ	4	7	7	-	18
	BWB_OD	4	33	5	-	42
	BWB_ONW	-	-	-	10	10
	BWB_VD	6	-	2	-	8
Persoonsvorm	PRD_OPV_BWB	1	-	1	-	2
	PRD_OPV_MZ	1	1	1	-	3
	PRD_OPV_NGO	3	7	21	-	31
	PRD_OPV_ONG	59	72	19	-	150
	PRD_TPV_ONG	1	1	-	-	2
	PRD_VPV_NEG	-	2	-	-	2
	PRD_VPV_ONG	-	1	-	-	1
	PRD_VPV_PAS	9	-	-	-	9
Werkwoordelijke rest	PRD_WWR_AHZ	-	2	-	-	2
	PRD_WWR_GVC_M	-	3	-	-	3
	PRD_WWR_GVC_Z	7	2	1	-	10
	PRD_WWR_HWI_M	2	5	3	-	10
	PRD_WWR_HWI_Z	1	3	1	-	5
	PRD_WWR_HWV_M	-	1	-	-	1
VZC		-	-	-	72	72
ONV		-	-	-	18	18
		98	140	61	101	400

Tabel 4.9: analyselabels (links) en ANS-labels (boven) tegen elkaar afgezet, absolute frequentie, totaal

In het totaaloverzicht springen in de kolom dynamisch-terminatief drie categorieën in het oog: PRD_OPV_NGO, PRD_OPV_ONG en BWB_BZ. Van de eerstgenoemde categorie valt op, dat deze in de terminatieve kolom veel meer voorkomt dan in de duratieve; bij de overige twee is dit niet het geval. Tabel 4.10 maakt inzichtelijk hoe de verdeling van deze drie categorieën in duratieve en terminatieve zinnen eruitziet, wederom per niveau:

	Totaal (%)		Hoofdzinsniveau (%)		Bijzinsniveau (%)	
	Duratief	Terminatief	Duratief	Terminatief	Duratief	Terminatief
PRD_OPV_NGO	4,2	34,43	0,58	24,14	13,43	43,75
PRD_OPV_ONG	55,04	31,15	73,1	51,7	8,96	12,5
BWB_BZ	4,62	11,48	1,17	10,34	13,43	12,5

Tabel 4.10: verdeling meestvoorkomende uitdrukkingscategorieën bij volgens de ANS terminatieve zinnen, relatief aan totaal aantal duratieve/terminatieve zinnen per categorie

Bij de totale verdeling zijn de categorieën PRD_OPV_NGO en BWB_BZ voor terminatieve zinnen meer in trek, en PRD_OPV_ONG voor duratieve. Op hoofdzinsniveau zijn de verschillen beduidender: de categorie PRD_OPV_NGO ruim 41 keer zoveel gebruikt voor terminatieve zinnen als voor duratieve, en BWB_BZ bijna negenmaal zoveel. De categorie PRD_OPV_ONG komt op hoofdzinsniveau bij beide typen zinnen veel voor, en laat een evenwichtiger verdeling zien, met ongeveer een ratio 1,4:1 voor duratief t.o.v. terminatief. Ruwweg hetzelfde ratio geldt voor deze categorie op bijzinsniveau. Het bijzinsniveau verschilt van het hoofdzinsniveau, in dat zowel de categorie PRD_OPV_NGO (1:3) als BWB_BZ (1:1,1) veel gelijkmatiger verdeeld zijn.

Al met al komen uit de kwantitatieve analyse een aantal uitschieters naar voren, die leidend zullen zijn bij de ruimteverdeling en focus van de kwalitatieve analyse in de volgende paragraaf. De categorieën die daar worden belicht staan in tabel 4.11 opgesomd, met daarbij vermeld de kwantitatieve redenen die ze voor nadere bespreking in aanmerking doen komen. De getallen links duiden daarbij de volgorde waarin ze worden besproken.

	Categorie	Kwantitatieve onderbouwing
1	PRD_OPV_ONG	Meestvoorkomend op totaal (37%) en hoofdzinsniveau (63,3%), m.n. bij duratieve zinnen op die niveaus (55,04% en 73,1% resp.).
2	PRD_OPV_NGO	Groot aandeel terminatieve zinnen op zowel hoofdzins- (24,14%) als bijzinsniveau (43,75%); groot gebruiksverschil duratief t.o.v. terminatief op die niveaus (1:41 en 1:3 resp.).
3	PRD_VPV	Redelijk aandeel hoofdzinsniveau (6,42%), ontbreekt geheel op bijzinsniveau; subcategorie VPV_PAS correleert geheel met toestanden.
4	PRD_WWR	Redelijk aandeel totaal (7,75%) en hoofdzinsniveau (11,93%); hoge typefrequentie (12).
5	BWB_BZ	Redelijk aandeel totaal (4,5%); groot gebruiksverschil duratief t.o.v. terminatief op hoofdzinsniveau (1:9).
6	BWB_OD	Redelijk aandeel totaal (10%), groot aandeel bijzinsniveau (20,88%).
7	BWB_ONW	Redelijk aandeel bijzinsniveau (5,49%), ontbreekt geheel op hoofdzinsniveau.
8	VZC	Redelijk aandeel totaal (18%), groot aandeel bijzinsniveau (31,87%); hoge typefrequentie (17).

Tabel 4.11: overzicht categorieën belicht in kwalitatieve analyse (par. 4.3), met kwantitatieve onderbouwing voor selectie

4.3 Kwalitatieve analyse

In deze paragraaf worden acht gevonden uitdrukingscategorieën, waarvan de selectie in de voorgaande paragraaf kwantitatief is onderbouwd, in meer detail besproken. Het doel hiervan is om adequaat duidelijk te maken wat ik precies met deze labels bedoel, en wat ze suggereren over de uitdrukking van duratief aspect in het Nederlands. De granulariteit van deze analyse is van belang voor het begrip van zowel de ‘opgelichte’ Nederlandse taalstructuren, als het effect van de Mandarijnse.

4.3.1 PRD_OPV_ONG

In de corpusdata is het meestvoorkomende uitdrukingsmiddel van een *zhe*-constructie eenvoudigweg een verder ongemarkeerde persoonsvorm in de onvoltooid verleden tijd. Corpuszin A1 illustreert dit:

(A1) 渠 坝 两旁 挺立 着 枯 黄 的 冰草 ,
qú bà liǎngpáng tǐnglì zhe kū huáng de bīngcǎo
sloot oever beide.kanten rechtop.staan DUR dor geel OND lisdodde
纹丝不动 , [...] 。
wénsībúdòng
onbeweeglijk

‘Aan beide oevers **staken** geelverdorde lisdodden onbeweeglijk recht **omhoog**.’

Het hoofdzinspredicaat waaraan *zhe* in het Mandarijn is vastgehecht, krijgt hier in het Nederlands een vertaling met een persoonsvorm in de o.v.t. zonder verdere markering: ‘staken [...] omhoog’. De overige eigenschappen van de zin, waarop *zhe* in het Mandarijn geen direct effect heeft,¹⁸ en waarvan de vertaling derhalve niet aan *zhe* kan worden toegeschreven, leveren in het Nederlands volgens het ANS-regelstelsel onomstotelijk een duratieve lezing op. In dezen is daarvoor het werkwoordskarakter verantwoordelijk.

Zoals tabel 4.6 laat zien, biedt het ANS-regelstelsel voor 14% van de hoofdzinnen echter geen soelaas. Uit tabel 4.10 valt vervolgens op te maken dat van die zinnen, 51,7% middels deze uitdrukingscategorie worden uitgedrukt. De vraag is wat dit type zinnen over durativiteit in het Nederlands zegt. Om dit te evalueren, ga ik twee zinnen uit het corpus langs:

(A38) [...] 马蹄 和 车轮 踏碾 着 寂寥 的 土路 。
mǎtí hé chēlún tàniǎn zhe jìliáo de tǔlù
hoefijzer en wiel pletten DUR OND

‘De hoeven en de wielen **pletten** de eenzame zandweg.’

¹⁸ Het is eerder andersom: de overige eigenschappen van de zin faciliteren in het Mandarijn de selectie van *zhe*.

(C19) [...] 闭 着 眼睛 , 被 脚底 那 双 手 控制
 bì zhe yǎnjīng bèi jiǎodǐ nà shuāng shǒu kòngzhì
 sluiten DUR oog door voetzool die paar hand beheersen
 住 了 。
 zhù le
 stoppen INC

‘[...] we **sloten** onze ogen, helemaal gedomineerd door het handenpaar dat onze voetzolen bewerkte.’

Deze zinnen hebben gemeen dat het origineel uit een hoofdzinspredicaat plus *zhe* bestaat, en dat de vertalingen volgens de ANS-regels een terminatieve lezing opleveren. De werkwoorden in kwestie (*pletten* en *sluiten*) zijn namelijk beide dynamisch en telisch, en de subjecten en objecten zijn steeds gekwantificeerd. Hoe kan de durativiteit van *zhe* in deze zinnen worden verantwoord?

In zin (A38) zou dit te maken kunnen hebben met de aard van het direct object. Dat is strikt genomen weliswaar afgebakend – de ‘eenzame zandweg’ heeft een begin en een eind –, maar het ligt niet voor de hand dat paard en wagen elke vierkante millimeter van de weg zullen afgaan en hem zo volledig zullen pletten. Bovendien zorgen weer en wind er doorgaans ook snel weer voor dat dergelijke sporen weer worden uitgewist – m.a.w. dat de weg wordt ‘ontplet’. Deze kennis van de wereld zwakt de grammaticale limitering dusdanig af, dat een set aan terminatieve ingrediënten in combinatie met een PRD_OPV_ONG alsnog een duratieve lezing oplevert.

Bij zin (C19) speelt het omliggende taalmateriaal een rol. De direct voorafgaande zin (C18) luidt namelijk als volgt: ‘Slok na slok dronken we wijn, [...]’. Deze zin heeft in het Mandarijn niet alleen *zhe* aan zijn persoonsvorm vastgehecht staan, er staat ook een duratieve bepaling in: ‘slok na slok’. Ook de bepaling van gesteldheid direct erna suggereert durativiteit: ‘[...], helemaal gedomineerd door het handenpaar dat onze voetzolen bewerkte’. Het ‘gedomineerd zijn’ dat deze bepaling aan het subject toeschrijft is een toestand: per definitie temporeel onbegrensd. Deze twee duratieve zijflanken zorgen ervoor dat in de interpretatie van de zin zelf – ‘we sloten onze ogen’ – meer het gesloten zijn van de ogen (duratief) dan het sluiten ervan (terminatief) de nadruk krijgt. Met andere woorden: het beeld wordt opgeroepen dat de subjecten de ogen gesloten hebben *tijdens* het ‘slok na slok’ drinken en het ‘gedomineerd’ worden. Dit lijkt op de categorie nevenschikte overlap, die ik hierna bespreek, met als belangrijk verschil dat de persoonsvorm waar het hier om gaat, niet gevolgd wordt door een nevenschikte hoofdzin, maar door een ander zinsdeel. De twee categorieën lijken echter wel tegen elkaar aan te schuiven, of zelfs enigszins te overlappen.

4.3.2 PRD_OPV_NGO

De categorie ‘nevenschikte overlap’ verschilt van de vorige categorie in de syntactische context, namelijk als volgt: op de vertaling van de zin met *zhe*, volgt een daaraan nevenschikte zin. De *zhe*-zin vormt bij deze tweede zin een temporeel-overlappende handeling. Dit is een voor de hand liggende manier om de ‘V₁-*zhe*-V₂’-structuur te vertalen (in het corpus in 12,6% van de bijzinnen), zoals in de opeenvolgende corpuszinnen (D65) en (D66):

- (D65) 然后 , 一 手 拎 着 药 箱 ,
ránhòu yī shǒu līn zhe yào xiāng
 daarna één hand DUR medicijn kist
- (D66) 一 手 揪 着 老婆子 脑后 的 发髻 , 拖拖拉拉
yī shǒu jiū zhe lǎopózi nǎohòu de fàjì tuōtuōlālā
 één hand grijpen DUR vrouw achterhoofd OND knot slepen
 , 到 了 院子 里 。
dào le yuànzi lǐ
 aankomen INC binnenplaats in

‘Vervolgens **pakte** ze met één hand haar verpleegtas, (D66) **greep** met de andere de vrouw bij het knotje op het achterhoofd **en** sleepte haar zo naar de binnenplaats.’

Hoewel beide predicaten waaraan *zhe* is vastgehecht in deze zinnen volgens de ANS een terminatieve lezing opleveren, zijn ze toch duratief in termen van *zhe*, omdat het partikel hier functioneert als narratieve achtergrondmarkeerder: het ‘verpleegtas pakken’ en ‘de vrouw bij het knotje grijpen’ spelen zich af tijdens en als achtergrond bij het ‘slepen naar de binnenplaats’. In het Nederlands wordt deze temporele overlapfunctie op zich genomen door nevenschikking van de zinnen in kwestie (nevengeschikte overlap). Deze relatie wordt in zinnen (D65) en (D66) nog benadrukt door het bijwoord *zo*. Overigens wordt de nevenschikking hier geëxpliciteerd door het nevenschikkende voegwoord *en*, maar dat is niet noodzakelijk, zij het wel verreweg het meestvoorkomend. Corpuszin (D22) is i.c.m. (D23) een voorbeeld van nevengeschikte overlap zonder voegwoord.

Deze categorie komt op hoofdzinsniveau veel minder voor, voornamelijk bij terminatieve zinnen. Hiervan zijn de volgende zinnen voorbeelden:

- (C46) [...] 我 惊奇 地 想 着 , 耸耸肩 。
jīngqí de xiǎng zhe sǒngsǒngjiān
 1EV verbaasd ADV denken DUR schouders.ophalen

‘[...], **mompelde** ik verbaasd, en ik haalde mijn schouders op.’

- (D39) [...] 眼见 着 不 行 了 , 说 想 家 想
yǎnjiàn bù xíng le shuō xiǎng jiā xiǎng
 inzien DUR niet gaan INC zeggen denken thuis denken
 娘 了 。
niáng le
 moeder INC

‘Al snel **zag** hij dat het niet meer ging en hij zei dat hij heimwee naar zijn familie had.’

Van beide aangehaalde corpusvoorbeelden is het *zhe*-predicaat terminatief. Opvallend is dat ook de nevengeschikte tweede zin in beide gevallen een terminatieve lezing krijgt: in (C46) zijn de (impliciet gekwantificeerde: twee) schouders op een bepaald moment opgehaald, en in (D39) wordt er een afgebakende mededeling gedaan. Deze voorbeelden suggereren dat de narratieve achtergrondfunctie van *zhe* in het Mandarijn zich uitstrekt voorbij het bijzinsniveau, het hoofdzinsdomein in. Dat zou de parallelle analyse behoorlijk compliceren: het betekent dat ‘durativiteit in termen van *zhe*’ als niet

volledig controleerbaar element (nl. middels de hoofdzin-bijzinvariabele) de achtergrondfunctie omvat. Dit is een belangrijk voorbehoud.

4.3.3 PRD_VPV

De o.v.t. is niet de enige werkwoordstijd die in het corpus wordt gebruikt; ook de v.v.t. heeft een redelijk aandeel (6,42% op hoofdzinsniveau). Opvallend is dat deze categorie op bijzinsniveau geheel ontbreekt, wat suggereert dat deze werkwoordstijd zich voor de achtergrondfunctie minder goed leent.

Binnen dit label onderscheid ik drie subcategorieën, waarvan ik tijdens de parallelle analyse de inschatting maakte dat ze op een relevante manier aan de vertaling van *zhe* bijdroegen. Dit is allereerst, analoog aan PRD_OPV_ONG, de ongemarkeerde variant; ten tweede de combinatie met een negatie; en tot slot de meestvoorkomende, een passiefconstructie in de v.v.t. De volgende voorbeeldzinnen illustreren elk van deze subcategorieën:

(C13) 我 拿 着 两 个 酒杯 ,
wǒ ná zhe liǎng ge jiǔbēi
 1EV pakken DUR twee MW wijnglas

(C14) 她 抱 着 一 瓶 1990 产 的 好 酒 。
tā bào zhe yī píng 1990 chǎn de hǎo jiǔ
 3EV vasthouden DUR één fles 1990 produceren OND goed drank

‘Ik **had** twee wijnglazen **meegenomen**, (C14) zij **hield** een eersteklas fles wijn uit 1990 in haar armen.’

(A47) 今天 , 我 获得 自由 的 第一 天 , 种种
jīntiān wǒ huòdé zìyóu de dìyī tiān zhǒngzhǒng
 vandaag 1EV verkrijgen vrijheid OND eerste dag verschillende

好 兆头 (除了 没有 拣 着 黄 萝卜
hǎo zhàotou chule méiyǒu jiàn zhe huáng luóbo
 goed voortekenen behalve niet.hebben pakken DUR geel radijs

之外) 鼓舞 了 我 。
zhīwài gǔwǔ le wǒ
 daarbuiten aanmoedigen INC 1EV

‘Vandaag, de eerste dag van mijn leven in vrijheid, hadden allerlei gunstige voortekenen mij aangemoedigd (ik **had** alleen geen knolraap **gevonden**).’

(B37) [...] , 窗子 上 刻 着 剔透 的 花鸟 大
chuāngzi shàng kè zhe tītòu de huāniǎo dà
 raam op kerven DUR puur OND natuurschilderij groot
 草 [...] 。
cǎo
 gras

‘In de ramen **waren** natuurvoorstellingen **uitgesneden**.’

In (C13) wordt het *zhe*-predicaat uitgedrukt middels een ongemarkeerde v.v.t.: ‘had meegenomen’. Opvallend is dat deze zin volgens de ANS-regels terminatief is, maar dat de interpretatie door het gebruik van de v.v.t. zich meer focust op het resultaat van die terminatieve handeling: in dezen het feit dat er twee wijnglazen aanwezig zijn, om de ‘eersteklas wijn uit 1990’ uit te gaan drinken. Dit lijkt sterk op het effect van *zhe* op plaats- en houdingswerkwoorden in het Mandarijn: de uitdrukking van de toestand voortvloeiend uit een dynamische handeling. Deze voorkomens suggereren dat dit type durativiteit in het Nederlands door de v.v.t. kan worden uitgedrukt.

Zin (A47) lijkt hier sterk op, met als verschil dat het hier gaat om de toestand voortvloeiend uit het *niet* volbrengen van een handeling: het niet-vinden van de knolraap vormt hier de toestand van de aanwezigheid van een slecht voorteken, te midden van allerlei goede voortekens. Zowel voltooidheid als de afronding van niet-voltooidheid drukken hier durativiteit uit.

Ook in (B37) is het *zhe*-predicaat met een v.v.t. vertaald. Hier staat het echter in het passief. Opmerkelijk aan deze subcategorie is dat zij in het corpus in alle gevallen toestanden oplevert. De focus is hier sterker dan bij de bedrijvende vormen in (C13) en (A47) op de toestand gericht; de activiteit die ertoe heeft geleid, hier het ‘uitsnijden’ zelf, is buiten beeld. Dit suggereert dat het passief in de v.v.t. bij uitstek het type ‘voortvloeiende’ statische durativiteit uitdrukt waarop een actieve v.v.t. minder eenduidig aanstuurt.

4.3.4 PRD_WWR

De categorie ‘werkwoordelijke rest’ omvat alle vertalingen waarbij de waarde van *zhe* wel gesitueerd is in het werkwoordelijke deel van het predicaat, maar niet in de persoonsvorm (die dus uit een of ander hulpwerkwoord bestaat). Hiertoe behoren de ‘aan het ... zijn’-constructie,¹⁹ constructies bestaande uit *liggen*, *zitten* of *staan* plus een infinitief of voltooid deelwoord (groepsvormend), en een hulpwerkwoord plus een infinitief of voltooid deelwoord.

Deze gevallen heb ik uitgesplitst op basis van de vraag of hulpwerkwoord in kwestie in het originele Mandarijn als zodanig geëxpliciteerd staat. Is dat namelijk het geval, dan valt niet met zekerheid te zeggen of het gebruik van het taalmiddel in kwestie toe te schrijven is aan de durativiteit van *zhe*. Dit is een reden om constructies mét het hulpwerkwoord in het Mandarijn (in de analyselabels gemarkeerd met ‘M’) van de kwalitatieve analyse uit te sluiten. De volgende voorbeeldzinnen illustreren hoe het hulpwerkwoord toegeschreven moet worden aan *zhe*:

¹⁹ Deze komt in het hele corpus slechts tweemaal voor, vermoedelijk omdat de progressiviteit ervan in het Mandarijn door het aspectuele 在 *zài* wordt uitgedrukt. Deze categorie wordt daarom niet meegenomen in de kwalitatieve analyse.

(A73) 吃完 饭 , [...] 由 一 个 面目 阴沉 的 农工
 chīwán fàn yóu yī ge miànmù yīnchén de nónggōng
 opeten voedsel door één MW uiterlijk somber OND boer
 领 着 其他 几 个 人 随 大队 出 工 。
 lǐng zhe qítā jǐ ge rén suí dàduì chū gōng
 leiden DUR ander aantal MW mens volgen brigade uitgaan werken

‘Na het eten **kwam** [...] een boerenarbeider met een sombere blik de anderen **halen** om met de brigade mee aan het werk te gaan.’

(D83) 大家 都 感慨 万 端 地 看 着 这 情景 。
 dàjiā dōu gǎnkǎi wàn duān de kàn zhe zhè qíngjǐng
 iedereen allemaal zuchten talloos einde ADV kijken DUR dit tafereel

‘Diep onder de indruk **stond** iedereen naar dat tafereel **te kijken**.’

In (A73) ontbreekt in het origineel het Mandarijnse woord voor *komen*, 来 *lái*. Het feit dat het er in vertaling toch staat is opvallend, temeer omdat deze zin zonder het hulpwerkwoord volgens de ANS een terminatieve lezing had opgeleverd. De introductie van een extra hulpwerkwoord fungeert hier als vertaalstrategie om de *zhe*-durativiteit in het Nederlands te benadrukken. Dit is een interessant idee, maar er moet wel bij vermeld worden dat dergelijke constructies zónder hulpwerkwoord in het Mandarijn in het totale corpus slechts vijfmaal voorkomen (1,25%).

Analoog hieraan ontbreekt in (D83) het Mandarijnse woord voor *staan*, 站 *zhàn*. Alle groepsvormende werkwoorden worden in het corpus wel eens aangevuld; in totaal in 2,5% van de gevallen.²⁰

4.3.5 BWB_BZ

Deze categorie houdt in dat het *zhe*-predicaat in vertaling in een bijzin wordt ingebed. Hierbij worden verschillende voegwoorden gebruikt ter inleiding, waarvan het meestvoorkomende *terwijl* is. Ook beknopte bijzinnen ingeleid door *om te* komen voor. De volgende corpuszin (B25) illustreert de vertaling als niet-beknopte bijzin:

(B25) 我 看到 一 个 朋友 正 站 在 菜 场 门口
 wǒ kàndào yī ge péngyou zhèng zhàn zài cài chǎng ménkǒu
 1EV zien één MW vriend juist staan bij eten markt deur
 一边 大声 和 把门 的 小伙子 说笑 一边 数 着
 yībiān dàshēng hé bǎmén de xiǎohuǒzi shuōxiào yībiān shǔ zhe
 tegelijk luid en wacht.staan OND jongeman kletsen tegelijk tellen DUR
 人 往 里 带 朋友 , [...] 。
 rén wǎng lǐ dài péngyou
 mens naar binnen brengen vriend

‘Bij de deur van de etenswarenmarkt stond een vriend van me met de uitsmijter te kletsen, **terwijl** hij de vrienden die hij mee naar binnen zou nemen **telde**.’

²⁰ Dit lage aandeel suggereert wat mij betreft vooral dat ‘durativiteit’ (in termen van *zhe*) niet de beste noemer is om deze uitdrukkingmiddelen onder te scharen. Het begrip ‘progressiviteit’ lijkt mij hiervoor geschikter.

Het *zhe*-predicaat van zin (B25), van zichzelf wederom terminatief, is in de vertaling ingebed in een bijzin ingeleid door *terwijl*. Hoewel het in het origineel een hoofdzinspredicaat vormt, is het in de vertaling tot de bijzin gedegradeerd, ondergeschikt aan een andere handeling – ‘stond te kletsen’. Dit duratieve hoofdzinspredicaat trekt zich hier van de terminativiteit van de bijzin niets aan. Deze strategie doet nog eens denken aan de narratieve achtergrondfunctie van *zhe*, waarvoor de bijwoordelijke bijzin op basis van dit voorbeeld zeer geschikt lijkt.

4.3.6 BWB_OD

Het onvoltooid deelwoord wordt op bijzinsniveau in een vijfde van de gevallen ingezet. Net als bij nevenschikte overlap ligt dit uitdrukingsmiddel dan ook voor de functie van achtergrond en temporele overlap voor de hand. Nog meer zelfs, want het onvoltooid deelwoord kan als bepaling een vergelijkbare ondergeschikte syntactische positie innemen als V_1 in de ‘ V_1 -*zhe*- V_2 ’-constructie (bv. *grinnikend* in zin B3). Dit kan verklaren waarom het onvoltooid deelwoord op bijzinsniveau zo’n veelvuldig gebruik kent. Vooral in roman B is het met 21 voorkomens een favoriete strategie.

4.3.7 BWB_ONW

Voor niet-werkwoordelijke bepalingen geldt hetzelfde als voor onvoltooid deelwoorden: ze zijn uitermate geschikt om de achtergrondfunctie van *zhe* te vervullen. Ze vinden echter niet even gretig aftrek: op bijzinsniveau in 5,49% van de gevallen. Voorbeelden van dit soort bepalingen zijn *vooruit* (A93), *monter* (B25) en *haastig* (D85). Hierbij dringt zich wel de vraag op, in hoeverre hiermee nog iets gezegd wordt over aspectualiteit. Dat is bij deze voorkomens inderdaad niet meer het geval: deze niet-werkwoordelijke bepalingen dienen op zichzelf alleen een achtergronddoel, namelijk het verschaffen van informatie die in elk geval geldt tijdens de handeling waaraan de bepaling ondergeschikt is. De beïnvloeding van de aspectualiteit van de zin door bepalingen is natuurlijk wel denkbaar, getuige de typen bepalingen die de ANS middels regels (3), (4) en (6) onderscheidt. Van alle niet-werkwoordelijke bepalingen in het corpus heeft er echter slechts één dit effect: de vertaling *glas na glas* (B40), dat een duratieve werking heeft op het in isolatie terminatieve predicaat ‘een glas bier heffen’.

4.3.8 VZC

De categorie voorzetselconstructies, ten slotte, is eveneens een typische achtergrondcategorie. Achtergrondinformatie en temporele overlap laten zich goed door voorzetsels uitdrukken, getuige het feit dat bijna een derde van de *zhe*-predicaten op bijzinsniveau met een voorzetselconstructie vertaald wordt. Daarnaast gaat er een duidelijk soort statische durativiteit uit van voorzetselconstructies. Dit wordt door het volgende zowat minimale paar uit het corpus mooi geïllustreerd:

(D24) 他 手 上 沾 着 面粉 跑出 来 。
 tā shǒu shàng zhān zhe miànfěn pǎochū lái
 3EV hand op aanraken DUR meel naar.buiten.rennen komen

‘Met bloem aan zijn handen kwam hij naar buiten gerend.’

(D25) 天哪 , 他 手 上 沾 着 面粉 !
 tiāna *tā* *shǒu* *shàng* *zhān* *zhe* *miànfěn*
 hemeltjelief 3EV hand op aanraken DUR meel

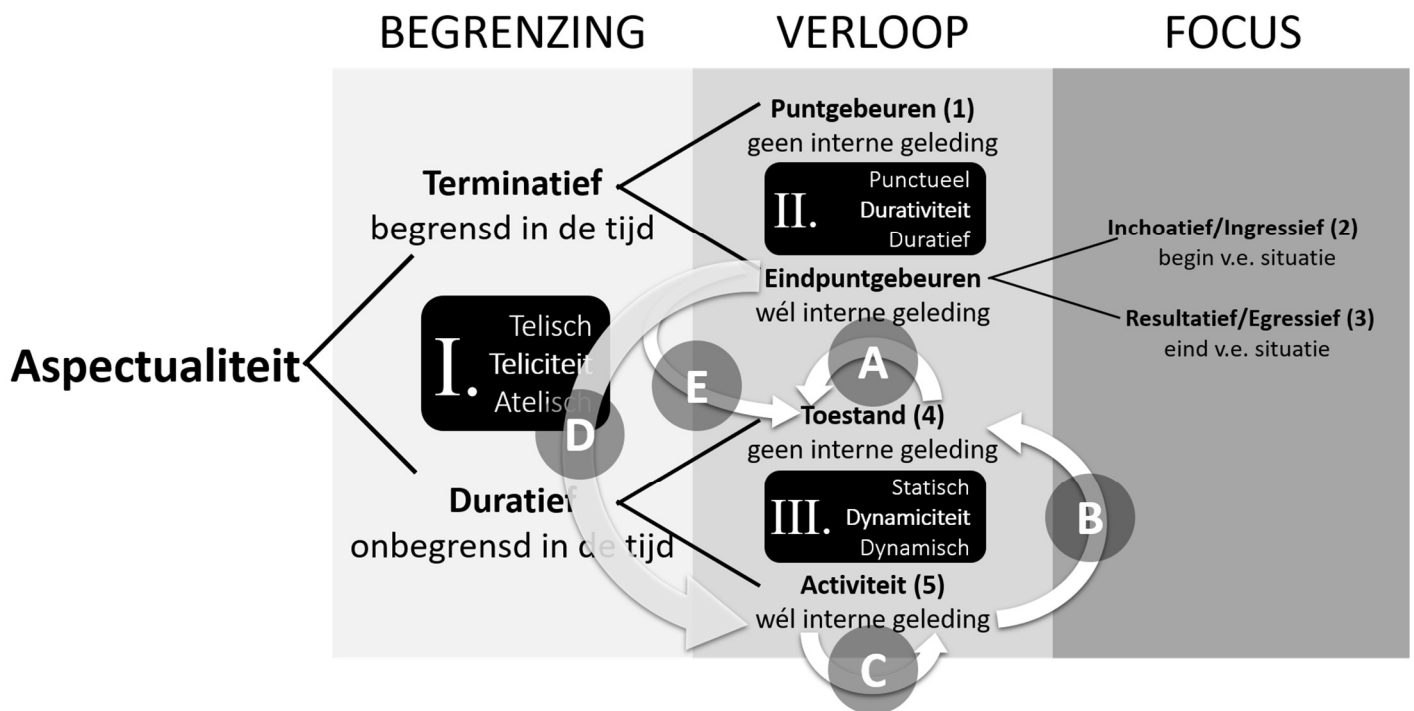
‘Hemeltje, hij **had** bloem **aan** zijn handen!’

In beide zinnen is *zhe* vastgehecht aan het werkwoord 沾 *zhān* ‘aanraken’. In (D24) bevindt dat werkwoord zich echter op bijzinsniveau, en in (D25) op hoofdzinsniveau. Subject, object en bepaling zijn steeds hetzelfde. Van de zin waarin *zhe* zich op bijzinsniveau bevindt, bestaat de vertaling uit een voorzetselconstructie ingeleid door *met*, dat gelijktijdigheid en achtergrond uitdrukt ten opzichte van het hoofdzinspredicaat *naar buiten komen rennen*. In (D25) is in het origineel hetzelfde predicaat gepromoveerd tot meester van zijn eigen hoofdzin, en in de vertaling wordt niet meer voor een voorzetselconstructie gekozen, maar voor het werkwoord *hebben* in de o.v.t.: een statisch werkwoord. Deze twee zinnen vergelijkend, is de statische aspectualiteit van *hebben* ook in de *met*-constructie aanwezig: de aanwezigheid van de bloem op de handen is in (D24) net zo goed een toestand als in (D25), alleen is het ANS-regelstelsel in het eerste geval niet toegerust het te analyseren omdat het geen werkwoord betreft.

De categorie VZC kenmerkt zich verder door een hoge typefrequentie: 17 verschillende voorzetsels worden in de corpusdata ingezet. Het voorzetsel *met* komt wel verreweg het meeste voor (ruim 61% van alle voorzetselconstructies). Er is buiten *met* echter niet één voorzetsel dat in meer dan 1,5% van de gevallen wordt gebruikt. De bespreking hier blijft daarom tot het duratieve potentieel van *met* beperkt.

4.4 Analyse en het ANS-model

In de vorige twee paragrafen heb ik acht uitdrukingscategorieën geselecteerd en de durativiteit ervan geëvalueerd. Wat nu rest is deze categorieën aan het afgestemde ANS-model uit par. 2.3 te relateren. Om te beginnen roep ik figuur 2.3 in herinnering als figuur 4.1, ditmaal voorzien van letters:

Figuur 4.1: schematische weergave van vormen van aspectualiteit volgens de ANS (E-ANS 30.1-30.2) met daarop geprojecteerd de binaire parameters van Vendler (1957), en toegepast de werking van het Mandarijnse partikel 着 zhe

Het biedt allereerst wat helderheid de categorieën aan te merken die wat lastig op dit model aansluiten. Dit is met name het geval bij het label BWB_ONW, en in mindere mate bij VZC, BWB_OD en BWB_BZ. Zo heeft de niet-werkwoordelijke bepaling in het corpus in slechts één geval een aspectueel effect: de duratieve bepaling *glas na glas* in zin (B40). De rest van de zinnen vervult enkel het soort achtergrondfunctie dat bepalingen eigen is. Op basis van (B40) kan deze categorie in figuur 4.1 onder operatie D worden geschaard, hetgeen aansluit bij ANS-regel (6) uit par. 2.4: de oplegging van iteratief-duratief buitenaspect aan een zin met terminatief binnenaspect. Door de zeer lage frequentie (0,25% van het totaal) is wel voorzichtigheid geboden.

De categorieën VZC, BWB_OD en BWB_BZ laten in de kwalitatieve analyse zien de achtergrondfunctie van zhe te vervullen. Hoewel deze drie categorieën op zich aspectueel getypeerd kunnen worden, blijft de aspectualiteit van de gehele zin afhankelijk van het hoofdzinspredicaat waaraan de bepaling ondergeschikt is. Deze drie categorieën deel ik daarom in bij operaties A en C, die in tegenstelling tot operatie D géén aspectuele verandering teweegbrengen. In de corpusdata worden deze categorieën ook ingezet bij terminatieve predicaten; hierop hebben ze geen aspectueel effect (zie bv. A13 en D29). Deze 'operatie' zou in figuur 4.1 met een pijl van 'eindpuntgebeurens' naar 'eindpuntgebeurens' kunnen worden weergegeven, maar dat zou buiten het domein van durativiteit vallen en heeft in figuur 4.1 daarom geen plaats. Dit blijkt door *zhe* echter niet te worden uitgesloten.

De categorie PRD_WWR, dan, heeft wél aspectuele agentiviteit en sluit daarom beter bij het model aan. Zo kan het effect van een toegevoegd hulpwerkwoord, zoals *komen* bij *halen* in (A73), op een meer duratieve interpretatie aansturen (operatie D). Middels de groepsvormende constructie worden in het corpus ook toestanden gevormd, bv. 'lag [...] verstoppt' in (C90), waarbij *verstoppen* op zichzelf een eindpuntgebeuren is (operatie E); en 'stonden [...] opgesteld' (A84), met de activiteit *opstellen* (operatie B). Tot slot vormt de in de kwalitatieve analyse aangehaalde zin (D83) een

voorbeeld van een activiteit die met de toevoeging van *staan te* een activiteit blijft (operatie C). De werkwoordelijke-restcategorie is duratief-aspectueel bijzonder veelzijdig.

Bij de categorie PRD_VPV ligt de nadruk steeds op de toestand voortvloeiend uit de als zodanig ervaren voltooidheid van de (niet-)voltooiing van een handeling. *Twee wijnglazen hebben meegenomen* uit (C13) vloeit hierbij voort uit een eindpuntgebeuren (operatie E), terwijl *uitgesneden waren* uit (B37) uit een activiteit voortkomt (operatie B).

Voor de volgende categorie, die van nevensgeschikte overlap (PRD_OPV_NGO), is bij de kwalitatieve analyse een zwaarwegend voorbehoud geformuleerd, namelijk dat de achtergrondfunctie van *zhe* bij deze uitdrukkingscategorie mogelijk naast het bijzinsdomein ook het hoofdzinsdomein beslaat. In het geval dat dit voor alle gevallen geldt, heeft PRD_OPV_NGO net als VZC, BWB_OD en BWB_BZ geen aspectuele agentiviteit, en zou het enkel onder operaties A en C moeten worden ingedeeld. Omdat het corpus op basis van mijn parallelle analyse geen tegenvoorbeelden levert, hanteer ik (voorzichtig) deze indeling.

Tot slot is er de verreweg meestgebruikte categorie in het corpus: PRD_OPV_ONG – een verder ongemarkeerde persoonsvorm in de o.v.t. Voor predicaten die van zichzelf statisch of dynamisch-duratief zijn, is de o.v.t. in narratief taalgebruik de perfecte *match* (operaties A en C; bv. zinnen A1, A30). Uit de kwalitatieve analyse kwamen echter ook gevallen naar voren van dynamisch-terminatieve predicaten met een ongemarkeerde o.v.t.-persoonsvorm. In par. 4.3.1 heb ik hiervan twee zinnen geanalyseerd,²¹ waarbij ik de durativiteit aan kennis van de wereld (de eenzame zandweg) en direct omliggende syntactische context (slok na slok [...] gedomineerd) weet. Voor dergelijke factoren is in het ANS-model echter geen plaats. In het huidige model breng ik deze categorie daarom alleen bij operaties A en C onder, maar de kwalitatieve analyse biedt hier wel een aanknopingspunt voor talige factoren waarmee het model mogelijk zou kunnen worden uitgebreid.

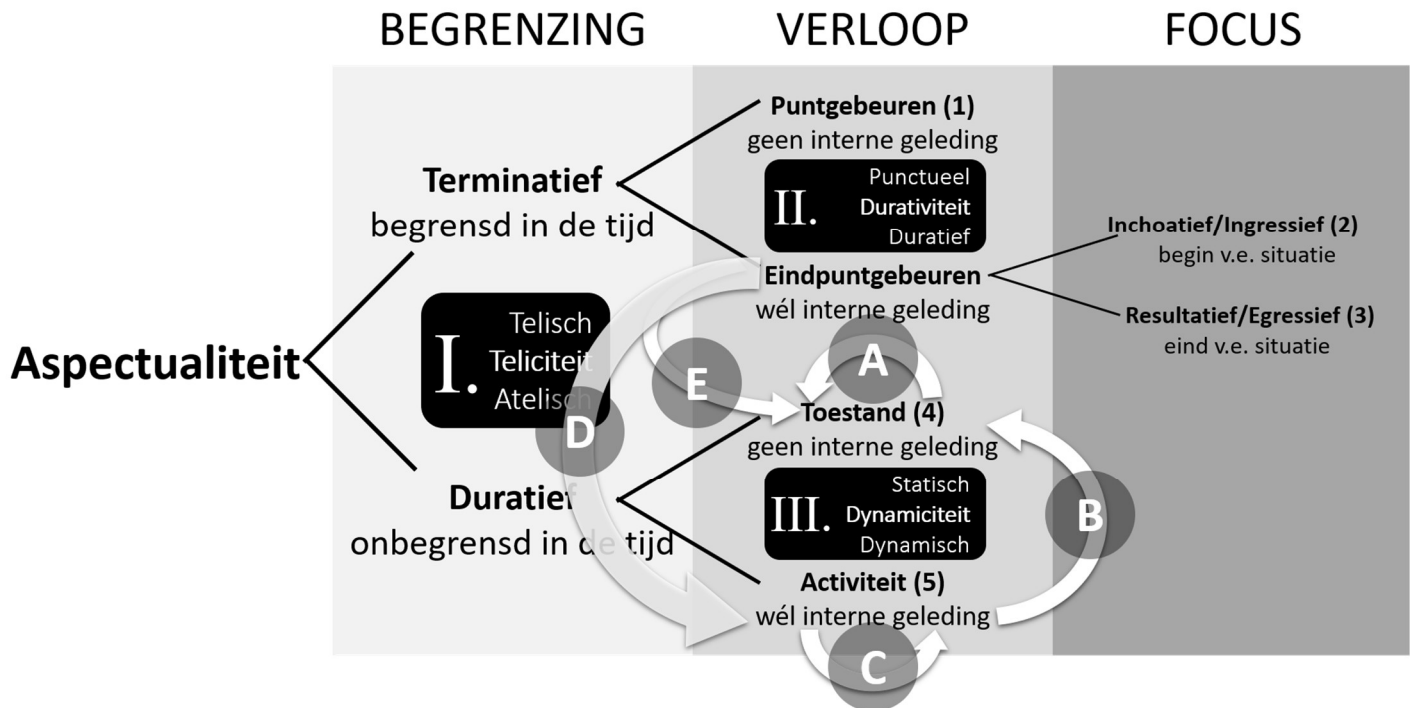
Tabel 4.12 geeft van bovenstaande verbinding van de parallelle analyse met het ANS-model een overzicht:

A	B	C	D	E
PRD_OPV_ONG	PRD_WWR	PRD_OPV_ONG	PRD_WWR	PRD_WWR
PRD_OPV_NGO	PRD_VPV	PRD_OPV_NGO	BWB_ONW	PRD_VPV
BWB_BZ		PRD_WWR		
BWB_OD		BWB_BZ		
VZC		BWB_OD		
		VZC		

Tabel 4.12: overzicht onderbrenging geselecteerde uitdrukkingscategorieën in het ANS-model

In dit hoofdstuk heb ik aan de grote en complexe set van gelabelde corpusdata gepoogd de belangrijkste talige uitdrukkingsmiddelen te onttrekken, om deze vervolgens aan het ANS-model te verbinden. In feite vat de combinatie van figuur 4.1 met tabel 4.12 de bevindingen van dit onderzoek samen: figuur 4.1 visualiseert de gehanteerde definitie van ‘duratief aspect’ op basis van de synthese van verschillende modellen, en tabel 4.12 relateert de middels parallelle analyse ‘opgelichte’ uitdrukkingscategorieën aan die definitie. Voor het gemak van de lezer staan deze figuur en tabel hier bij elkaar:

²¹ Het zou m.i. zeer waardevol zijn meer van dit soort terminatieve zinnen uitgedrukt door PRD_OPV_ONG te analyseren, maar daarvoor ontbreekt hier de ruimte.

A	B	C	D	E
PRD_OPV_ONG	PRD_WWR	PRD_OPV_ONG	PRD_WWR	PRD_WWR
PRD_OPV_NGO	PRD_VPV	PRD_OPV_NGO	BWB_ONW	PRD_VPV
BWB_BZ		PRD_WWR		
BWB_OD		BWB_BZ		
VZC		BWB_OD		
		VZC		

Figuur 4.1 en tabel 4.12, herhaald

Hoofdstuk 5

Conclusies en reflectie

De parallelle analyse in hoofdstuk 4 heeft een achttal uitdrukkingmogelijkheden voor duratief aspect in termen van Mandarijns *zhe* opgeleverd, die zich op verschillende manieren tot het ANS-model verhouden. In dit hoofdstuk formuleer ik eerst bondig een voorstel aan de ANS. Vervolgens reflecteer ik kritisch op de onderzoeksmethode. Ik sluit af met enkele wenken voor toekomstig onderzoek dat de parallelle analysemethode wil hanteren.

5.1 Conclusies

Dit onderzoek is in feite uitgevoerd in drie stappen: de formulering van talige en methodologische theorie (hoofdstukken 2 en 3), de toepassing van de twee op 400 taalparen door de vertaalwijze in een label te vatten (appendix III: corpus), en de analyse van die labels (hoofdstuk 4). Die analyse heeft een lijst voortgebracht met daarop verschillende uitdrukkingmogelijkheden. Die lijst vormt het antwoord op de hoofdvraag uit hoofdstuk 1, die ik hier herhaal:

(1) Hoe wordt duratief aspect (in termen van *zhe*) in het Nederlands uitgedrukt?

Het antwoord – op basis van een corpus bestaande uit 400 voorkomens – luidt als volgt: duratief aspect (in termen van *zhe*) wordt in het Nederlands uitgedrukt door acht verschillende uitdrukkingscategorieën.

Dat deel van de functie van *zhe* mét aspectuele invloed wordt in het Nederlands gedragen door:

(1) PRD_WWR	De groepsvormende constructie (<i>liggen, staan of zitten + te + infinitief; liggen of staan + voltooid deelwoord</i>) en diverse hulpwerkwoordconstructies (in het corpus: <i>beginnen, blijven of komen + te + infinitief</i>)
(2) PRD_VPV	Het voltooid-verledenkenmerk op de persoonsvorm (<i>hadden of zijn + voltooid deelwoord</i>)
(3) BWB_ONW	Niet-werkwoordelijke (duratieve) bepalingen

Dat deel van de functie van *zhe* zonder aspectuele invloed – nl. ofwel aanhechting aan een reeds duratieve persoonsvorm, ofwel markering van narratieve achtergrond – wordt in het Nederlands gedragen door:

(4) PRD_OPV_ONG	Het onvoltooid-verledenkenmerk op de persoonsvorm, verder ongemarkeerd
(5) PRD_OPV_NGO	Het onvoltooid-verledenkenmerk op de persoonsvorm, in een zin die nevenschikt is aan een andere zin, met een temporeel-overlappende relatie tussen de twee
(6) BWB_BZ	Het onvoltooid-verledenkenmerk op de persoonsvorm, in een bijwoordelijke bijzin (m.n. ingeleid door <i>terwijl</i>)
(7) BWB_OD	Het onvoltooid-deelwoordkenmerk op een werkwoord
(8) VZC	Een voorzetselconstructie (m.n. ingeleid door <i>met</i>)

Van deze uitdrukkingsmogelijkheden worden PRD_ONW (ANS-regel (6)), en PRD_OPV_ONG en PRD_VPV (allebei ANS-regel (7)) in het ANS-model vermeld; de overige vijf daarentegen niet. Indien mijn kwantitatieve onderbouwing adequaat is, dan verdient het aanbeveling deze categorieën, en dan met name het aspectueel-agentieve PRD_WWR, voor de uitdrukking van durativiteit in het Nederlands te overwegen. Daarnaast suggereert mijn corpusdata dat er factoren zijn die bijdragen aan duratieve aspectualiteit, maar niet aan de ANS-regels te verbinden zijn, namelijk de omliggende aspectuele context, en kennis van de wereld. Tot slot komt uit het theoretische hoofdstuk naar voren dat voor de noties imperfectiviteit en semelfactieven in het model geen plaats is. Ook deze factoren verdienen overweging.

5.2 Reflectie

De parallelle analysemethode heeft zeer aantrekkelijke kanten: de concrete en controleerbare onderzoeksresultaten, de aanwezigheid van zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve component, en het feit dat de structurele verschillen tussen talen potentieel oneindig instrumenteel kunnen worden uitgebuit. Mijn toepassing van de methode heeft echter ook een aantal tekortkomingen aan het licht gebracht. Ik bespreek er hier vijf, bij wijze van methodologische reflectie.

Ten eerste is de afstemming van ‘conceptuele inhoud’ tussen twee verschillende talen lang niet altijd even eenvoudig. Toen ik het partikel *zhe*, met diens scherpe nomenclatuur ‘duratief aspect’, voor dit onderzoek selecteerde, had ik niet verwacht dat de conceptuele en terminologische discongruentie zo groot zou zijn als in hoofdstuk 2 is beschreven.

De grootste tekortkoming van dit onderzoek is wat mij betreft de noodzakelijke onuitputtelijkheid van de methode. Omdat de onderzochte conceptuele inhoud wordt gedefinieerd in termen van een concreet taalmiddel afkomstig uit een andere taal, kan het zijn dat een deel van het talige instrumentarium van de doeltaal buiten schot blijft. Met andere woorden: mogelijk bestaan er taalmiddelen die onder de ANS-definitie onder duratief aspect vallen, die niet binnen het bereik van *zhe* vallen. De structuurverschillen tussen talen vormen enerzijds het heuristische hart van de methode, maar hebben anderzijds tot gevolg dat de uitkomsten van die heuristiek nooit het laatste woord kunnen zijn.

Een ander relevant methodologisch punt is het ontbreken van een normatieve dimensie in de status van het onderzoeksobject. Persoonlijk vond ik de ene vertaling beter dan de andere; tijdens de parallelle analyse diende zich bij mij soms zelfs de gedachte aan dat een zin met *zhe* beter zo en zo vertaald had kunnen worden. Een theoretisch uitgangspunt van de methode is echter dat de vertaler beschouwd wordt als weldenkende tekstproducent, waardoor zijn taalproductie tijdens het onderzoek onmogelijk als ‘fout’ kan worden bestempeld, of zelfs maar als ‘suboptimaal’. Alle vertalingen worden, zelfs al ervoer ik kwaliteitsverschillen, dezelfde theoretische status toegekend. De enige manier om op deze kwestie in te spelen lijkt mij om op voorhand selectiecriteria toe te passen, die de geschiktheid van een vertaling moeten waarborgen. Daarvoor ontbreken echter (nog) harde criteria, en vanwege de complexiteit van onderzoeksobject en -methode is het wat mij betreft maar zeer de vraag of die überhaupt universeel te definiëren zijn.

Ook de genrekwestie verdient enige reflectie. Het feit dat hier exclusief van narratief taalmateriaal is gebruikgemaakt, betekent niet zozeer dat de ‘opgelichte’ uitdrukkingscategorieën niet op andere genres van toepassing zijn, maar wel dat er mogelijk uitdrukkingscategorieën zijn gemist die uniek aan of couranter in andere genres zijn. In dit kader verdient de opbouw van corpora middels

taalgebruik uit alternatieve genres enige prioriteit. Hierbij liggen teksten als redevoeringen of eventueel zelfs handleidingen en algemene voorwaarden voor de hand, eenvoudigweg omdat ze vertaald *worden*. Nagesynchroniseerde en ondertitelde televisieseries en films zijn een andere mogelijkheid, maar daar vormen ruimtebeperkingen (van resp. mondbewegingen en de ruimte onderaan het scherm) mogelijke verstorende factoren. Uitbreiding van de aard van parallelle corpusopbouw zou deze methode hoe dan ook kracht bijzetten.

Tot slot brengt de afstemming van de kwantitatieve en kwalitatieve component door de onderzoeker meer problemen met zich mee dan mijn voorstel ervan in hoofdstuk 3 doet vermoeden. Het feit dat de onderzoeker slechts enkele voorbeelden uit zijn corpus kan bespreken om een hele uitdrukingscategorie te onderbouwen, zou kunnen leiden tot (de indruk van) cherrypicking en tunnelvisie. Zeker in een stuk waar de ruimte zo beperkt is als het huidige, is een gedegener bespreking echter onmogelijk. Groei van het corpus maakt de kwestie prangender. Gelukkig is de controleerbaarheid en potentiële intersubjectiviteit groot. Dit biedt voor de subjectiviteit van het uitvoeren van de methode zélf echter niet direct een oplossing. Wellicht vraagt deze methode erom door meer dan één onderzoeker te worden uitgevoerd, bijvoorbeeld een moedertaalspreker van brontaal én doeltaal (zoals bij Lu & Verhagen (2016)).

5.3 Afsluiting

Al met al is dit onderzoek erin geslaagd een uitgebreid antwoord te formuleren op zijn hoofdvraag, zij het per definitie zonder de pretentie van uitputtelijkheid, en enkel onderbouwd met narratief taalgebruik. Toekomstig onderzoek in dit veld doet er goed aan de afstemming van conceptuele inhoud *inter linguae* niet te onderschatten, en aan de kwalitatieve kant van de parallelle analyse voldoende ruimte toe te kennen. Ook de kwestie van normativiteit m.b.t. de theoretische status van het onderzoeksobject, en het genrevraagstuk verdienen verdere verkenning. Maar bovenal wacht de zee aan potentiële parallelle onderzoeksobjecten op onderzoekers die haar willen bevissen.

Bibliografie

Primaire bronnen

- Mo, Y. (2009). *Wa*. Shanghai: *Shanghai Wenyi Chubanshe*
- Mo, Y. (2012). *Kickers (Wa, vert. S. Marijnissen)*. Breda: De Geus
- Wang, S. (1989). *Wande jiu shi xintiao*. Peking: *Zuojia Chubanshe*
- Wang, S. (1997). *Spannend Spel (Wande jiu shi xintiao, vert. J. Van Bragt & Y. Gong)*. Breda: De Geus
- Wei, H. (2004). *Wo de chan*. Shanghai: *Shanghai Wenyi Chubanshe*
- Wei, H. (2005). *Trouwen met Boeddha (Wo de chan, vert. J. De Meyer & I. Vanwalle)*. Amsterdam/Antwerpen: Contact
- Zhang, X. (1983). *Lühuashu*. Huacheng: *Huacheng Chubanshe*
- Zhang, X. (1990). *Eethuisje Amerika (Lühuashu, vert. R. Sybesma)*. Houten: Het Wereldvenster/Unieboek

Secundaire bronnen

- Audring, J. & G. Booij (2016). Cooperation and coercion. *Linguistics*, 54(4), 617-637
- Barlow, M. (2008). Parallel texts and corpus-based contrastive analysis. In M. de los Ángeles Gómez González, J.L. Mackenzie & E.M. González Álvarez (eds.), *Current trends in contrastive linguistics: Functional and cognitive perspectives*, 101-121. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins
- Behrens, B., M. Flecken & M. Carroll (2013). Progressive Attraction: On the Use and Grammaticalization of Progressive Aspect in Dutch, Norwegian, and German. *Journal of Germanic Linguistics*, 25(2), 95-136
- Boogaart, R. (1999). *Aspect and temporal ordering: A contrastive analysis of Dutch and English*. Den Haag: Holland Academic Graphics
- Boogaart, R. (2004). Aspect and Aktionsart. In G. Booij, C. Lehmann, J. Mugdan, S. Skopeteas & W. Kesselheim (eds.), *Morphology: An International Handbook on Inflection and Word-Formation, Volume 2*, 1165-1180. Berlin/New York: Walter de Gruyter
- Comrie, B. (1976). *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press
- Dahl, O. (1985). *Tense and Aspect Systems*. Oxford: Basil Blackwell
- Dai, Y. (1997). *Xiandai Hanyu Shiti Xitong Yanjiu (A Study of Aspect in Modern Chinese)*. Hangzhou: Zhejiang Educational Press
- E-ANS (Elektronische Algemene Nederlandse Spraakkunst). Via: <<http://ans.ruhosting.nl/e-ans/index.html>>, geraadpleegd 1 november 2017
- Geleyn, T. & T. Coleman (2014). De progressieve constructies *bezig zijn* en *besig wees*. Een contrastief corpusonderzoek Nederlands-Afrikaans. *Tydskrif vir Geesteswetenskappe*, 54(1), 56-74
- Hanegreefs, H. (2004). The Dutch change-of-state copula *worden* and its Spanish counterparts. A matter of aspect and voice. *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 2(1), 1-29
- Henne H., O. Rongen & L. Hansen (1977). *A Handbook on Chinese Language Structure*. Oslo: Universitetsforlaget
- Hopper, P. (1979). Aspect and Foregrounding in Discourse. In T. Givón (ed.), *Syntax and Semantics*, 213-241. New York/San Francisco/Londen: Academic Press
- Jeffreys, L. & D. McIntyre (2010). *Stylistics*. Cambridge: Cambridge University Press

- König, E. (2012). Contrastive linguistics and language comparison. *Languages in Contrast*, 12(1), 3-26
- Langacker, R. (1990). *Concept, image, and symbol: The cognitive basis of grammar*. Berlijn: De Gruyter Mouton
- Langacker, R. (2008). *Cognitive grammar: A basic introduction*. New York: Basic Books
- Li, C. & S. Thompson (1981). *Mandarin Chinese: A functional reference grammar*. Berkeley: University of California Press
- Lu, W. & A. Verhagen (2016). Shifting viewpoints: How does that actually work across languages? An exercise in parallel text analysis. In B. Dancygier, W. Lu & A. Verhagen (eds.), *Viewpoint and the Fabric of Meaning*, 169-190. Berlijn/Boston: De Gruyter Mouton
- Moens, M. & M. Steedman (1988). Temporal ontology and temporal reference. *Computational linguistics*, 14, 15–28
- Mortier, L. (2008). An analysis of progressive aspect in French and Dutch in terms of variation and specialization. *Languages in Contrast*, 8(1), 1–20
- Smith, C. (1991). *The Parameter of Aspect*. Dordrecht: Kluwer Academic
- Tabakowska, E. (2014). Point of view in translation: Lewis Carroll's Alice in grammatical wonderlands. In C. Harrison, L. Nuttall, P. Stockwell & W. Yuan (eds.), *Cognitive grammar in literature*, 101–116. Amsterdam: John Benjamins
- Vendler, Z. (1957). Verbs and Times. *Philosophical Review* 66(2), 143-160
- Verhagen, A. (2012). Construal and Stylistics – within a language, across contexts, across languages. Via Repositorium Universiteit Leiden: <<https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/20133>>, geraadpleegd 19 mei 2016
- Verkuyl, H. (1989). Aspectual Classes and Aspectual Composition. *Linguistics and Philosophy* 12(1), 39-64
- Verkuyl, H. (1993). *A Theory of Aspectuality: The Interaction between Temporal and Atemporal Structure*. Cambridge: Cambridge University Press
- Wiedenhof, J. (2006). *Grammatica van het Mandarijn*. Amsterdam: Bulaaq

APPENDIX I - GLOSSEN

#	Glos	Uitleg
1	DUR	Duratief aspect (zoals uitgedrukt door 着 <i>zhe</i>)
2	PRG	Progressief aspect (zoals uitgedrukt door 在 <i>zài</i>)
3	INC	Inchoatief aspect (zoals uitgedrukt door 了 <i>le</i>)
4	OND	Onderschikking (o.m. uitgedrukt door 的 <i>de</i>)
5	MW	Maatwoord
6	DIST	Distaal pronomen (<i>die, dat</i>)
7	1EV, 3MV, etc.	Persoonlijk voornaamwoord: persoon-getal, links bv. 1e persoon enkelvoud (<i>ik, mij</i>) en 3e persoon meervoud (<i>zij, hen</i>)

APPENDIX II - LABELS

II-1a. Analyselabels

#	Label	Uitleg	Voorbeeldzinnen
1	BWB_BS	Bijwoordelijke bepaling / bijstelling	D1
2	BWB_BZ_BK_OT	Bijwoordelijke bepaling / beknopte bijz. / voegwoord <i>om te</i>	A62, A65
3	BWB_BZ_NB_OM	Bijwoordelijke bepaling / bijzin / voegwoord <i>omdat</i>	D89
4	BWB_BZ_NB_TN	Bijwoordelijke bepaling / bijzin / voegwoord <i>toen</i>	C59, D71
5	BWB_BZ_NB_TW	Bijwoordelijke bepaling / bijzin / voegwoord <i>terwijl</i>	A43, B25, C44, D56
6	BWB_BZ_NB_WB	Bijwoordelijke bepaling / bijzin / voegwoord <i>waarbij</i>	A63
7	BWB_OD	Bijwoordelijke bepaling / onvoltooid deelwoord	A57, B39, C57, D18
8	BWB_ONW	Bijwoordelijke bepaling / overige niet-werkwoordelijke bepaling	A93, B19, C9, D85
9	BWB_VD	Bijwoordelijke bepaling / voltooid deelwoord	A6, B26, C73
10	ONV	Onvertaald	A11, B77, C36, D100
11	PRD_OPV_BWB	Persoonsvorm in o.v.t. / met toegevoegde bijw.bep.	C1, C16
12	PRD_OPV_MZ_OT	Persoonsvorm in o.v.t. / matrixzin met voegwoord dat (aparte) bijwoordelijke bijzin inleidt / voegwoord <i>om te</i>	B94
13	PRD_OPV_MZ_ZD	Persoonsvorm in o.v.t. / matrixzin met voegwoord dat (aparte) bijwoordelijke bijzin inleidt / voegwoord <i>zodat</i>	A52
14	PRD_OPV_MZ_TD	Persoonsvorm in o.v.t. / matrixzin met voegwoord dat (aparte) bijwoordelijke bijzin inleidt / voegwoord <i>totdat</i>	C49
15	PRD_OPV_NGO	Persoonsvorm in o.v.t. / nevengeschikte overlap	A27, B44, C69, D5
16	PRD_OPV_ONG	Persoonsvorm in o.v.t. / verder ongemarkeerd	A28, B92, C67, D57
17	PRD_TPV_ONG	Persoonsvorm in o.t.t. / verder ongemarkeerd	C21, C70
18	PRD_VPV_NEG	Persoonsvorm in v.v.t. / met ontkenning (ook in Mandarijn)	A47, A71
19	PRD_VPV_ONG	Persoonsvorm in v.v.t. / verder ongemarkeerd	C13, C61, C79
20	PRD_VPV_PAS	Persoonsvorm in v.v.t. / passief (waren + volt.dw.)	A88, B37, C10, D3
21	PRD_WWR_AHZ	'Aan het ... zijn'-constructie	A90, D98
22	PRD_WWR_GVC_MI	Groepsv. constr. in o.v.t. + inf. / mét betr. hulpww. in orig.	A72, D41, D86
23	PRD_WWR_GVC_Z_LV	Groepsv. constr. <i>liggen</i> in o.v.t. + volt.dw. / zonder 躺 <i>tǎng</i> in orig.	A44, C90
24	PRD_WWR_GVC_Z_SI	Groepsv. constr. <i>staan</i> (te) in o.v.t. + inf. / zonder 站 <i>zhàn</i> in orig.	A12, B45, D83
25	PRD_WWR_GVC_Z_SV	Groepsv. constr. <i>staan</i> in o.v.t. + volt.dw. / zonder 站 <i>zhàn</i> in orig.	A84, B79, C71
26	PRD_WWR_GVC_Z_ZI	Groepsv. constr. <i>zitten</i> (te) in o.v.t. + inf. / zonder 坐 <i>zuò</i> in orig.	A76
27	PRD_WWR_GVC_Z_ZV	Groepsv. constr. <i>zitten</i> in o.v.t. + volt.dw. / zonder 坐 <i>zuò</i> in orig.	A51
28	PRD_WWR_HWI_M	Infinitief na hulpww. / met betr. hulpww. in orig.	A70, B82, C37, D36
29	PRD_WWR_HWI_Z_BG	Infinitief na hulpww. <i>beginnen</i> / zonder 开始 <i>kāishǐ</i> , 起来 <i>qilai</i> , etc. in orig.	C15
30	PRD_WWR_HWI_Z_BL	Infinitief na hulpww. <i>blijven</i> / zonder 留 <i>liú</i> , 一直 <i>yízhí</i> , etc. in orig.	B99, C2, D44
31	PRD_WWR_HWI_Z_KM	Infinitief na hulpww. <i>komen</i> / zonder 来 <i>lái</i> in orig.	A73
32	PRD_WWR_HWV_M	Volt.dw. na hulpww. / mét betr. hulpww. in orig.	D28
33	VZC_AAN	Voorzetselconstructie / <i>aan</i>	D74
34	VZC_ACH	Voorzetselconstructie / <i>achter</i>	D99
35	VZC_BIJ	Voorzetselconstructie / <i>bij</i>	C77
36	VZC_DR	Voorzetselconstructie / <i>door</i>	A39
37	VZC_IN	Voorzetselconstructie / <i>in</i>	A41, B69, C6
38	VZC_LG	Voorzetselconstructie / <i>langs</i>	D45
39	VZC_MT	Voorzetselconstructie / <i>met</i>	A48, B52, C66, D24
40	VZC_NR	Voorzetselconstructie / <i>naar</i>	B5, B73, B95, D47
41	VZC_OA	Voorzetselconstructie / <i>op ... af</i>	D9
42	VZC_OM	Voorzetselconstructie / <i>om</i>	B60, C26
43	VZC_OP	Voorzetselconstructie / <i>op</i>	D50, D53
44	VZC_TG	Voorzetselconstructie / <i>tegen</i>	B16, D61
45	VZC_TP	Voorzetselconstructie / <i>tot op</i>	A2
46	VZC_TS	Voorzetselconstructie / <i>tussen</i>	B22, B23
47	VZC_TV	Voorzetselconstructie / <i>tegenover</i>	D62
48	VZC_UT	Voorzetselconstructie / <i>uit</i>	A35
49	VZC_ZN	Voorzetselconstructie / <i>zonder</i>	C7

APPENDIX II - LABELS

II-1b. Taalstructurele labels (vertaling Mandarijn → Nederlands)

#	Label	Uitleg	Voorbeeldzinnen
50	_INV	Zinsfunctie V_1 -zhe en V_2 in vertaling omgedraaid	C43, C44
51	_INT	Zinsfunctie V_1 -zhe en V_2 in vertaling geïntegreerd	A5, B14, D91
52	_ADD	V -zhe in vertaling gereduceerd tot V_1 -zhe, V_2 toegevoegd	C65

Noot: schuingedrukte voorbeeldzinnen willen zeggen dat dit *alle* voorkomens van het label in het corpus zijn.

II-2. ANS-labels (typering Nederlandse zin in ANS-termen)

#	ANS-label	Uitleg (→ uitkomst berekening)
53	S	Statisch werkwoord (→duratief aspect)
54	DOO	Dynamisch werkwoord / kwantitatief ongespecificeerd, ontkend of ontbrekend object én subject (→duratief aspect)
55	DOK	Dynamisch werkwoord / kwantitatief ongespecificeerd, ontkend of ontbrekend object / kwantitatief gespecificeerd subject (→duratief aspect)
56	DKO	Dynamisch werkwoord / kwantitatief gespecificeerd object / kwantitatief ongespecificeerd, ontkend of ontbrekend subject (→duratief aspect)
57	DKKA	Dynamisch werkwoord / kwantitatief gespecificeerd object / kwantitatief gespecificeerd subject / handeling niet gelimiteerd door kwantitatieve specificering (d.i. at elisch) (→duratief aspect)
58	DKKT	Dynamisch werkwoord / kwantitatief gespecificeerd object / kwantitatief gespecificeerd subject / handeling gelimiteerd door kwantitatieve specificering (d.i. tel isch) (→terminatief aspect)
59	_RC	... met resultatief complement (→terminatief aspect)
60	_FB	... met frequentiebepaling / i.c.m. DOO, DKO (→duratief aspect) / i.c.m. DOK, DKKA, DKKT (→terminatief aspect)
61	_DB	... met duratieve duurbepaling (→(iteratief-)duratief aspect)
62	_TB	... met terminatieve duurbepaling (→(inchoatief-)terminatief aspect)
63	NVT	Vertaling gesitueerd in iets niet-werkwoordelijks / onvertaald (→op ANS-model niet van toepassing)

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
1	1	渠坝两旁挺立着枯黄的冰草，纹丝不动， [...]。	9	Aan beide oevers staken geelverdorpe lisdodden onbeweeglijk recht omhoog .	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_ONG
2	1	[...] 龇出的两端参差不齐，几乎耷拉到 结着 一层泥皮的渠底， [...]。	9	De bundels riet daaronder staken aan beide kanten ongelijk uit en hingen tot op de droge modder-bodem van de sloot, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_TP
3	1	[...] 尽管三匹马呼哧呼哧地东倒西歪， 翻着 乞怜的白眼， [...]	9	Hoewel de drie snuivende paarden hun evenwicht nauwelijks konden bewaren en jammerlijk met hun witte ogen draaiden [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
4	1	[...] 他还是端端正正地坐在车辕上，用膝盖弯紧 夹着 车底盘， [...]。	9	[...] zat hij, zich met zijn knieën vastklemmend , gewoon keurig rechtop voorop de wagen [...].	S	-	-	-	-	OD	S→D	H	BWB_OD
5	1	但车把式还是端坐在车辕上，用一种冷漠而略带悒郁的目光 望着 看不见尽头的远方。	10	Maar de voerman bleef gewoon op de wagen zitten en staarde met een koele, enigszins sombere blik in de oneindige verte.	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_ONG_INT
6	1	[...] 一边 瞧着 几匹比我还瘦的牲口，一边用饥荒年代的人能表现出来的最大的和善语气问他： [...]。	10	Mijn blik gericht op die trekpaarden die nog magerder waren dan ik, vroeg ik hem, zo aardig als in deze tijden maar mogelijk was: [...].	S	-	-	-	-	VD	S→D	B	BWB_VD
7	1	他 穿着 半新的黑布棉裤褂， [...]。	11	Hij droeg een bijna nieuw zwart katoenen, gewatteerd pak.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
8	2	天上没有云，蓝色的穹窿 覆盖着 一望无际的田野。	12	De lucht was onbewolkt, het blauwe gewelf bedekte de eindeloze velden.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
9	2	我身上还 养着 点什么！	12	[...] er leefde nog iets van mij!	D	O	O	-	-	OV	DOO→D	H	PRD_OPV_ONG
10	2	回头望去，他们在水稻田后面的一档田里 低着头 寻找什么， [...]。	13	Ik keek om en zag ze achter de rijstvelden voorovergebogen naar iets zoeken, [...].	S	-	-	-	-	-	S→D	B	BWB_VD

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
11	2	[...] 尽我最大的力气急走过去时，“营业部主任”正拿着一个黄萝卜，一面用随身带的小刀刮着泥， [...]	13	[...] toen ik in een uiterste krachtsinspanning kwam aangehold stond de Zakelijk Leider net met zijn mesje de modder van een knolraap te schrapen.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
12	2	[...] 尽我最大的力气急走过去时，“营业部主任”正拿着一个黄萝卜，一面用随身带的小刀刮着泥， [...]	13	[...] toen ik in een uiterste krachtsinspanning kwam aangehold stond de Zakelijk Leider net met zijn mesje de modder van een knolraap te schrapen .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_WWR_GVC_Z_SI
13	2	[...] 一面斜睨着我，自满自得地哼唧唧： [...]	13	Terwijl hij schuin naar mij keek , grinnikte hij zelfvoldaan: [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	BWB_BZ_NB_TW
14	2	[...] 或是碰着医生的情绪好，开了一张全休或半休的假条...	13	[...] of als je het trof dat de dokter een goede bui had en je hele of halve dagen rust voorschreef...	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
15	3	[...] 还时时刻刻带着一种刻骨的忌恨嘲讽我， [...]	14	[...] te pas en te onpas dreef hij met een diepgewortelde afgunst de spot met mij [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
16	3	[...] 鼻孔常常挂着两条清鼻涕。	15	[...] uit zijn neus liepen vaak twee heldere straaltjes snot.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
17	3	我站直腰，宽怀大度地带着勉强的微笑从他面前走过去， [...]	16	Ik stond op en grootmoedig liep ik met een gemaakte glimlach voor hem langs.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
18	3	尽管他还穿着劳改农场的服装， [...]	17	Hoewel hij zijn kampuniform nog aan had , [...].	S	-	-	-	-	-	S→D	H	PRD_OPV_ONG
19	3	“不用！”他一手托着一盆稀汤，一手慷慨地摆了摆， [...]	18	‘Laat maar zitten,’ zei hij met zijn ene hand een genereus gebaar makend terwijl hij in de andere een kom soep vasthield; [...].	D	K	K	T	-	OD	DKKT→T	B	BWB_OD
20	3	[...]，正声嘶力竭地向窗口里吵着定要重舀。	18	Luid vloekend eiste hij nog een schep.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	B	BWB_OD
21	4	[...]，我虽然不时地偷觑着窗口 [...]	18	[...]，hoewel ik tegelijkertijd het loket in de gaten hield [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
22	4	[...], 接着又皱起眉头, [...]。	19	Met gefronst voorhoofd vervolgde hij: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
23	4	他和我告别, 小心翼翼地端着那盆稀汤走后, [...]。	19	Nadat hij afscheid van mij had genomen en uiterst voorzichtig met zijn kom soep naar buiten was gelopen, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
24	4	[...] 谦卑地、讨好地笑着, [...]。	19	[...] onderdanig en vleierig lachend zei ik: [...].	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
25	4	另一个年纪较大的炊事员擦着湿漉漉的手走到窗口, [...]。	19	Een wat oudere man kwam zijn druipnatte handen afvegend vanuit de keuken naar het loket gelopen.	D	K	K	T	-	OD	DKKT→T	B	BWB_OD
26	5	每次从打饭的窗口回号子, “营业部主任”都要捧着他那个印着小猫洗脸的崭新的儿童面盆, 神气活现地在我面前晃一晃。	24	Telkens als we na eten te hebben gehaald op de slaapzaal terugkwamen, zwaaide de Zakelijk Leider trots als een pauw zijn spiksplinternieuwe kinderstoele waar-in een klein poesje afgebeeld stond voor mijn neus heen en weer.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
27	5	[...] 而是捧着盆子盖在脸上, [...]。	25	Nee: hij nam zijn etensbakje in beide handen, [...]	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
28	5	[...] 伸出舌头, 两手非常灵巧地转动着盆子。	25	[...] hield het tegen zijn gezicht, stak zijn tong uit en draaide het teiltje dan heel handig met beide handen rond.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
29	6	[...] 虽然没有找到黄萝卜, 我还是心满意足的、带着一种精神胜利的自豪感追上了大车。	27	Hoewel ik geen knolraap had gevonden, haalde ik tevreden, met de trots als van een mentale overwinning de wagen in.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
30	6	大车照旧不紧不慢地走着。	28	De wagen reed rustig verder.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
31	6	[...], 伤口凝着一道乌黑的血斑。	28	Op de wond zat een raafzwarte vlek van gestold bloed.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
32	6	车把式还是端坐在车辕上，脸上带着一股沉思的神情。	28	De voerman zat nog steeds rechtop voor op de wagen, met een uitdrukking op zijn gezicht alsof hij in diepe gedachten verzonken was.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
33	6	[...], 操着河州口音, [...].	28	Hij sprak met een Hezhou accent.	D	O	K	-	-	-	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
34	6	[...], 在扬鞭的时候咬着牙，显得很残忍。	28	Als hij de zweep ophief, knarste hij met zijn tanden, dan leek hij heel wreed.	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
35	7	我微微地感到屈辱，于是怀着一丝反抗情绪离开了他几步，靠到路边上去走。	29	Ik voelde mij enigszins vernederd en uit verzet ging ik een paar stappen bij hem vandaan aan de kant van de weg lopen.	-	-	-	-	-	OD	NVT	B	VZC_UT
36	7	牲口颠簸着, [...]	29	De paarden stropelden verder , [...]	D	O	K	-	-	-	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
37	7	[...] 大车摇晃着, [...]	29	[...] de wagen hobbelde voort .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
38	7	[...] 马蹄和车轮踏碾着寂寥的土路。	29	De hoeven en de wielen pletten de eenzame zandweg.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
39	8	我只是凭着曲调，凭着旋律才模糊地揣摩到歌词的意义。	32	Door de toon en [door] de wijs kwam ik er pas vagelijk achter waar het lied ongeveer over ging.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_DR
40	8	“嘹嘹”的山鹰不知疲倦地跟随着我们, [...].	32	De roepende bergarenden vlogen onvermoeibaar met ons mee , [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
41	9	[...], 只有几个衣衫褴褛的老汉懒洋洋地坐在水泥桥头，借着夕阳的余辉取暖。	35	[...], er zaten alleen een paar armoedig geklede oude mannetjes bij de betonnen brug, lui in de laatste stralen van de avondzon.	-	-	-	-	-	OV	NVT	B	VZC_IN

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
42	9	只不过这儿在每扇矮小 的木板门口，有一两堆被雨雪淋得发黑的柴禾，或是 拉着 晾衣裳的绳子，显示出那么一点农 村的居家气氛。	36	Alleen het feit dat hier naast ieder laag houten deurtje een hoopje oogstafval voor brandstof, zwartdoorweekt van regen en sneeuw, lag, of een waslijntje gespannen was , riep een sfeer van het dorpsleven op.	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
43	9	他已经跳下车辕， 勒着 马嚼子，一边催马前行，一边东张西望。	36	Hij was van de wagen gesprongen en terwijl hij de paarden aan hun hoofdstel naar voren trok , keek hij oplettend om zich heen.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	BWB_BZ_NB_TW
44	10	[...]：泥地上均匀地 铺着 刚拉来的干草，除此之外，别无它物；[...]	37	[...]: op de vloer van aangestampde aarde lag gelijkmatig een laag vers aangevoerd stro uitgespreid , maar verder was er helemaal niets.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_LV
45	10	上海来的银行会计 抱着 听天由命的态度说，[...]	38	[...], sprak de boekhouder van een bank uit Shanghai fatalistisch .	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
46	10	他们的家在上海、西安、兰州...这样的大城市，他们的老婆都在 活动着 把他们办到那里郊区的农场去；[...]	38	Ze kwamen uit grote steden als Shanghai, Xi'an en Lanzhou, waar hun vrouwen hun best deden hen naar een boerderij in de randgebieden over-geplaatst te krijgen.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	B	PRD_OPV_ONG
47	10	今天，我获得自由的第一天，种种好兆头（除了没有 拣着 黄萝卜之外）鼓舞了我。	39	Vandaag, de eerste dag van mijn leven in vrijheid, hadden allerlei gunstige voortekenen mij aangemoedigd (ik had alleen geen knolraap gevonden).	D	K	O	-	-	VV	DKO→D	H	PRD_VPV_NEG
48	10	大约过了半小时，我们看到村子外面的田野上有许多人 扛着 铁锹往回走，[...]	40	Na zo'n half uur zagen wij van de velden buiten het dorp allerlei mensen met de schop op de schouder terugkomen [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
49	10	他并不看谁， 低着头 从手中的一串钥匙中挑出一把，[...]	40	[...], zei hij bij wijze van groet, zonder overigens naar ons te kijken, terwijl hij met gebogen hoofd een sleutel in zijn sleutelbos zocht.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
50	11	冬天的夕阳在西南方向放射着金色的光辉, [...].	43	De winterse avondzon straalde in het zuidwesten met een gouden glans [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
51	11	[...] : 扔在案板上的笼屉布, 沾着许多馍馍渣!	44	Aan een achteloos op het hakbord gegooide broodjesstomerdoek zaten nog heel wat stukjes deeg geplakt !	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_ZV
52	11	我磨蹭着最后一个打饭。	44	Ik treuzelde zodat ik als laatste aan de beurt was.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	B	PRD_OPV_MZ_ZD
53	11	我笑着对炊事员说: [...].	44	Ik lachte tegen de opschepper en zei: [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	B	PRD_OPV_NGO
54	12	吃完了饭, 队长给我们提着一盏马灯来了。	45	Na het eten kwam de brigadeleider ons een lantaarn brenge .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_WWR_HWI_M
55	12	他在身上摸索着火柴。	45	Hij betastte zijn zakken op zoek naar lucifers.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
56	12	我马上走过去, 帮他提着马灯, 点上火, [...].	45	Ik liep meteen naar hem toe om hem te helpen de lantaarn aan te steken.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
57	12	他眯缝着眼睛问: [...].	46	Zijn ogen samenknijpend vroeg hij: [...].	D	K	K	T	RC	OD	DKKT_RC→T	B	BWB_OD
58	12	我表示很满足地点着头。	47	Ik knikte tevreden.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
59	12	其他人靠在铺盖上冷冷地听着。	47	De anderen hoorden , zittend op hun bedmatjes, onverschillig toe .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
60	13	[...] 谢队长袖着手, [...]	48	[...], zei brigadeleider Xie met zijn handen in zijn mouwen .	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
61	13	[...], 就像把一件珍贵器皿放进衬着缎垫的锦匣中一样。	50	[...] – alsof ik een heel kostbaar voorwerp in een met satijnen kussentjes gevoerd brokaatdoosje stopte : [...].	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
62	13	那被痛苦的、我不理解的现实所粉碎了的精神碎片, 这时都聚集拢来, 用如碎玻璃似的锋利的碴子碾磨着我。	50 - 51	De verschillende stukjes van mijn ziel die door de ellendige, voor mij onbegrijpelijke werkelijkheid verbrijzeld was, kwamen nu samen om mij met hun randjes, scherp als van glasscherven, te vermalen .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	BWB_BZ_BK_OT

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
63	13	[...], 我审视这一天的生活, 带着对自己深深的厌恶。	51	Ik overdacht deze dag uit mijn leven, waarbij ik diep van mijzelf walgde .	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	BWB_BZ_NB_WB
64	14	我没有死, 那就说明我还活着。	51	Ik was niet gestorven. Dat betekende dat ik nog leefde .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
65	14	可是, 现在我是一切为了活, 为了活着而活着。	51	Nu echter stond bij mij alles in het teken van het leven, ik leefde om te leven .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	BWB_BZ_BK_OT
66	14	可是, 现在我是一切为了活, 为了活着而活着。	51	Nu echter stond bij mij alles in het teken van het leven, ik leefde om te leven.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
67	14	[...] ; 如果说释放标志着改造告一段落, 那么, 对我的改造也就进行得差不多了吧。	52 - 53	Als je er verder vanuitging dat vrijlating aangaf , dat mijn hervorming in een redelijk vergevorderd stadium was, dan was ik dus bijna klaar met hervormen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
68	14	墙角散发着潮湿的霉味和老鼠洞的气味, [...].	53	Uit de hoek van de kamer steeg een giftige geur van vocht en de geur van muizehollen op .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
69	14	[...], 那不把牙齿咬碎不罢休的格格声, 仿佛 象征 着我们艰辛的未来。	53	Dit geknars, dat niet zou ophouden voordat hij zijn tanden tot gruis had vermalen, symboliseerde als het ware de jaren van ontbering die wij tegemoetgingen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
70	15	但普遍性的饥饿正使千千万万人 共享 着同样的命运。	54	Maar de universele honger liet honderden miljoenen mensen samen hetzelfde lot genieten .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_HWI_M
71	15	如果这两个稗子面馍馍不丢, 即使我不吃它也不 觉 着什么。	54	Als ik die twee broodjes niet was kwijtgeraakt, hadden ze me niets gedaan , zelfs al had ik ze niet opgegeten.	D	O	K	-	-	VV	DOK→D	H	PRD_VPV_NEG
72	15	从伙房打回饭, 都坐在各自的草铺上默默地 吃 着。	56	Toen we met ons ontbijt uit de keuken waren teruggekeerd, ging ieder op zijn eigen plekje zwijgend zitten eten .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_WWR_GVC_MI

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
73	15	吃完饭, 按照谢队长的安排, 由一个面目阴沉的农工领着其他几个人随大队出工。	56	Na het eten kwam – zo had brigadeleider Xie het geregeld – een boerenarbeider met een sombere blik de anderen halen om met de brigade mee aan het werk te gaan.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_WWR_HWI_Z_KM
74	15	那个瘸子保管员腋下夹着一卷旧报纸又来了。	56	Even later kwam de manke toezichthouder met een rol kranten onder zijn arm.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
75	16	案板上放着半脸盆灰白色的稗子面, [...]。	57	Op het hakbord stond een wasteiltje halfvol met grijswit gierstgrasdeeg, [...]。	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
76	16	我找到办公室, 瘸子恰好在里面像泥人儿似的呆坐着。	58 - 59	Ik ging op zoek naar het kantoor en daar zat de mankepoot toevallig als een kleipoppetje te zitten .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_ZI
77	17	高原上的黄土到处泛着柠檬色的辉光。	62	Over de gele aarde op de hoogvlakte lag een citroenkleurige gloed.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
78	17	我低着头, 局促不安地走到她们中间, [...]。	63	Niet erg op mijn gemak liep ik met gebogen hoofd naar hen toe.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
79	17	[...] 给我钥匙的妇女并不气恼, 对她笑骂着。	65	[...], schold de vrouw die mij de sleutel had gegeven zonder overigens boos te klinken terug.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
80	18	我翻来覆去地看了看, 感激地抚摸着它, 仿佛它是她的手。	65	Ik bekeek 'm aan alle kanten en aaide 'm alsof het haar hand was.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
81	18	和别人家一样, 堆着一堆发黑的柴禾, [...]	65	Net als bij ieder ander huis lag er een stapel zwart geworden oogstafval voor haar deur [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
82	18	[...] 拉着一根晾衣裳的绳子。	65	[...] en was er een waslijn gespannen .	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
83	18	[...], 上层拉着一块旧花布作帘子。	65	Bij wijze van tafelkleed was er een oude gebloemde lap overheen uitgespreid .	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
84	18	土台上对称地 陈列着 锃亮的空酒瓶和空罐头盒作为摆设。	65	Op de aarden tafel stonden bij wijze van versiering symmetrisch een blinkende, lege drankfles en een blinkend, leeg conservenblikje opgesteld .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_SV
85	18	炕上 铺着 一条破旧的毡子, [...]。	65	Op de kang lag een versleten deken.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
86	18	[...], 锅圈上 坐着 一个盖着木盖的铁锅!	66	Op de kachel stond een wok met een houten deksel!	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
87	18	[...] 我 低着头 还给她钥匙, 她问我。	66	[...] vroeg ze, toen ik haar met gebogen hoofd de sleutel teruggaf.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
88	18	棉袄的背部和两肘用颜色稍深的花布 补着 几块 补丁。	67	Op de rug en de ellebogen waren lappen genaaid van een iets donkerder gekleurde stof.	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
89	19	[...], 她 低着头 在砸粪, [...]。	67	Maar ze was met gebogen hoofd mest aan het stampen, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
90	19	几个妇女笑骂完了, 在肥堆旁边严肃地 讨论着 烹调技术, [...]。	68	Een paar vrouwen waren , klaar met schelden, naast de mesthoop in alle ernst recepten aan het uitwisselen .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_WWR_AHZ
91	19	这时, 海喜喜威武地 赶着 大车回来了, [...]	68	Op dat moment kwam Hai Xixi aanrijden , [...]	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	B	PRD_WWR_HWI_M
92	19	[...] “啊、啊...”地用鞭杆 拨着 瘦瘦的马头, [...]	68	Met de steel van de zweep porde hij de paarden in hun magere hoofd.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
93	19	[...] 挺着 胸脯坐在车辕上。	68	[...] de borst vooruit voor op de wagen gezeten.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
94	19	谢队长和农工一样 干着 活, [...]。	68	Brigadeleider Xie werkte even hard als de arbeiders, [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
95	19	[...] 谢队长 眯着眼 , 又用嘲弄的口气问。	69	[...] vroeg brigadeleider Xie, spottend, de ogen samengeknepen .	D	K	K	T	RC	VD	DKKT_RC→T	B	BWB_VD
96	20	他怒冲冲地 骂着 , 听的人却发出笑声, [...]	69	Zijn woedende gevloek werkte echter bij de omstanders op de lachspieren.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	ONV

APPENDIX III - CORPUS A - X.L. Zhang - Eethuisje Amerika

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
97	20	[...] 连海喜喜也 抿 着嘴偷笑，我当然更有点幸灾乐祸。	69	Zelfs Hai Xixi moest zijn lippen op elkaar persen om niet te lachen.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_WWR_HWI_M
98	20	一会儿， 拿着 一把十字镐出来了。	69	Meteen kwam hij met een houweel weer naar buiten.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
99	20	这时，她的下颌 拄 着铁锹把，轻轻地唱了起来：[...]。	70	Met haar kin op de greep van de schop begon ze zachtjes te zingen:	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
100	21	[...]; 而她呢，正 低 着头若有所思，心不在焉，没有一点自豪感。	71	[...]; en zij, het hoofd gebogen , in gedachten, afwezig, zonder enige trots.	D	K	K	T	-	VD	DKKT→T	B	BWB_VD

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
1	6	前半夜我倍儿起“点”，一直浪着打。	5	Voor middernacht ging het van een leien dakje en scoorde ik punten bij het leven .	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
2	7	刘会元一边凸着牌一边说，[...]。	6	[...], zei Liu Huiyuan terwijl hij de kaarten schudde .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	BWB_BZ_NB_TW
3	7	我乐着去找列车时刻表，[...]。	6	Grinnikend ging ik op zoek naar een spoorboekje，[...]。	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
4	8	举着它迎着人流在车站口。	6	Ik stond bij de uitgang van het station en hield het deksel omhoog naar de mensenstroom.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_ONG
5	8	举着它迎着人流在车站口。	6	Ik stond bij de uitgang van het station en hield het deksel omhoog naar de mensenstroom.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_NR
6	8	房屋上，我也的确傻，顶着凛冽的寒风在车站广场站了两个小时也没人前来相认。	6	In feite was ik ook gek, want na twee uur op het station in de bijtende, koude wind gewacht te hebben, was er nog niemand die mij herkend had.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_IN
7	8	我把鞋盒盖举到每一对看上去比较体面的青年男女面前，并用热切、期待的工看着他们，[...]。	7	Ik hield het deksel omhoog naar elk jong stel dat er redelijk aantrekkelijk uitzag, hen daarbij hartelijk en verwachtingsvol aankijkend .	D	K	K	T	-	OD	DKKT→T	H	BWB_OD
8	9	桌上堆着一摞摞油腻腌的剩碗盘，[...]。	7	Op de tafels stapelden de vette gebruikte kommen en schalen zich op , [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
9	9	我端着自己的酒笑着走过去坐在他们一桌冲所有人点头。	8	Met mijn eigen biertje in de hand liep ik glimlachend naar hen toe en knikte naar iedereen aan de tafel.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
10	9	我端着自己的酒笑着走过去坐在他们一桌冲所有人点头。	8	Met mijn eigen biertje in de hand liep ik glimlachend naar hen toe en knikte naar iedereen aan de tafel.	S	-	-	-	-	OD	S→D	B	BWB_OD
11	9	[...] 那男的笑着问我。	8	[...] vroeg de man glimlachend .	S	-	-	-	-	OD	S→D	B	BWB_OD

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
12	9	[...] 我也笑着问他, [...].	8	[...] vroeg ik, op mijn beurt glimlachend .	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
13	9	[...] 我含糊其辞地应着, [...]	8	[...], antwoordde ik vaag, [...]	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
14	9	[...] 盯着同 桌一个颇有姿色的姑娘看, 她正跟旁边一个大胡子男人调笑。	8	[...] kijkend naar een nogal knap meisje dat met de gebaarde man naast haar zat te kletsen.	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	B	BWB_OD_INT
15	10	[...] 那姑娘笑着对其他人说, [...].	8	[...], zei het meisje lachend tegen de anderen, [...].	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
16	11	[...] 我盯着谭丽笑着说, [...].	9	[...], zei ik glimlachend tegen Tan Li.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_TG
17	11	[...] 我盯着谭丽笑着说, [...].	9	[...], zei ik glimlachend tegen Tan Li.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
18	11	谭丽笑着瞟大胡子一眼, [...].	9	Tan Li wierp een olijke blik in de richting van Baardmans, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
19	11	谭丽站起来冲我笑着说: [...].	9	Ook Tan Li stond op en zei monter tegen mij: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
20	12	我笑着冲她摆摆手。	9	Lachend zwaaide ik naar haar.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
21	12	街上刮着强劲的风, [...]	10	Op straat woei een forse wind.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
22	12	[...] 捂着帽子戴着口罩只露出一双眼睛忽的确走着。	10	[...] de voetgangers hadden zich stevig ingepakt en liepen gehaast, tussen hoed en mondmasker alleen een paar ogen tonend.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_TS
23	12	[...] 捂着帽子戴着口罩只露出一双眼睛忽的确走着。	10	[...] de voetgangers hadden zich stevig ingepakt en liepen gehaast, tussen hoed en mondmasker alleen een paar ogen tonend.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_TS

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
24	12	[...] 捂着帽子戴着口罩只露出一双眼睛忽的确走着。	10	[...] de voetgangers hadden zich stevig ingepakt en liepen gehaast, tussen hoed en mondmasker alleen een paar ogen tonend.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
25	12	我看到一个朋友正站在菜市场门口一边大声和把门的小伙子说笑一边数着人往里带朋友， [...]	10	Bij de deur van de etenswarenmarkt stond een vriend van me met de uitsmijter te kletsen, terwijl hij de vrienden die hij mee naar binnen zou nemen telde .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	BWB_BZ_NB_TW
26	13	旁边的熟食罐头柜台外水泄不通地挤着一大圈或站或坐观舞的人大都文质彬彬、气度非凡。	11	Achter de kraam met ingeblikte waren zaten of stonden mensen in een grote cirkel, dicht opeengepakt , naar de dansers te kijken. Over het algemeen waren de mensen voorkomend en gedroegen ze zich voorbeeldig.	S	-	-	-	-	VD	S→D	B	BWB_VD
27	14	[...], 透过站在面前的人群身体缝隙看着舞场中移来移去的各种不脚，纤脚， [...]	12	Tussen de mensen die voor mij stonden door, keek ik naar de dansvloer waar grote voeten en kleine voeten heen en weer bewogen.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
28	14	我把胖姑娘安顿在楼前小松林里，指着楼上唯一亮着灯的那扇窗户对她说： [...]	12	Ik pootte het dikke meisje in een bosje voor het gebouw, wees naar het enige verlichte raam en zei: [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_NGO
29	15	屋里坐着三个穿着没有徽记的蓝棉大衣的男人， [...]	13	In de kamer zaten drie mannen in blauwe katoenen jassen zonder onderscheidingstekens, [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
30	16	[...], 警察客气地向我建议大家到屋里坐着谈， [...]	13	Beleefd stelde de agent voor dat we met z'n allen in de kamer zouden gaan zitten, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	H	ONV

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
31	16	[...] 这么隔着门口一里一外地说话就歉一个随时要跑一个随时准备去追似的。	13	[...] want praten terwijl de een buiten en de ander binnen staat , wekt alleen maar de suggestie dat de een op het punt staat de benen te nemen, terwijl de anderen de achtervolging voorbereiden.	S	-	-	-	-	OT	S→D	B	BWB_BZ_NB_TW
32	16	我大声干笑着走进屋里一屁股坐在沙发上, [...]	14	Met een luide, holle lach liep ik naar binnen, zette me met één bil op de sofa, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
33	16	[...] 随即又跳起来里外奔 跑着 找茶杯、茶叶、开水、[...]。	14	[...] sprong onmiddellijk weer op om druk heen en weer rennend theekopjes, thee en kokend water te bemachtigen.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
34	16	我告诉警察那应该是夏天, 因为我们当时都 穿着 短袖衬衫, 整天汗津津的, [...]	14	Ik vertelde de agenten dat het zomer moest zijn geweest, omdat we hemden met korte mouwen droegen en de hele dag dropen van het zweet.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
35	17	[...], 上身已经换了时髦的T恤衫下身还 穿着 不同颜色的军裤。	15	Aan het bovenlijf droegen we al modieuze T-shirts, maar daaronder [droegen we] nog onze verschillende gekleurde legerbroeken.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
36	17	餐馆门口象个车库入口, 门上 悬挂着 沉重乌黑的金字的匾。	15	De deur van het restaurant leek op een garagedeur, erboven hing een pikzwart houten uithangbord dat met gouden karakters beschreven was.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
37	18	[...], 窗子上 刻着 剔透的花鸟大草, [...]	15	In de ramen waren natuurvoorstellingen uitgesneden .	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
38	18	[...], 井井有条摆放堂内的红木桌椅擦得乌油锃亮的墙上 挂着 中国山水画和龙飞凤舞的狂草书法, [...]	16	De keurig gerangschikte, mahoniehouten tafels en stoelen in de eetzaal waren glanzend gepoetst. Aan de muren hingen Chinese landschapsschilderijen en met krachtige pen beschreven kalligrafierollen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
39	19	我越是极力想抹去卓越的形象，脑子里就越顽固地出现身穿白色水兵服的卓越，满面放光地举着堆着丰富泡沫的啤酒， [...].	16	Hoe heviger ik probeerde de gestalte van Zhuo Yue uit mijn gedachten te bannen, des te hardnekkiger verscheen Zhuo Yue in zijn witte matrozenuniform voor mij, met een stralend gezicht, <i>glas na glas</i> rijkelijk schuimend bier heffend , [...].	D	O	K	-	DB	OD	DOK_DB →D	B	BWB_OD
40	19	我越是极力想抹去卓越的形象，脑子里就越顽固地出现身穿白色水兵服的卓越，满面放光地举着堆着丰富泡沫的啤酒， [...].	16	Hoe heviger ik probeerde de gestalte van Zhuo Yue uit mijn gedachten te bannen, des te hardnekkiger verscheen Zhuo Yue in zijn witte matrozenuniform voor mij, met een stralend gezicht, glas na glas rijkelijk schuimend bier heffend , [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
41	20	[...], 夏红的腿 贴着 我的腿， [...].	17	Maar één been van Xia Hong kleefde aan een been van mij.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
42	20	我不能让那个位子空着。	17	[...] zo kon ik die plaats niet leeg laten .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_HWI_M
43	20	他只是满面笑容地 听着 呷着酒， [...].	18	Met een brede grijns op zijn gezicht nipte hij van zijn bier en glimlachte af en toe naar iemand.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_ONG_INV
44	20	他只是满面笑容地听着 呷着 酒， [...].	18	Met een brede grijns op zijn gezicht nipte hij van zijn bier en glimlachte af en toe naar iemand.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO_INV
45	21	我送他到门口，有一辆红色计程车在 等着 他，大概是他早就要好。	18	Ik vergezelde hem tot de uitgang, waar een rode taxi op hem stond te wachten .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_SI
46	21	我以一个目击者的客观口吻 讲着 我对高洋的最后。	18	Ik vertelde met de objectieve toon van een ooggetuige over mijn laatste herinneringen aan Gao Yang.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
47	21	高洋骑着一辆卸去后架座椅拨得很高的“二八”自行车迎面晃悠悠骑来。	19	Gezeten op een 28-fiets waarvan de bagagedrager ontbrak en het zadel hoog afgesteld was, kwam Gao Yang zwabberend aangefietst.	S	-	-	-	-	VD	S→D	B	BWB_VD
48	22	[...], 一脚支着地, [...]	19	Met een voet aan de grond [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
49	22	[...] 从上往下瞟着我漫不经心地说他要当兵去了, [...].	19	[...] keek mij vanuit zijn hoge positie aan en verkondigde doodleuk dat hij in dienst ging, [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_NGO
50	22	打开门, 看到胖姑娘我魂飞魄散堵着门让她赶紧走。	20	Ik opende de deur, maar zodra ik het dikke meisje zag, blokkeerde ik als de gesmeerde bliksem de deuropening en probeerde haar zo snel mogelijk te lossen.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
51	22	[...] 我回身笑着对警察说, [...]	20	[...], zei ik tegen de agent, terwijl ik me glimlachend omdraaide, [...].	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
52	23	胖姑娘也认出了那几位是警察, 没吭声抱着书掉头飞跑下楼。	20	Toen het dikke meisje begreep dat het agenten waren, keerde ze zonder een kik te geven om en rende met het boek onder haar arm naar beneden.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
53	23	军警军警, 当过兵的人看见警察总觉得象见着兄弟一样感到亲。	21	Als je een keer in dienst hebt gezeten, voel je je met agenten verwant als met broers.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
54	23	[...], 公安局招人的干部在‘安置办’拿着表格堵着我问:	21	Een wervingsambtenaar van het politiebureau duwde me bij Herhuisvesting een formulier in de hand en zei: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
55	23	[...], 公安局招人的干部在‘安置办’拿着表格堵着我问:	21	Een wervingsambtenaar van het politiebureau duwde me bij Herhuisvesting een formulier in de hand en zei: [...].	D	K	K	A	RC	OV	DKKA_RC→T	B	PRD_OPV_NGO
56	24	[...] 警察往回翻着记录作问。	22	[...] vroeg de agent, terugbladerend door zijn notities.	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	B	BWB_OD

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
57	27	警察们看着我，一脸狐疑的警觉。	25	De agenten keken mij aan , hun gezichten alert en wantrouwend.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
58	29	[...] 领头警察笑着说。	26	[...], zei de hoofdagent lachend .	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
59	29	[...] 我笑着说， [...]。	27	[...], zei ik lachend .	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
60	30	[...]， 院里有些早起的老头在跑步打极拳围着树转原地摇头摆尾瞎抖落， [...]。	27	Oudjes die vroeg opgestaan waren liepen over de binnenplaats te joggen of deden tai-ji, waarbij ze rondjes draaiden om een boom en in het wilde weg met hun hoofd en achterwerk schudden.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_OM
61	30	[...]， 穿着大裤衩露出一膀子肥肉叨着咽趺拉着鞋来给我开门。	28	Hij droeg een grote onderbroek waar een enorme vetmassa uitpilde en kwam rokend, met zijn hielen op de achterkant van zijn schoenen, al sloffend opendoen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
62	30	[...]， 穿着大裤衩露出一膀子肥肉叨着咽趺拉着鞋来给我开门。	28	Hij droeg een grote onderbroek waar een enorme vetmassa uitpilde en kwam rokend , met zijn hielen op de achterkant van zijn schoenen, al sloffend opendoen.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
63	30	[...]， 穿着大裤衩露出一膀子肥肉叨着咽趺拉着鞋来给我开门。	28	Hij droeg een grote onderbroek waar een enorme vetmassa uitpilde en kwam rokend, met zijn hielen op de achterkant van zijn schoenen , al sloffend opendoen.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
64	30	我笑着把饭桌上的牛奶瓶拿过来揭开盖对着嘴喝： [...]。	28	Lachend schroefde ik de dop van de melkfles die op de eettafel stond, zette hem aan mijn mond en nam een slok.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
65	30	我笑着把饭桌上的牛奶瓶拿过来揭开盖对着嘴喝： [...]。	28	Lachend schroefde ik de dop van de melkfles die op de eettafel stond, zette hem aan mijn mond en nam een slok.	D	K	K	T	RC	OV	DKKT_RC→T	B	PRD_OPV_NGO
66	30	吴胖子也笑着说， [...]。	28	[...], lachte Bolle Wu, [...]	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_ONG_INT

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
67	31	我笑着比胖子卧室走。	29	Grinnikend liep ik naar de slaapkamer van Bolle Wu.	D	O	K	-	-	OB	DOK→D	B	BWB_OD
68	32	笑着走过去，抓住胖姑娘两肩， [...]	29	Lachend liep ik naar voren en pakte het dikke meisje bij de schouders beet.	D	O	K	-	-	OB	DOK→D	B	BWB_OD
69	32	[...], 她也反手把两只圆滚滚的手臂搭在我肩上。我们进进退退， 搭着 架子较量了几个回合就象一对摔跤手。	29 - 30	Zij op haar beurt legde haar ronde armen over mijn schouders en in deze houding schommelden we voor- en achteruit en maten onze krachten een paar rondes als een stel worstelaars.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_IN
70	32	我艰难地从床上下来， 揉着 屁股看着胖屁股看着胖姑娘敬畏地说： [...]	30	Met moeite hees ik me van het bed en terwijl ik over mijn achterste wreef , keek ik met ontzag naar het dikke meisje.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	BWB_BZ_NB_TW
71	32	我艰难地从床上下来， 揉着 屁股看着胖屁股看着胖姑娘敬畏地说： [...]	30	Met moeite hees ik me van het bed en terwijl ik over mijn achterste wreef, keek ik met ontzag naar het dikke meisje.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
72	32	我艰难地从床上下来， 揉着 屁股看着胖屁股 看着 胖姑娘敬畏地说： [...]	30	Met moeite hees ik me van het bed en terwijl ik over mijn achterste wreef, keek ik met ontzag naar het dikke meisje.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_ONG_INT
73	33	吴胖子 看着 胖姑娘的脸色对我说： [...]	30	[...], zei Bolle Wu, kijkend naar het gezicht van het meisje.	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	B	BWB_OD
74	33	我看着胖子笑了： [...]	30	Ik grijnsde naar Bolle Wu: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_NR
75	33	[...] 吴胖子笑着说。	30	[...], lachte Bolle Wu terug.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_ONG_INT
76	33	胖姑娘 厚着脸 一阵风地冲出去，“ 哐 ”地摔上门。	30	Het dikke meisje vertrok op hoge poten en sloeg de deur met een klap achter zich dicht.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
77	33	吴胖子 张罗着 给刘会元他们打电话，找人来“摸两把”。	30	Bolle Wu pleegde een telefoontje naar Liu Huiyuan om wat mensen te vinden en een paar potjes te kaarten.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
78	34	地铁车箱很暖和，我手拉吊环几乎站着睡着了，列车到站也没察觉， [...].	31	Het was aangenaam warm in de metrowagon en met mijn hand aan de lus viel ik zowat staande in slaap en merkte niet wanneer de metro stopte.	S	-	-	-	-	OD	S→D	B	BWB_OD
79	34	我走过两个街口，看到路边停着几辆出租车就上前问， [...].	31	Een paar straten verder zag ik een aantal taxi's geparkeerd staan . Ik liep erheen om te informeren hoe en wat.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_SV
80	34	我浮着一脸假笑坐在后座点着头， [...].	32	Met een huichelachtige glimlach zat ik achterin en knikte ja en amen.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
81	34	我浮着一脸假笑坐在后座点着头， [...].	32	Met een huichelachtige glimlach zat ik achterin en knikte ja en amen .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
82	35	[...], 另外对这慈眉善目的司机也得防着点。	32	Bovendien moest ik een beetje oppassen met deze gemoedelijk ogende chauffeur.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_HWI_M
83	35	我要这会儿睡觉他敢拉着我上八达岭， [...].	32	Als ik nu in slaap viel zou hij me <i>naar de Grote Muur bij Badaling brengen</i> [...].	D	K	K	T	RC	OV	DKKT_RC→T	H	PRD_WWR_HWI_M
84	35	[...], 放着现成的外汇不挣， [...]	32	[...], het toeristengeld lag voor het oprapen , maar ze durfden het niet te verdienen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
85	35	天色玉霾，饭店大厅开着灯， [...]	33	De hemel was grijs bewolkt en in de hal van het restaurant waren de lichten aan .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
86	35	[...] 总服务台墙上挂着两排石英钟， [...]	33	Aan de muur bij de balie hingen twee rijen kwartsklokken [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
87	35	[...] 桌上摆着精致的餐具虚席以待， [...].	33	[...] op de tafels lag exclusief bestek op gasten te wachten.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
88	35	[...], 每个拐角都放着沙发和盆栽植物， [...]	33	[...] in iedere hoek stond een sofa en een bonsaiboom.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
89	36	[...] 穹顶上是纵横交错的钢梁，上面覆盖着茶色玻璃高大得象体育馆。	33	De koepel bestond uit een netwerk van stalen balken met daarop donkerbruin glas, groot en hoog als in een sporthal.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
90	36	每间办公室 的门都锁着，敲门没人理。	33	De deuren van de andere kantoren zaten op slot en wanneer ik klopte reageerde er niemand.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
91	36	高晋穿着一身黑西装从回廊另一侧出现，沿着长长的红地毯向我走来，面无表情地和我打着招呼：[...].	33	Uit een andere hoek kwam Gao Jin aangelopen over het lange, rode tapijt. Hij droeg een zwart pak en groette me met een uitdrukingsloos gezicht: [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_NGO
92	36	高晋穿着一身黑西装从回廊另一侧出现，沿着长长的红地毯向我走来，面无表情地和我打着招呼：[...].	33	Uit een andere hoek kwam Gao Jin aangelopen over het lange, rode tapijt. Hij droeg een zwart pak en groette me met een uitdrukingsloos gezicht: [...].	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
93	36	他转身 往天井下咖啡厅看看，凝视着我问我是不是到下面“坐着谈”。	34	Hij wierp een blik naar het café beneden, keek mij <i>langdurig</i> aan en vroeg of ik niet beneden wilde gaan zitten om te kletsen.	D	K	K	A	DB	OV	DKKA_DB→D	B	PRD_OPV_NGO
94	36	他转身 往天井下咖啡厅看看，凝视着我问我是不是到下面“坐着谈”。	34	Hij wierp een blik naar het café beneden, keek mij langdurig aan en vroeg of ik niet beneden wilde gaan zitten om te kletsen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_MZ_OT
95	37	[...], 转过身来面对着我，眼睛里的黑瞳仁一动不动。	34	Toen draaide hij zich om naar mij en keek me met zijn zwarte, bewegingloze pupillen aan.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_NR
96	37	“不是刚死”，高晋看着我摇着头。	34	‘Nee’, Gao Jin schudde zijn hoofd.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
97	37	“不是刚死”，高晋看着我摇着头。	34	‘Nee’, Gao Jin schudde zijn hoofd.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
98	38	高晋盯着她，低声说：[...].	35	Gao Jin keek haar strak aan en zei op gedempte toon: [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	PRD_OPV_NGO
99	38	高晋始终用眼睛盯着女招待，[...]	35	Gao Jin bleef van begin tot eind strak naar de serveerster staren .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_HWI_Z_BL

APPENDIX III - CORPUS B - Wang Shuo - Spannend Spel

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
100	39	[...] 她退回自己呆的位置高晋还一直盯着她。	35	Zelfs toen ze zich teruggetrokken had naar de plaats waar ze hoorde te staan, bleef hij staren .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_WWR_HWI_M

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
1	2	[...], 电话答录机开着, [...].	10	[...] het antwoordapparaat stond altijd aan , [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_BWB
2	3	M 我记忆中带着阴沉的美丽存在着, 像一道伤疤。	11	Madonna blijft in mijn herinnering bestaan als een sombere schoonheid, als een litteken.	S	-	-	-	-	OT	S→D	H	PRD_WWR_HWI_Z_BL
3	4	[...], 乳房的形状有着完美的流向手掌的形状, [...].	12	De vorm van haar borsten was perfect, elke borst paste in een handpalm.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
4	4	[...], 她服用着雌性激素, [...]	12	Ze slikte vrouwelijke hormonen, [...]	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
5	4	[...] 化着精心的妆, [...].	12	[...] maakte zich nauwgezet op , [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
6	4	准时开着那辆绿色小甲壳虫来接我。	12	Stipt op tijd kwam ze me die avond in haar groene Kevertje oppikken.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_IN
7	4	[...], 洗过澡后穿上白色的无袖裙装, 没有化妆, 素着一张脸走下楼。	12	[...] nadat ik een douche had genomen en een wit mouwloos jurkje had aangetrokken, ging ik zonder make-up of [zonder] juwelen naar beneden.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_ZN
8	4	尖叫着抱住我, [...].	12	Gillend omhelsde ze me.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
9	4	[...], 仔细地打量着对方, 开始说起“你越来越好看了”之类的恭维话。	12	[...] we namen elkaar aandachtig op, terwijl we complimentjes uitwisselden.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
10	5	装饰着翠绿竹枝、[...].	13	Het was versierd met bleekgroene bamboe, [...]	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
11	5	就连洗手间用的纸巾上, 都画着中国的水墨画, [...].	13	Zelfs de papieren handdoekjes in de toiletten waren beschilderd met Chinese inkttekeningen [...].	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
12	7	咬着嘴唇笑, [...].	16	Ik beet op mijn lippen en lachte.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
13	7	我拿着两个酒杯, [...]	16	Ik had twee wijnglazen meegenomen , [...]	D	K	K	T	-	VV	DKKT→T	H	PRD_VPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
14	7	[...] 她 抱着 一瓶 1990 产的好酒。	16	[...] zij hield een eersteklas fles wijn uit 1990 in haar armen .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
15	8	随着按摩师手势与所按穴位的变化，一股股热流微微 弹跳着 逆向上流，[...].	17	Naarmate de masseur vorderde met zijn behandeling van de verschillende acupunctuurpunten, begon zich een warme stroom met kleine sprongetjes een weg naar boven te banen , [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_HWI_Z_BG
16	8	[...], 我能看到我的双腿之间一片玫瑰般的红色，肌肉缓慢地一张一合地 蠕动着 ，绚烂而骇人。	17	[...], ik kon zien hoe het roze rozenblaadje tussen mijn benen zich langzaam samentrok en dan weer ontspande , even subliem als schokkend.	D	K	K	A	RC DB	OV	DKKA_RC _DB→D	H	PRD_OPV_BWB
17	8	质绝佳的红酒对这种愉快的感觉 推波助澜着 。	17	De rode wijn, die absoluut volmaakt was, maakte het zalige gevoel nog overrompelender .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
18	8	们一口口地 喝着 酒，[...]	17	<i>Slok na slok</i> dronken we wijn, [...]	D	K	K	A	DB	OV	DKKA_DB →D	H	PRD_OPV_ONG
19	8	[...] 闭着眼睛 ，被脚底那双手控制住了。	17	[...] we sloten onze ogen, helemaal gedomineerd door het handenpaar dat onze voetzolen bewerkte.	D	K	K	T	↑ DB ? ↓	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
20	10	我扭过头时，非常吃惊地发现，床上不只是我一个人，还有一个陌生的男孩子静静地 躺着 。	18	Toen ik mijn hoofd omdraaide, stelde ik met een schok vast dat ik niet alleen was in bed, maar dat er een vreemde jongen rustig naast me lag .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
21	10	[...], 一觉醒来，居然发现有个陌生人躺在你旁边，地毯上还 扔着 两个避孕套与一堆小山似的纸巾，[...].	19	Je wordt wakker en je ontdekt tot je verbazing dat er een vreemde naast je ligt, op het tapijt slingeren twee condooms rond en een berg tissues.	D	O	K	-	-	OT	DOK→D	H	PRD_TPV_ONG
22	11	[...], 问题是：我依旧深 爱 着他。	20	Het probleem was dat ik nog steeds zielsvles van hem hield .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
23	12	看着眼前的男孩把整个脸埋在巨大的碗里, [...]	21	Ik keek naar de jongen voor me, die zijn hele gezicht in de grote kom had begraven [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
24	12	[...] 呼呼地 舀着麦片吃, [...]。	21	[...] en luidruchtig zijn havervlokken met een lepel naar binnen werkte.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
25	12	我抽着烟, [...]	21	Met een sigaret in mijn mond , [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT
26	12	[...] 披着粘着性的味道的晨褛, [...]	21	[...] om mijn lijf niks behalve een naar seks geurende ochtendjas, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_OM
27	12	[...] 对着空空的楼梯发呆。	21	[...] staarde ik wezenloos in de lege traphal.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_IN
28	12	喜珥在电话里恶作剧般地咯咯笑着 [...]	21	Toen ik later Xi'er aan de telefoon had, vroeg ze gniffelend : [...]	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
29	13	它们填充着一片寂寞的空白。	22	Zij dienden als vulsel voor de leegte van de eenzaamheid.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
30	13	试着给 Muju 打过几次电话, [...]	22	Ik probeerde Muju <i>enkele malen</i> op te bellen, maar ik kreeg telkens zijn antwoordapparaat.	D	K	K	T	FB	OV	DKKT_FB→T	H	PRD_OPV_ONG
31	13	现在, 我们之间隔着 12 个小时, 一个印度洋和一个大西洋, 还有一整个欧亚大陆。	22	Twaalf uren, een Indische Oceaan, een Atlantische Oceaan en nog eens een volledig Eurazië scheidde ons nu van elkaar.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
32	13	一个好天气的下午, 我带着不多的行李, 坐在一辆高速行驶在高架桥上的出租车里, [...]	22	Op een mooie namiddag zat ik, met een minimum aan bagage naast me, in een taxi die met hoge snelheid over een viaduct scheurde.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
33	13	[...], 陈旧的白色, 刷着很乡下人的笔迹的一行黑色的字, [...]	22	Op de boeg, die ooit wit moest zijn geweest, waren grofweg met de hand enkele zwarte karakters geschilderd .	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
34	14	轮船恢复了安静，只剩马达在哗哗地响着。	23	Op de stoomboot keerde de rust terug, enkel het gebrom van de motoren was nog te horen .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
35	16	[...], 在哥伦比亚大学东亚系不太认真地 做着 访问学者, [...]	25 - 26	[...]; ik was op dat moment beursstudente aan het departement Oost-Aziatische studies van Columbia University, maar ik was tijdens de lessen vaker af- dan aanwezig.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
36	17	[...] 同时在“9·11”的余波里艰难地 做着 我的美国版《88》的宣传。	26	Tegelijkertijd moest ik de Amerikaanse versie van <i>Shanghai Baby</i> gepromoot zien te krijgen, en tijdens de naweeën van 11 september verliep dat niet van een leien dakje.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
37	17	[...], 我还不知道我们将紧紧 拥抱着 做爱, 在冷冷的月光下分享同一个梦境, 在阳光与风暴中相爱、争吵、大笑、尖叫, 这种爱无法描绘, 与生俱来。	26	Toen wist ik nog niet dat we elkaar heel innig zouden omhelzen en de liefde zouden bedrijven, [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_HWI_M
38		[...], 我们之间流动的空气 传递着 一丝微妙的化学反应, [...].	27	Tussen ons stroomde een energie, er vond een nauwelijks waarneembare chemische reactie plaats ; [...].	D	K	O	-	-	OV	DKO→D	H	PRD_OPV_ONG
39	18	[...], 脚 放着 一个巨大如一顶小帐篷的包（随时可以从情人身边逃开）, [...].	27 - 28	Naast zijn voeten stond een enorme zak, zo groot als een kleine tent, en ik nam aan dat die handig was om in geval van nood van een minnares weg te vluchten.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
40	19	[...], 将来也不能, 大约母亲把我生在一个特殊时辰, 我的命盘里写着“约会迟到”这一条。	28	Ik heb het blijkbaar nooit gekund, want op het grote moment van mijn geboorte was mijn lot al bezegeld met de woorden : ‘Gedoemd om te laat te komen!’	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT
41	19	[...], 用力地 踩着 脚, 像一只棕熊那样, [...].	29	Hij stampte krachtig met zijn voeten op de grond, als een bruine beer, [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
42	19	[...], 我这才注意到他除了背上那只巨大的包, 手里还 拎 着一个大大的写着 [...] 字样的纸袋 [...].	29	[...] toen pas viel me op dat hij naast de enorme tas die over zijn schouder hing ook nog een papieren tas in zijn hand had , waarop geschreven stond: [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
43	19	我 打量 着这个大个礼物, 猜不出里面是什么。	29	Ik bekeek het grote geschenk vol belangstelling, maar ik had geen flauw idee van wat erin zat.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
44	20	我 说着 , 抱住他, 给了他一个湿吻, [...].	30	Terwijl ik dit zei , omhelsde ik hem en gaf hem een natte zoen op zijn mond.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	BWB_BZ_NB_TW
45	20	我 提着 加湿器转身往楼上跑, [...].	30	Ik pakte het apparaat, draaide me om en ging de trap op.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
46	20	[...] 我惊奇地 想着 , 耸耸肩。	30	[...], mompelde ik verbaasd, en ik haalde mijn schouders op.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
47	20 - 21	当我严严实实地 裹 着一件像睡袋一样的黑色羽绒大衣, 再次走过七八个街区, 到了出现在他面前时, 他微笑着。	30	Toen ik weer beneden was, ingepakt in een dikke, gewatteerde, zwarte anorak die meer op een slaapzak leek dan op een jas, glimlachte hij alleen maar.	S	-	-	-	-	VD	S→D	B	BWB_VD
48	20 - 21	当我严严实实地 裹 着一件像睡袋一样的黑色羽绒大衣, 再次走过七八个街区, 到了出现在他面前时, 他微笑着。	30	Toen ik weer beneden was, ingepakt in een dikke, gewatteerde, zwarte anorak die meer op een slaapzak leek dan op een jas, glimlachte hij alleen maar.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
49	21	他专心地 吃着 那盘鱼, 把鱼骨边的肉也剔得干干净净。	31	Hij at met smaak van zijn vis totdat <i>alleen de graatjes overbleven</i> .	D	K	K	T	TB	OV	DKKT_TB→T	B	PRD_OPV_MZ_TD
50	23	[...] 我略带讥讽地 看着 他说。	33	[...] zei ik sarcastisch.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
51	23	我们 微笑着 凝视对方的眼睛, 一瞬间有种在镜子里看到自己的错觉。	33	We keken elkaar glimlachend in de ogen, en heel even had ik het gevoel dat ik in een spiegel keek.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
52	25	[...], 但却又不可救药地需要着黄皮肤的亚裔女子来拯救他, [...].	35	[...]; tegelijkertijd toonde hij een ontembaar verlangen naar een geelhuidige Aziatische vrouw, die hem moest redden.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
53	25	被惊吓着, 我几乎是像灵敏的小兔子一样窜出了他的豪华公寓。	35	Ik vluchtte zijn luxueuze appartement uit.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
54	25 - 26	38 岁英俊的 Milton 则因为他父亲在越战中杀死过一对越南年幼的孪生姐妹, 一直对亚洲小女孩有着既负疚又迷恋的情结。	35 - 36	Knappe Milton was een ander geval. Omdat zijn vader tijdens de Vietnamoorlog een meisjestweeling had gedood, voelde hij zich enerzijds verantwoordelijk en schuldig, en anderzijds bezat hij een onstuitbaar verlangen naar Aziatische vrouwen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
55	27	[...], 电视机上摆放着他 30 前从印度带来的木制具大象, [...].	37	[...]; op de televisie stonden een speelgoedolifant van hout, die Muju dertig jaar geleden uit India had meegebracht, [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
56	28	微微颤抖着, 他的嘴唇吸住了我的嘴唇。	38	Zachtjes trillend raakten onze lippen elkaar, omsloot zijn mond de mijne.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
57	28	清新而略苦的茶香, 令人晕眩的性的香... 弥漫得到处都是, 旋转着, 融化了。	38	De verfrissende, lichtjes bittere smaak van de groene thee en de doordringende geur van seks vulden de hele ruimte, tollend , wentelend , smeltend...	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
58	28	他的手指与嘴唇驾驭着我的身体, [...].	38	Zijn vingers en lippen leidden mijn lichaam, [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
59	29	看着它, 我不由会心一笑。	39	Toen ik het ding zag staan, moest ik glimlachen.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	BWB_BZ_NB_TN
60	29	我安静地坐在沙发上, 蜷起身体, 默默地注视着 Muju 坐的影。	39	Ik trok me stilletjes terug op de sofa en observeerde Muji's rug terwijl hij zat te mediteren.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
61	29	自从走进这个公寓开始，就有一种安全而温暖的东西影响着我的身体， [...]。	39	Sinds ik dit appartement had betreden, had een gevoel van warmte en geborgenheid zich als een deken rond mijn lichaam gewikkeld .	D	K	K	T	-	VV	DKKT→T	H	PRD_VPV_ONG
62	29	Muju 于从垫子上起身。他带着微笑走向我[...]。	40	Muju verhief zich van het kussen en hij kwam naar me toe met een glimlach op zijn gezicht .	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
63	29	他亲亲我的唇，用手掌在我什么也没穿的身体上使劲地摩擦着， [...]。	40	Hij zoende me op mijn lippen, en wreef krachtig met de palm van zijn hand over mijn naakte lichaam.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
64	30	我有些脸红了，但还是坚决地把他的脸扳过来，慢慢地吻着。	40	Ik bloosde een beetje, en ik draaide zijn gezicht naar me toe en zoende hem heel lang en innig.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
65	30	“我要的是...”我囁嚅着，一只手悄悄地伸向他的下腹。	40	“Ik wil...” zei ik aarzelend , en ondertussen pakte ik met een steelse beweging zijn pik vast.	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	H	BWB_OD_ADD
66	30	[...], 他很快地从浴室冲出来，手上多了一片避孕套。然后他钻进了我的身体，灵活而有力地动作着。	40	Hij rende naar de badkamer en kwam terug met een condoom in de hand, en nadat hij dat over zijn penis had getrokken, boorde hij zich met krachtige en behendige bewegingen in mijn lichaam.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT
67	30	“他可以是任何东西，任何人...”我在高潮中迷迷糊糊地想着。	40	Terwijl ik klaarkwam bedacht ik dat hij alles, dat hij iedereen kon zijn...	D	K	K	T	-		DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
68	33	我们的生活轨迹似乎从不会相交到一起。不过，我们互相欣赏，有时还向往着对方那种迥然不同的生活。	44	Onze wegen in het leven kruisten elkaar nooit, maar toch bestond er een soort van wederzijds respect, en soms verlangden we ernaar het leven van de ander te kunnen leiden.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
69	34	90 年代初他带着同样是诗人的妻还有刚出生不久的小女儿移民来了纽约。	44	Na het Tiananmen-incident van 1989 emigreerde hij zo snel mogelijk naar Amerika; hij nam zijn vrouw, een dichteres, en hun pasgeboren dochttertje mee, en ze vestigden zich in New York.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
70	34	据说 90%的诗人有着赚钱的天才，只不过他们不愿意去试。	44	Ik had ooit eens horen zeggen dat 90 procent van de dichters geboren zakenmensen zijn , maar dat ze gewoonweg weigeren om op die wijze hun brood te verdienen.	S	-	-	-	-	OT	S→D	H	PRD_TPV_ONG
71	34	他已比以前胖了许多，头发则少了许多，脸上有着律师常有的警觉与厌烦的表情。	44 - 45	Hij was in al die jaren wat zwaarder geworden, en had een beetje haar verloren. Op zijn gezicht stond die wakkere, maar bezorgde uitdrukking gebeiteld die advocaten wel vaker hebben.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_SV
72	35	[...], 我穿着米色兔毛高领毛衣和黑色山羊皮夹克。	45	Ik had een beige angora-coltrui aan en daarop een zwartleren jas.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
73	36	外的一个个中国城，就像是一列开得缓慢的老式列车，装载着陈旧而传统的中国记忆，[...]	46	Alle Chinatowns, overal ter wereld, zijn als oude goederentreinen, traag voort-sjokkend, beladen met traditionele, eeuwenoude Chinese herinneringen, [...].	S	-	-	-	-	VD	S→D	H	BWB_VD
74	36	他大口喝着啤酒，[...]	47	Hij nam een enorme slok van zijn bier.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
75	38	掌般大的雪花漫天飞舞着。	49	De sneeuwvlokken waren zo groot als mijn hand; ze dansten in de lucht .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
76	38	小时候下雪对于我意味着 [...]	49	Toen ik klein was betekende sneeuw voor mij: [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
77	38	[...]新年、爆竹、围着火炉剥橘子吃。	49	[...] nieuwjaar, vuurwerk, sinaasappelen schillen bij het fornuis in de keuken...	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_BIJ

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
78	39	我悠悠然地坐在马桶上，盯着窗外的白雪。	49	Mijmerend op de wc staarde ik door het raam, naar de witte sneeuw buiten.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
79	39	[...], 做这些早晨的例行公事时，双眼一直都 凝视着 窗外。呆呆地想象自己若幻化成这些飞扬雪花中的一片，[...].	50	Terwijl ik de yogaoefeningen deed, had ik ook door het raam gekeken , en ik had me voorgesteld dat ik een van die dwarrelende sneeuwvlokjes was, [...].	D	K	K	A	-	VV	DKKA→D	H	PRD_VPV_ONG
80	41	我躺在沙发上， 看着 从哥大东亚系图书馆借来的张爱玲在美国的晚年传记。	52 - 53	Ik lag op de sofa en las de biografie van Eileen Zhang over haar jaren in Amerika. Ik had het boek geleend uit de Oost-Aziatische bibliotheek van Columbia University.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
81	41	[...], 邻居家的电视机大声地开着，有煎肉香味飘进来，熏得鼻子暖烘烘的。	53	De televisie van mijn buurman stond keihard, en de rokerige geur van gebakken rundvlees drong mijn appartement binnen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
82	42	窗外不远处屋顶已积起厚厚一层， 衬着 天空昏暗的底色，[...].	53	[...]; buiten bedekte een dikke laag sneeuw de daken, en de donkere lucht stak scherp af tegen het wit van de sneeuw.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
83	44	我暗暗暗 计算着 Muju 的班机到达 JFK 的时间，等待着可以脱身的时机。	55	Ik nam me voor ervandoor te gaan rond het tijdstip dat Muju's vliegtuig op JFK zou landen.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
84	44	我暗暗暗计算着 Muju 的班机到达 JFK 的时间，等待着可以脱身的时机。	55	Ik nam me voor ervandoor te gaan rond het tijdstip dat Muju's vliegtuig op JFK zou landen.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	ONV
85	44	一位权威的书评家正 端着 一杯酒站在我旁边，[...].	55	Op dat moment stond er een of andere literatuurcriticus met een drankje in zijn hand naast me.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_IN
86	44	[...], 五六个穿黑西装、 长着 势利眼睛的门卫。	55	Er stonden zo'n vijf à zes portiers, volledig in het zwart gekleed, en met een hautaine uitdrukking op hun gelaat .	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
87	46	还有两排木架子上按字母的秩序整整齐齐地 放着 30 瓶不同颜色与味道的调料。	57	In een houten rek aan de muur stonden dertig flesjes met kruiden van verschillende kleur en smaak, netjes op alfabetische volgorde.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
88	47	他 说着 ，又从冰箱里找出另外一瓶，递给我， [...]	58	Hij haalde een andere pot honing uit de koelkast en gaf die aan mij: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	ONV
89	47	我正 想端着 杯子去客厅，他一把抱住我， [...].	58	Net op het moment dat ik met de twee kopjes naar de woonkamer wilde gaan, pakte hij me ineens vast.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
90	47	他的技艺无与伦比，但更让人迷醉的还是在他那平静温和的外表下 蕴藏着 巨大能量这一特质， [...].	58	Aan zijn vaardigheden kon niemand tippen, en vreemd genoeg lag deze uitzonderlijke gave verstoep achter een rustige en warme aard.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_LV
91	47	性在他身上还原成一种宗教式的东西，一种东方宗教中特有的信念，纯洁而迷人， 带着 神秘主义的美学特征。	59	Voor hem was seks een spirituele ervaring die gebaseerd was op zijn geloof in een oosterse religie. Het had een mystieke esthetiek, heel zuiver en schitterend.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
92	48	他一声不吭，脸上 挂 着迷人而难以捉摸的微笑，很快地脱光了我。	59	Hij kleepte me vliegensvlug uit, zonder iets te zeggen en met een glimlach op zijn gelaat die even betoverend als raadselachtig was.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
93	48	“你抖得很厉害，冷吗？”他 低语 着，顺手拿过一条做菜的围兜盖在我肩上。	59	‘Je rilt. Heb je het koud?’ vroeg hij met een zachte stem , terwijl hij een furoshiki-doek over mijn schouders legde.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
94	48	我瞪大眼睛 看 着天花板，控制住想叫喊的欲望。	60	Met wijdopen ogen staarde ik naar het plafond, en ik probeerde niet te schreeuwen.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
95	48 - 49	[...], 呼吸 着他的呼吸，存在于他的存在里， [...]	60	Ik ademde zijn adem, ik woonde in hem.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS C - Wei Hui - Trouwen met Boeddha

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
96	49	“我来了...”我喃喃地说，看着他的眼睛。	60	‘Ik kom klaar,’ mompelde ik, terwijl ik in zijn ogen keek .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	BWB_BZ_NB_TW
97	49	这种空白的轻飘飘的感觉如此之深，深刻入骨，以致高潮的时候人们总是皱着眉头，呻吟着，像随时会死。	60	Zo diep, dat toen ik mijn climax bereikte, mijn wenkbrauwen samentrokken , en ik zo heftig kreunde dat het leek alsof ik op het punt stond te sterven.	D	K	K	T	-	RC	DKKT_RC →T	B	PRD_OPV_NGO
98	49	这种空白的轻飘飘的感觉如此之深，深刻入骨，以致高潮的时候人们总是皱着眉头，呻吟着，像随时会死。	60	Zo diep, dat toen ik mijn climax bereikte, mijn wenkbrauwen samentrokken, en ik zo heftig kreunde dat het leek alsof ik op het punt stond te sterven.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_NGO
99	49	我闭着眼睛，紧紧地抱住他，[...]。	60	Ik sloot mijn ogen, en hield hem heel stevig tegen me aan gedrukt.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
100	49	喝着重新加热过的柠檬茶， [...]	60	We dronken de citroenthee, die we opnieuw hadden opgewarmd.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
1	10	村里的车把式王脚，赶着马车，把煤从县城运回。	11	Voet Bai, de voerman van het dorp, haalde de kool op in de hoofdstad van het district.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_BS
2	10	[...] 大家都背着书包，围看热闹。	12	[...] met de schooltas op de rug stond iedereen naar de bedrijvigheid te kijken.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
3	10	[...] 屁股上烫着烙印。	12	[...] het was gebrandmerkt op zijn achterwerk.	S	-	-	-	-	VV	S→D	H	PRD_VPV_PAS
4	10	[...] 她到骡前去玩，被骡子咬着脑袋叨起来。	12	Terwijl ze voor de muilezel aan het spelen was, [...] tilde hij haar met haar hoofd in zijn bek omhoog.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
5	11	[...] 嘴巴啃着泥土， [...]	13	[...] zijn bek hapte in de modder , [...]	D	O	K	-	RC	OV	DOK_RC →T	B	PRD_OPV_NGO
6	11	[...] 撅着屁股承揍。	13	zijn achterwerk stak omhoog en zo overleefde hij de slagen.	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_NGO
7	11	疯骡把王胆咬伤后，我们都期待着再看一场好戏 [...]	13	Toen de krankzinnige muilezel Galblaas beet, verwachtten we allemaal weer zo'n schouwspel [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
8	11	我们指指点点地议论着那头棕色的疯骡。	13	Beschuldigend wezen wij naar die krankzinnige bruine muilezel.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
9	11	我们并没像往常那样，去追赶马车，并冒着被鞭子抽头的危险跳上去过瘾。	13	Omdat we het leuk vonden achter op zijn wagen te springen achtervolgden we hem dan normaal, op het gevaar af daarbij een zweepslag op ons hoofd te krijgen.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_OA
10	11	伙夫老王，挑着两桶水，摇摇摆摆地走过来。	13	De schoolkok, Luo genaamd, kwam waggelend aangelopen met twee emmers water aan een draagstok .	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
11	11	老王狐疑地看着我们。	14	Hij keek argwanend naar ons.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
12	11	是陈鼻首先捡起一块煤，放在鼻边嗅，皱着眉 [...]	14	Neus raapte als eerste een stuk kool op, hij hield het onder zijn neus, rook en fronste [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
13	12	[...] 他用舌头舔舔, 品咂着 [...]	14	Hij likte eraan, hij proefde [...]	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
14	12	[...] 眼睛转着圈儿, 看看我们 [...]	14	[...] draaiend met zijn ogen keek hij ons aan [...]	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	B	BWB_OD
15	12	[...] 微微一笑, 不约而同地, 小心翼翼地, 用门牙啃下一点煤, 咀嚼着 [...]	14	[...] glimlachend schraapten ze tegelijkertijd [...] met hun voortanden heel voorzichtig een beetje af en kauwden erop [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
16	12	[...] 然后又咬下一块, 猛烈地咀嚼着。	14	[...] vervolgens beten ze nog een stukje af en kauwden er verwoed op .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
17	12	我们痴迷地听着他们咀嚼煤块时发出的声音。	14	Ondertussen luisterden wij geobsedeerd naar hun gesmak [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
18	12	我们学着他们的样子, 把煤块砸碎 [...]	15	Hun voorbeeld volgend sloegen wij ook een brok steenkool kapot [...]	D	K	K	T	-	OD	DKKT→T	B	BWB_OD
19	12	他指着煤块中那半透明的、浅黄色的, 像琥珀一样的东西 [...]	15	Hij wees op het transparante, lichtgele, bijna amber-achtige midden van de steenkool [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
20	12	我们每人攥着一块煤 [...]	15	Ieder van ons had steenkool in zijn hand [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
21	12	[...] 每个人的脸上, 都带着兴奋的、神秘的表情。	15	[...] allemaal met een opgewonden, geheimzinnige uitdrukking op ons gezicht.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT
22	12	肖下唇拿着一块煤, 翻来覆去地看, [...]	15	Ook Onderlip Xiao raapte een brok op , [...]	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
23	12	[...] 翻来覆去地看, 不吃, 脸上带着蔑视的神情。	15	[...] hij draaide het om en om zonder ervan te eten, met een afkeurende uitdrukking op zijn gezicht.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT
24	12	他手上沾着面粉跑出来。	15	Met bloem aan zijn handen kwam hij naar buiten gerend.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
25	12	天哪, 他手上沾着面粉!	15	Hemeltje, hij had bloem aan zijn handen!	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
26	12	王胆用小小的手 举着 一块大煤，细声细气地说 [...]	15	Galblaas Bai hield haar kleine handje met een groot stuk steenkool <i>naar hem op en</i> zei met een klein stemmetje [...]	D	K	K	A	RC	OV	DKKA_RC →T	B	PRD_OPV_NGO
27	12	老王 摇着头 ，道 [...]	15	Luo schudde zijn hoofd en zei [...]	D	K	K	A	-	-	DKKA→D	B	PRD_OPV_NGO
28	12	那两个在这里搭伙就餐的公社干部 骑着 车子来了。	16	De twee kamerleden van de commune die hier aten kwamen aangefietst .	D	K	K	A	-	VD	DKKA→D	B	PRD_WWR_HWV_M
29	13	老王 挥舞着 扁担轰赶我们。	16	Luo joeg ons zwaaiend met zijn draagstok weg [...]	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	B	BWB_OD
30	13	我们满嘴乌黑，嘴角上 沾着 煤末子。	16	Onze monden zagen helemaal zwart en aan de mondhoeken kleefde steenkoolpoeder.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
31	13	[...]解放时是单身一个，把大婆和女儿们撇在家里，回来时却 带着 一个女人。	17	Hij was er oorspronkelijk alleen vandoor gegaan, zonder vrouw en dochters, die hij thuis had achtergelaten, maar bij thuiskomst had hij een andere vrouw bij zich .	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
32	13	艾莲怀里， 抱着 一条浑身生满斑点的狗。	17	In haar armen droeg ze een hond die helemaal gevlekt was.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG
33	14	陈额 咧着 嘴，脸上的表情哭笑难分。	17	Voorhoofd Chen trok een grimas , uit de uitdrukking op zijn gezicht was niet op te maken of hij lachte of huilde.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
34	14	陈额与两个女人达成了协议，两边 轮换着 住。	17	Voorhoofd Chen kwam met beide vrouwen overeen om afwisselend bij hen te wonen.	D	K	K	A	-	-	DKKA→D	B	BWB_OD
35	14	艾莲 挺着 大肚子葬狗不久后，生了陈鼻 [...]	17	Lotus was toen inmiddels hoogzwanger, en kort nadat ze hem had begraven, werd Neus Chen geboren.	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	PRD_OPV_NGO
36	14	那些“老娘婆”似乎都 留着 长长的指甲， [...]	18	Die vroedvrouwen leken allemaal lange nagels te hebben , [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_WWR_HWI_M

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
37	14	[...] 眼睛里闪烁着鬼火般的绿光, [...]	18	[...] ogen die groenig glansden als dwaallichten, [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
38	14	[...] 嘴巴里喷着臭气。	18	[...] en monden die stinkende dampen uitademden .	D	O	O	-	-	OV	DOO→D	H	PRD_OPV_ONG
39	15	[...] 眼见着不行了, 说想家想娘了。	19	Al snel zag hij dat het niet meer ging en hij zei dat hij heimwee naar zijn familie had.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
40	15	他回到老家时, 我老奶奶还活着。	19	Bij zijn thuiskomst leefde zijn moeder nog.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
41	15	我大爷爷坐在门槛上, 焦急地等待着。	19	Ondertussen zat mijn oudoom vol verlangen op de deurdrempel te wachten .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_WWR_GVC_MI
42	15	[...] 躲在娘背后偷着看。	19	In plaats daarvan kroop ze weg achter haar moeders rug, vanwaar ze stiekem naar hem gluurde.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
43	15	大爷爷急不可耐 [...], 捧着碗急喝。	19	Ongeduldig pakte haar vader <i>de kom op en</i> dronk hem gulzig leeg, [...].	D	K	K	T	RC	OV	DKKT_RC→T	B	PRD_OPV_NGO
44	15	老奶奶叨叨着: [...].	19	Zijn moeder bleef maar zeggen : [...].	D	K	K	T	DB	OV	DKKT_DB→D	H	PRD_WWR_HWI_Z_BL
45	15	汗水沿着他的鬓角流下来。	19	Het zweet stroomde langs zijn slapen naar beneden.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_LG
46	16	[...] 地道连着房间、房间通向地道, [...].	20	Tunnels leidden naar kamers, kamers waren verbonden met tunnels; [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
47	16	[...] 低头往里一看, 井壁侧洞里, 一个年轻的八路军伤员正对着她扮鬼脸呢。	21	Toen ze haar hoofd boog en naar binnen keek, trok een jonge patiënt van het Achtste leger een gek gezicht naar haar vanuit een gat in de muur van de put.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_NR
48	17	姑姑说那杉谷司令是个白脸青年, 戴一副白边眼镜, 留着小八字胡, [...].	22	Ze zei dat Sugitani een jongeman was met een wit gezicht, een bril met een wit montuur en [met] een dun snorretje, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_MT

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
49	17	但也有人私下里说大爷爷腰里缠着八颗手榴弹、[...]	22	Tegelijkertijd gaan er in bepaalde kringen geruchten dat hij in zijn eentje, met acht handgranaten om zijn middel gebonden , [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
50	17	[...] 骑着骡子，一人独闯平度城，[...]	22	[...] op een muilezel naar Pingdu is gedraafd, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_OP
51	17	肖上唇龋着焦黄的大牙，简直是幸灾乐祸地对我说：[...]	23	Bovenlip Xiao ontblootte zijn bruingele voortanden, hij verkneukelde zich duidelijk over andermans ongeluk.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_NGO
52	18	我们那地方是高氟区，老老少少，都龋着一嘴黑牙。	24	Door het hoge fluoridegehalte in het water van onze streek heeft iedereen bij ons, van jong tot oud, een mond vol zwarte tanden.	S	-	-	-	-	OT	S→D	H	PRD_OPV_ONG
53	19	姑姑得到艾莲即将生产的消息，骑着那时还很罕见的自行车，[...]	25	Toen tante het nieuws kreeg dat Lotus Ai elk moment kon bevallen, reed ze er razendsnel heen op haar fiets, waarvan er in die tijd nog niet veel waren, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_OP
54	19	[...] 背着药箱子，飞一般窜回来。	25	[...] met haar verpleegtas op haar rug.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
55	19	地主陈额，跪在墙角，脑袋像磕头虫般一下一下地碰撞着墙壁，[...]	25	Voorhoofd Chen, de landheer, zat in de hoek geknield en bonkte als een onderdanig kowtowende dienaar zijn hoofd <i>keer op keer</i> tegen de muur, [...]	D	K	K	T	DB	OV	DKKT_DB→D	H	PRD_OPV_ONG
56	19	[...] 嘴里念叨着一些含混不清的话语。	25	[...] terwijl hij iets prevelde .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	BWB_BZ_NB_TW
57	19	老婆子头碰在尿罐上，尿流满地，屋子里弥漫着臊气。	26	Haar hoofd sloeg tegen de po, de urine stroomde over de vloer, een vieze stank verspreidde zich <i>door de kamer</i> .	D	O	K	-	RC	OV	DOK_RC→T	H	PRD_OPV_ONG
58	20	她停止了哭泣，听着姑姑命令，[...]	27	Ze stopte met huilen, deed wat tante haar zei, [...]	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
59	20	[...] 配合着姑姑的动作，把这个大鼻子婴儿生了出来。	27	[...] werkte goed mee , en baarde deze baby met zijn grote neus.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
60	21	他手足无措，在灶台狭窄的空间转着圈儿。	27	Hij wist zich geen raad en draaide rondjes in de smalle ruimte bij het fornuis.	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
61	21	姑姑看到，田桂花背靠着墙壁， [...]	28	Ze keek naar Tian Guihua, die met haar rug tegen de muur zat, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_TG
62	21	[...] 面对着破尿罐，坐在那里， [...]	28	[...] tegenover de kapotte po, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_TV
63	21	[...] 但看到她的眼睛在幽暗中像猫眼一样放出绿光后，才知道她活着。	28	[...] pas toen ze haar ogen groen zag oplichten, als kattenogen in het donker, wist ze dat ze leefde .	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_OPV_ONG
64	21	姑姑咬着牙根说：[...]。	28	[...] zei tante knarsetandend .	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
65	21	然后，一手拎着药箱， [...]	28	Vervolgens pakte ze met één hand haar verpleegtas, [...]	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
66	21	[...] 一手揪着老婆子脑后的发髻，拖拖拉拉，到了院子里。	28	[...] greep met de andere de vrouw bij het knotje op het achterhoofd en sleepte haar zo naar de binnenplaats.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_NGO
67	22	老太婆翻了一个滚，爬起来，坐在地上双手拍打着地面，呼天抢地：[...]。	29	Ze schopte nogmaals tegen het achterwerk van de vrouw, die omrolde, weer overeind krabbelde en vervolgens zittend op de grond hemel en aarde bij elkaar begon te gillen terwijl ze met haar beide handen op de grond sloeg : [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	B	BWB_BZ_NB_TW
68	22	[...] 村里人多半捧着大碗站在街边吃饭， [...]	29	[...] de meeste mensen stonden met een grote kom in hun handen langs de kant van de weg te eten, [...]	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
69	22	[...] 听到这边喧闹，便小跑着汇聚过来。	29	[...] ze kwamen op een drafje naar het tumult toegerend.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
70	22	姑姑伸出右手食指， 指着 老太太的头。	29	Met haar rechterwijsvinger naar het hoofd van de vroedvrouw wijzend [...].	D	K	K	A	-	OD	DKKA→D	H	BWB_OD
71	23	看着 我那条小腿，奶奶其实是吓呆了。	30	Toen ze dat beentje zag , verlamde oma van angst.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	BWB_BZ_NB_TN
72	23	奶奶到院子里拿了一个铜盆，提在手里，站在炕前，用擀面棍子 敲打着 ，像敲锣一样，发出“铛铛”的响声。	30	Ze haalde een koperen schaal uit de binnenplaats, waarmee ze voor de kang ging staan, en sloeg daarop met de deegroller, zoals op een gong, wat een galmend geluid maakte.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
73	23	[...] 她用扫炕条帚 敲打着 窗户，招呼正在院子里听动静我姐姐：[...]。	30	Met de veger van de kang sloeg ze op het raam om mijn zus te roepen, die vanaf de binnenplaats de boel goed in de gaten hield: [...].	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	H	PRD_OPV_ONG
74	24	姑姑后来说，她 扯着 我的腿，像拔萝卜一样把我拔了出来。	31	Tante vertelde later dat ze me aan mijn been eruit had getrokken als een rammenas uit de grond.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	VZC_AAN
75	24	[...] 她在下边 紧着 忙活，[...]	32	Terwijl ze in barentsnoed verkeerde , [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	BWB_BZ_NB_TW
76	24	[...] 于老师还在那里 举着 一本课本备课呢。	32	[...] bereidde ze toch nog met een tekstboek in haar hand de les voor.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
77	25	[...] 又 有着 那样光荣的家庭出身 [...]。	32	[...] en dan had ze ook nog eens zo'n glorieuze familie-achtergrond [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
78	25	两个老妯娌， 说着说着 就吵了起来。	33	De twee schoonzussen praatten net zo lang door tot ze uiteindelijk ruzie begonnen te maken.	D	O	K	-	TB	OV	DOK_TB→T	B	PRD_OPV_ONG
79	26	母亲 笑着说 ：[...]	34	[...] zei moeder lachend [...]	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
80	26	我们听到姑姑大声下令，我们 想着 母亲、父亲在姑姑指挥下帮母牛生产的情景。	34	We hoorden tante luid en duidelijk bevelen geven, en stelden ons voor hoe vader en moeder onder leiding van tante te koe hielpen bevallen.	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
81	26	我们欢呼着冲进磨坊, [...]。	34	Joelend stormden wij de watermolen annex stal binnen, [...].	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
82	27	母牛调过头, 舔舐着小牛身上的粘液。	35	De koe draaide haar hoofd en likte het slijm <i>van het lichaam van het kalfje</i> .	D	K	K	A	RC	OV	DKKA_RC→T	H	PRD_OPV_ONG
83	27	大家都感慨万端地 看着 这情景。	35	Diep onder de indruk stond iedereen naar dat tafereel te kijken .	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_GVC_Z_SI
84	27	我偷眼看到, 姑姑的口半 张着 , 眼神很慈爱, [...]。	35	Ik gluurde stiekem naar tante; haar mond hing half open en ze had een liefdevolle blik in haar ogen [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
85	27	我们 张罗着 找脸盆, [...]。	35	Haastig zochten wij een waskom, [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	BWB_ONW
86	27	奶奶坐在灶前, 拉着 风箱烧火, [...]。	35	Oma zat voor de kookplaats met de blaasbalg het vuur aan te wakkeren [...].	D	K	K	A	-	OV	DKKA→D	H	PRD_WWR_GVC_MI
87	27	我奶奶提着烧火棍跑到墙根, 说: [...]。	35	Met de pook in haar handen rende mijn oma naar de muur en zei: [...].	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
88	27	吃完面条后, 她背 靠着 墙壁, 侧坐在我家炕沿上, 打开了她的话匣子。	36	Na het eten ging ze met haar rug tegen de muur op de rand van de kang zitten en zette haar babbeldoos open.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_MT
89	28	她 踩着 百家门子, [...] 听过许许多多的逸闻趣事, [...]。	36	Omdat ze bij zo veel mensen over de vloer kwam , had tante volop onderhoudende anekdotes gehoord, [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	B	BWB_BZ_NB_OM
90	29	[...] 他们的从苏联留学回来教俄文的老师 戴着 一块手表。	38	[...] zijn leraar Russisch, die in de Sovjet-Unie had gestudeerd, droeg een horloge.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
91	29	姑姑 笑着 说: [...]。	38	[...] lachte tante.	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	PRD_OPV_ONG_INT
92	30	母亲 打量着 姑姑, 说: [...]。	39	[...] vroeg moeder verder, terwijl ze tante opnam .	D	K	K	T	-	OV	DKKT→T	B	BWB_BZ_NB_TW
93	30	[...] 都 穿着 鹿皮夹克, 高筒鹿皮靴子, [...]。	40	[...] ze droegen allemaal jacks en hoge schachtlaarzen van gemzenleer, [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG

APPENDIX III - CORPUS D - Mo Yan - Kikkers

#	pp.	Origineel	pp.	Vertaling	W	O	S	B	CB	WT	ANS-label	Z	Analyselabel
94	30	[...] 镶着金牙, [...]	40	[...] hadden gouden tanden, [...]	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
95	30	[...] 带着金表, 吃列巴香肠, 喝啤酒。	40	[...] droegen gouden horloges, aten de ene na de andere worst en dronken bier.	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
96	31	我们每个人都 梦想着 长大后能当上飞行员, [...]。	40	Stuk voor stuk droomden we ervan om het later als we groot waren tot piloot te schoppen [...].	S	-	-	-	-	OV	S→D	H	PRD_OPV_ONG
97	31	[...] 捞起一个铁饼, 用力一撇, 那铁饼 呼啸着 越过学校的围墙, 飞到庄稼地里。	41	Hij viste een ijzeren discus op en gooide die met zo'n kracht dat hij fluitend over de ommuring van de school heen een akker in vloog.	D	O	K	-	-	OD	DOK→D	B	BWB_OD
98	31	正好有农民 赶着 牛在那耘地, [...]。	41	Daar was juist een boer met zijn koe aan het ploegen ; [...].	D	O	K	-	-	OV	DOK→D	H	PRD_WWR_AHZ
99	32	一会儿一架 咬着 另一架的尾巴转圈。	42	Soms draaide er eentje, dicht achter de staart van de andere, om zijn as.	-	-	-	-	-	-	NVT	B	VZC_ACH
100	32	[...], 愣了片刻后, 老师 带着 我们跑出教室, 仰头观看。	42	[...]; na een kort ogenblik van versuffing renden wij achter onze leraar aan het klaslokaal uit en keken omhoog.	-	-	-	-	-	-	NVT	H	ONV